

PRZED ZJAZDEM
KPK Str. 9

ECHO TYGODNIA

ECHO
WEEKLY

Niezależny magazyn dla każdego

Nr 103 Toronto 27 września - 3 października 1984

Cena \$1.00

PRL - USA CO DALEJ?

19 września *Trybuna Ludu* zaatakowała Stany Zjednoczone Jednocześnie zaatakował USA rzecznik rządu Urban

W Waszyngtonie panuje przekonanie, że atak ten to próba wywarcia nacisku na rząd amerykański, aby zniósł on pozostałe w mocy sankcje gospodarcze Panuje pogląd, że próba ta pozostanie bezskuteczna Rzecznik Departamentu Stanu, na konferencji prasowej 20 bm nie skomentował tych ataków

W pierwszym momencie artykuł *Trybuna Ludu* został odebrany jako sygnał, że Warszawa jest gotowa dokonać ze Stanami wymiany ambasadorów Po odjeździe z Warszawy ambasadora USA w lutym 1983, jego następcą został mianowany John Scanlon, zawodowy dyplomata, który w latach 70-ych był radcą amb-

szyn-tonie podkreśla się, że władze PRL nie zwolniły wszystkich więźniów politycznych 22 z nich nadal jest więzionych, a ponownie zostali aresztowani Fraszynuk i Piniór

Prezes Kongresu Polonii Amerykańskiej Alojzy Mazewski, oświadczył w ostatnich dniach „Sytuacja polityczna w Polsce nie zmienia się na tyle, aby usprawiedliwić to zniesienie pozostających w mocy sankcji Powinni zostać zwolnieni z więzienia wszyscy pozostający w nich więźniowie polityczni, w tym Bogdan Lis i Piotr Mierzejewski Nie powinno być mowy o żadnych posunięciach strony amerykańskiej, dopóki nie zostaną oni zwolnieni Co więcej, nie uważam, aby samo zwolnienie więźniów politycznych było wystarczającym powodem do zniesienia

W Warszawie nie ma ambasadora Stanów Zj, a ambasadą kieruje charge d'affaires

Również w Waszyngtonie nie ma ambasadora PRL, od grudnia 1981, kiedy po ogłoszeniu stanu wojennego ambasador Romuald Spasowski wybrał wolność i pozostał w USA Warszawa nie wystąpiła z wnioskiem o akredytowanie nowego ambasadora

Niektorzy korespondenci wyciągają z artykułu *Trybuna Ludu* wniosek, że rząd PRL chce udzielić teraz zgody na akredytację ambasadora USA licząc, że w zamian Amerykanie już formalnie wycofają zastrzeżenia co do przyjęcia PRL do Międzynarodowego Funduszu Monetarnego Dałoby to Jerozolimskiemu szansę na pozyczenie 3-4 miliardów dolarów

Prezydent Reagan zapowiedział, że jeśli po lipcowej amnestii wszyscy więźniowie zostaną zwolnieni, to USA wyrażą zgodę na przyjęcie PRL do funduszu W Wa-

wszystkich więźniów politycznych i jako podjęto decyzję Oczywiście jest, że rząd Polski musi uczynić znacznie więcej, zanim w ogóle zaczniemy rozważać zniesienie dalszych sankcji”

Urban powiedział jednak, że wymiana ambasadorów może nastąpić dopiero wówczas, gdy ulegną poprawie stosunki polsko-amerykańskie, przy czym to Stany Zjednoczone mają uczynić pierwszy krok i zmienić swoją „nielogiczną, absurdalną i niesprawiedliwą politykę” wobec rządu w Warszawie

Obserwatorzy amerykańscy oceniają posunięcie Warszawy jako niezrozumiałe, ze strony rządu, który pod naciskiem trudności finansowych chciałby uzyskać nowe kredyty od USA lub też z ich poręki Gwałtowne ataki słowne na rząd amerykański na pewno nie zbliżą zniesienia sankcji, mogłyby nawet je oddalić, gdyby retoryka *Trybuna Ludu* i Urbana była w Ameryce traktowana poważnie Ale na ogół wywołuje ona tylko wzruszenie ramion

je obecnie możliwość kary dodatkowej pozbawienia praw publicznych w razie skazania na karę śmierci lub 25 lat więzienia popełnienia zbrodni przeciwko podstawowym interesom politycznym lub gospodarczym PRL i w przypadku skazania za przestępstwo popełnione z niskich pobudek”

Pozbawienie praw publicznych nie tylko wyłącza posiadanie biernego i czynnego prawa wyborczego, ale także prawo do zatrudnienia w organach wymiaru sprawiedliwości organach i instytucjach państwowych oraz pełnienie funkcji w organizacjach społecznych Wprowadzenie tej kary jako samostojnej pozwala na eliminację z życia publicznego wszystkich osób niepożądanych przez władze W formie samostojnej kara ta nie istnieje w żadnym współczesnym systemie prawnym Ostatnim przykładem

Dokonczenie str 11

Z OSTATNIEJ CHWILI

24 września nadeszła wiadomość o kolejnej ucieczce z PRL na Zachód Tym razem trzy osoby, w wieku od 20 do 24 lat ukryły się w Bydgoszczy w kontenerze zaplombowanym w ciężarówce 800-kilometrowa podróż skończyła się pod Wiedniem Jak się dowiadujemy, są już w austriackim obozie dla uchodźców w Traiskirchen

Nowy pomnik Jana Pawła II Posąg naturalnej wielkości, ufundowany ze składek polskiej społeczności w Kanadzie stanął przed budynkiem Credit Union przy parafii św Kazimierza i św Stanisława na Roncesvalles Avenue Sprawa posągu była kontrowersyjna, odezwało się sporo głosów krytykujących i projekt i samą ideę Ale teraz posąg na ogół bardzo się podoba (Echu Tygodnia też - "jest estetyczny, dobrze wkomponowany" - mówi autorytatywnie kol Rejkowska)

OŚWIADCZENIE BIURA KOORDYNACYJNEGO NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" ZA GRANICĄ NOWA GROŹBA

Tekst otrzymaliśmy za pośrednictwem Biura Solidarności w Toronto Tytuł pochodzi od redakcji

Na konferencji prasowej w dniu 4 września rzecznik prasowy rządu Jerzy Urban stwierdził że Komitet do spraw przestrzegania prawa porządku publicznego i dyscypliny społecznej wystąpił z inicjatywą nowelizacji prawa karnego w celu bardziej skutecznego zwalczania przestępstw szczególnie dolegliwych dla społeczeństwa Zmiany obejmowałyby zarówno kodeks postępowania karnego (procedurę sądową) jak i kodeks karny

W procedurze sądowej proponowane jest rozszerzenie stosowania trybu przyspieszonego w sądzie niektórych przestępstw oraz przywrócenia tzw trybu nakazowego polegającego na możliwości orzeczenia przez sąd w sprawach niewątpliwych kary grzywny lub ograniczenia wolności bez przeprowadzania rozprawy sądowej Rozprawa w normalnym trybie odbywałaby się na żądanie obwinionego

W kodeksie karnym proponuje się wprowadzenie nowych kar a mianowicie kary samostojnej pozbawienia praw publicznych oraz kary wydalenia z Polski na czas określony wyrokiem Kary te stosowane byłyby wobec osób którym udowodnione zostało poważne przestępstwo przeciwko państwu wynikające z niespektowania konstytucyjnych zasad ustrojowych

Urban stwierdza że zdradza te wstępne rozważania w myśl zasady działania przy otwartej kurtynie nie przesądzając o realności dalszego biegu i celowości tych propozycji Równocześnie dodaje jednak że wykonanie kary wydalenia z Polski byłoby realne gdyż pewne kraje położone na innych niż Europa kontynentach gotowe są przyjmować na ustalonych warunkach osoby ewentualnie wydalone

Oświadczenie to zawiera wyraźną groźbę skierowaną do tych wszystkich którzy odważą się myśleć i działać inaczej niż tego chce rząd Władze nie zamierzają więc podjąć dialogu ze społeczeństwem lecz gotowe są do wykorzystania wszelkich środków dla stłumienia oporu społecznego

Juz w dotychczasowej praktyce wykorzystywano prawo karne w części dotyczącej przestępstw pospolitych do spraw politycznych W ten sposób udało się np zatrzymać w więzieniu mimo amnestii kilkudziesięciu (ok 60) członków Solidarności

Zmiany procedury sądowej pozornie nie wydają się groźne Tryb przyspieszony wprowadzony do kodeksu postępowania karnego po 13 grudnia 1981 i utrzymany w późniejszej legislacji wydaje się z formalnego punktu widzenia nie naruszać praw procesowych oskarżonego Podobnie tryb nakazowy przewidujący możliwość domagania się przeprowadzenia rozprawy sądowej Jednak w praktyce stosowania prawa przez sądy PRL zmiany te oznaczają dalsze ograniczenie praw oskarżonego zwłaszcza jego prawa do obrony Ma to tym większe znaczenie że i tak przepisy postępowania karnego w istotny sposób ograniczają udział obrońcy zwłaszcza w toku śledztwa

Jeszcze większe obawy budzić musi propozycja wprowadzenia nowych kar Kodeks karny przewidu-

ECHO TYGODNIA

WYDAJĄ I REDAGUJĄ

JACEK ADOLF

GRAZYNA FARMUS

Współpracują

Zofia Bończa, Bohdan Ejbich,
Magdalena i Marek Czyżycy,

Zbigniew Farmus,

Karolina Jankowska, Olimpia Orlewicz,

Ewa i Michał Rejkowscy,

Janusz Pietrus i inni

ADRES ECHA TYGODNIA

Tylko dla korespondencji

393 SHAW St

M6J 2X4 TORONTO, Ontario

TELEFON 531-5523

UWAGA dyżury przy telefonie poniedziałek, wtorek, piątek,
od 12 do 4 po południu

CENNIK OGŁOSZEN

1 kolumna x 1 cal - \$ 5

2 kolumny x 1 cal - \$ 10

1 kolumna x 2 cale - \$ 10

1/2 strony - \$ 175

1 strona - \$ 350

Stale ogłoszenia w kątku handlowym

3 miesiące - \$ 42

Ogłoszenia o wolnych miejscach pracy

i jej poszukiwaniu - bezpłatnie

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótów
w nadesłanych listach i manuskryptach

Prenumerata półroczna \$ 25, roczna \$ 50

Delegatom do sztambucha

Wiadomo na pewno, czego Kongres Polonii Kanadyjskiej nie powinien robić. Nie powinien Polakom utrudniać imigracji do Kanady.

Agenda Zarządu Głównego w sprawach imigracyjnych przewiduje jednak takie kwiatki, jak "zredukowanie ilości nielegalnych imigrantów na wszystkich punktach wjazdu do Kanady" i "stworzenie zakazanego obszaru dla wszystkich pasażerów lecących z Polski na Kubę aby ograniczyć liczbę nielegalnych imigrantów" (Co to jest nielegalny imigrant - w tym kontekście? Ktoś kto leci z Warszawy na Kubę i chce się zwrócić po azyl polityczny po drodze?)

Niech się Jaruzelski martwi o zakazane obszary. My nie po to wybieramy swoich przedstawicieli w Kanadzie.

Albo propozycja zniechęcania czekających w obozach dla uchodźców do staran o wyjazd do Kanady. Nie tędy droga, panowie. Nie o to chodzi. Chodzi o to, że

1 Mamy obowiązek pomagać braciom Polakom dostać się do Kanady, skonczyć z tułaczką po obozach

2 W interesie społeczności polskiej leży dopływ świeżej krwi do polskiego środowiska emigracyjnego i jak największe powiększanie jego liczebności

Co wpisujemy do sztambucha PT Delegatom na zbliżający się Zjazd Kongresu Polonii Kanadyjskiej w Toronto

Jacek Adolf

● **W Argentynie komisja prezydencka oskarża wojskowych** Specjalna powołana przez prezydenta R Alfonsina komisja do spraw zbadania udziału wojskowych w represjach stosowanych w latach 70-tych wobec lewicy i opozycji przedstawiła raport, w którym stwierdza, że tysiące policjantów i wojskowych wzięło udział w zniknięciu 8961 osob oraz wylczya tajne więzienia, w których przetrzymywano i torturowano zatrzymanych. Komisja ujawniła jedynie 18-stronicowe streszczenie raportu, 50 000 stron zeznan i innych dowodów pozostało nieujawnionych. Ernesto Sapata, przewodniczący komisji, pisarz i działacz ruchu obrony praw człowieka powiedział, że liczba 8961 zaginionych jest liczbą całkowicie udokumentowaną, ale jest bardzo prawdopodobne, że w rzeczywistości była ona o wiele wyższa.

● **Prezydent Reagan proponuje lepsze stosunki amerykańsko-sowieckie** W swym wystąpieniu na 39 Sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku prezydent Reagan powiedział, że zależy mu na rozmowach z Moskwą zmniejszających napięcie między obu supermocarstwami i ryzyko wojny. Wzwał stronę sowiecką do wznowienia negocjacji rozbrojeniowych i regularnego spotykania się ekspertów obu stron w celu wypracowania polityki i klimatu zrozumienia. Będący na sesji minister spraw zagranicznych A Gromyko nie przyłączył się do owacji po wystąpieniu Reagana. Gromyko wygłosił swe przemówienie w czwartek. Tymczasem w ZSRR K Czernienko powiedział, że propozycje Reagana nie wruszają go, gdyż jest to człowiek, który przygotowuje się do wojny. Prezydent Reagan zapytany po swym wystąpieniu w ONZ przez dziennikarza czy zmienił w stosunku do ZSRR zdanie i nie określa go już mianem "imperium zła". Reagan zachnął się: "Nie zmieniłem swego zdania. Mówię po prostu, że musimy żyć na tym świecie razem".

● **500 Murzynów zaaresztowanych w RPA** W miasteczku Sebokeng (50 km na południe od Johannesburga) policja zaaresztowała ponad 500 Murzynów biorących udział w pogrzebie 22-letniego J Sithale,

TYDZIEŃ NA ŚWIECIE

który zginął z rąk policji podczas ostatnich zamieszek w RPA. Rodzina zabitego zdecydowała się na publiczny pogrzeb pomimo zakazu jakichkolwiek zgromadzeń. Policja zaatakowała załobników przy pomocy pałek, plastikowych kul i gazu łzawiącego.

● **Były prezydent Francji Valery Giscard d'Estaing powrócił na scenę polityczną** wygrywając wybory dodatkowe do Zgromadzenia Narodowego

● **Rząd japoński zapłaci Shigeoyoski Tanigucki odszkodowanie** w wysokości 390 000 dolarów za to, że spędził w więzieniu 34 lata skazany za morderstwo, którego nie popełnił

● **23-letnia Betsy Smith, kobieta z przeszczepionym sercem** urodziła w Kalifornii zdrową dziewczynkę

● **W Bejrucie terrorysta-samobójca** przedarł się małą ciężarówką przez ogień strażników ambasady amerykańskiej w Libanie i spowodował wybuch znajdującego się w ciężarówce materiału wybuchowego zabijając 9 osob i raniąc 35. Grupa "Świętej Wojny Islamskiej" wzięła odpowiedzialność za incydent

● **9 194 osoby** zostało zastrzelonych w USA w roku 1983. Jest to o 9% mniej niż w roku 1982. Mordy z użyciem broni palnej stanowiły w roku ubiegłym 44% ogółu zabójstw w USA. Najbardziej niebezpiecznym miastem było w roku 1983 Detroit. Wskaznik morderstw w tym mieście wyniósł w roku ubiegłym 49,3 na 100 000 mieszkańców i był wyższy niż w roku 1982 - 43,4 morderstwa na 100 000 mieszkańców. Wskaznik ten jest prawie 6 razy wyższy niż wskaźnik morderstw dla całych Stanów Zjednoczonych, który wyniósł na rok ubiegły 8,3 morderstw na 100 000 mieszkańców. Według FBI rok 1983 w USA zapisał się jako rok spadku ilości wszystkich przestępstw ciężkich z wyjątkiem gwałtu

● **Pronuklearne referendum w Szwajcarii** W ogólnonarodowym referendum Szwajcarzy odrzucili ideę całkowitego wyeliminowania w Szwajcarii energii nuklearnej 55% opo-

wiedziało się za utrzymaniem i rozwojem tej energii. W chwili obecnej Szwajcaria posiada 4 elektrownie atomowe, budowa piątej rozpocznie się pod koniec br.

● **Sensacja w brazylijskim sądzie** 12 lat za zabicie z premedytacją zony 45-letni piosenkarz brazylijski L Cartilho został skazany na 12 lat więzienia za zabicie z premedytacją zony pomimo że utrzymywał iż zabił ją w celu zmycia hanby osobistej za zdradę. Dotychczas mężowie zabijający swe zony z tego samego powodu i motywu byli uniewinniani bądź otrzymywali kilkumiesięczne wyroki (przeważnie dodatkowo w zawieszaniu)

● **Samobójstwo chwastów?** Naukowcy z Uniwersytetu Illinois w Champaign oświadczyli, że odkryli bezpieczny dla plonów i bez skutków ubocznych dla ludzi środek chwastobójczy. Jego działanie polega na tym, że wywala w chwastach wytwarzanie składnika, który je zabija. Zastosowanie środka w skali przemysłowej wymaga jednak jeszcze wielu lat doświadczeń

● **Dwie były sex bomby dobiły 50** W latach 60-tych Brigitte Bardot i Sophia Loren ucho- dziły za sex bomby. W tym miesiącu obydwie ukończyły 50 lat (Loren - 20 września, Bardot - 28 września). Loren w ogóle nie ma problemu starzenia się i starości. Każdy wiek ma swoje prawa i przywileje - podkreśla Loren - i najważniejsze to zaw- sze się czymś zajmować i nie myśleć o sobie jak o osymym cudzie świata. Bardot, która po nakręceniu ponad 40 filmów 11 lat temu udała się na emeryturę żyje na ogół samotnie w otoczeniu ukochanym zwierząt znajdując się w nieustannej depresji. W ubiegłym roku w dniu swych 49 urodzin próbowała popełnić samobójstwo. Podkreśla, że żyje bez makijażu, bez ondulowanych i farbowanych włosów, ze zmarszczkami na twarzy i szyi. Ale nie chce pokazywać swej twarzy publicznie i unika kontaktów z ludźmi

Ewangelista Graham w imperium zła

Amerykański ewangelista 65-letni Billy Graham przebywał z 12-dniową wizytą kaznodziejską w ZSRR. Pamiętamy, że podczas swej wizyty ubiegłorocznej ponoc powiedział, że widzi wolność religii w ZSRR, ale potem na Zachodzie twierdził, że go źle rozumiano. Tym razem wszyscy dobrze się przyluchiwali co powie sowieckim ortodoksom, baptystom, ewangelistom Amerykanin Graham podczas swych kazań. I co? Nic nie powiedział. Trzymał się ściśle ewangelii. Tematu wolności religii w ogóle nie poru-

zył. W Leningradzie zrobił wszystko by nie zauważyć (a później nie ustosunkować się w kazaniu) grupy dysydentów protestujących przeciwko prześladowaniu chrześcijan w ZSRR. W Moskwie i Tallinie unikał święconej wody. W Nowosybirsku natomiast w trakcie spotkania z sowieckimi uczonymi wmałwiał renomowanemu chirurgowi Mieszalkinowi, że pomimo ateizmu jego poglądów politycznych znajduje się on blisko Boga, gdyż operuje ludzi i w ten sposób czyni dobro. "Potrzebny

jest tylko jeden krok - poradził Graham - Znajdź trochę czasu by poczytać Nowy Testament". Na to chirurg Mieszalkin: "Mam biblię. Znam ją dobrze. Ale czy ty znasz Marksa i Lenina?" Odpowiada Graham:

"O tak. Nie mogłbym żyć we współczesnym świecie nie znając ich".

Koniec kropka. I kto jeszcze utrzymuje, że w Światowej Radzie Kościołów (WCC) nie dyrygują sympatycy komunizmu i nawet sami komuniści

Billy Graham to ten kaznodzieja, którego często można zobaczyć w telewizji jak wyglądał, a później uzdrawia, albo raczej stara się uzdrawiać, gdyż jak na razie jego technika polega na wprowadzeniu siebie i pacjenta w stan religijnej ekstazy oraz danu błachy w ciało delikwentowi, który często pada po ciosie i trzeba go wynosić

Po jego dwóch biblijnych wizytach w Związku Sowieckim wydaje mi się, że uzdrowienia wymaga sam ewangelista Graham. Błachą w czoło. By nie powiedział, gdy powróci z trzeciej (a pojedzie, pojedzie), że wraca z Ziemi Obiecanej albo że ujrzał raj na Ziemi

SWIATOWIT

WIZYTA KROLOWEJ

✓ Jej Wysokosc Krolowa Wielkiej Brytanii Elzbieta II wraz z malzonkiem gosci z wizyta oficjalna w Kanadzie. Para krolewska przybyla na lotnisko sil zbrojnych w Moncton w poniedzialek 24 wrzesnia. Zostala powitana przez gubernatora generalnego Jeanne Sauve i premiera Kanady Briana Mulroneya wraz z malzonka oraz premiera prowincji Nowy Brunzwik Richarda Hatfielda.

Krolowa udala sie nastepnie do Fredericton. W czwartek rozpoczyna swa wizyte w Ontario. Plan wizyty pary krolewskiej w Ontario - strona 12

OSTATNIE DNI WIZYTY OJCA SWIĘTEGO W KANADZIE

✓ Jan Pawel II opuscil Kanade w ubiegly czwartek zegnany przez premiera Briana Mulroneya i jego malzonke Mile. Ostatnie 2 dni wizyty spedzil w Ottawie. Przedtem, ze wzgledu na zle warunki atmosferyczne nie doszlo do skutku jego spotkanie z ludnoscia Ferytonow Polnocnych w Fort Simpson. Papiez wyslal swe kazanie do nich na tasmie i zadeklarowal chęć osobistego ich odwiedzenia.

W Ottawie Jan Pawel II witalny byl wzdłuż nabrzezy Kanalu Rideau przez ponad 300-tysieczny tłum. Papiez błogoslawil zgromadzonych na ponad 7-kilometrowej trasie zaopatrzonej w szkła pancerne łodzi, strzezonej przez wodne policyjne patroli.

W Ottawie Ojciec Swiety spotkal sie z grupa osob pelniacych rozne funkcje rządowe i odpowiedzialnych za losy panstwa. Wyglosil do nich homilie o roli kosciola w walce o pokoj i zaapelowal do rządu i premiera by kontynuowal pokojowa misje, prowadzona tradycyjnie przez Kanade.

OCENA PAPIESKIEJ WIZYTY

✓ Przewodniczący Kanadyjskiej Konferencji Biskupow Katolickich John Sherlock wystapil z podsumowaniem wizyty Jana Pawla II na konferencji prasowej w Ottawie. Powiedzial, ze Jan Pawel II rzucil Kanadyjczykom wyzwanie, by dokonali zmian w swym duchowym zyciu. Kanadyjczycy przezyli jego zdaniem dzięki wizycie nowe poczucie braterstwa i więzi jakiej nie przynioslo im dotad zadne z ostatnich wydarzen. Katolicy poglebil swe chrzescijanstwo. Nie katolicy mieli okazje poznac swych wspolbraci i ich problemy. Wplyw wizyty moze rozciagnac sie na lata, zwlaszcza w sferze emocji i wartosci przyjetych przez kanadyjskie społeczeństwo. Jan Pawel II poruszył z pozycji swego autorytetu fundametalne problemy cywilizacji przemysłowej i umiost akcent nadziei i pokoju.

Konferencja prasowa Johna Sherlocka miala miejsce tuz po odjeździe Jana Pawla II.

PARLAMENT RUSZY W PAZDZIERNIKU

✓ Pierwsza sesja 33 parlamentu w historii Kanady odbędzie się w poniedzialek 5 listopada.

Datę tę ustalil Brian Mulroney po spotkaniu z przywodca liberalow Johnem Turnerem i NDP Edem Broadbentem.

Ustalenie daty w 2 miesiace od dnia, w ktorym konserwatyisci zdobyli władze uzyskujac 211 miejsc poselskich spotkalo sie z krytyka opozycji. Broadbent stwierdzil, ze konserwatyisci powinni zabrac sie do obiecanych społeczeństwu zmian nim dojdzie do spotkania wszystkich poslow.

Pozne rozpoczecie obrad wiąze sie z planami Mulroneya wyjazdu na wakacje zaraz po krolewskiej wizycie - 7 pazdziernika.

PIERWSZY KROK PRZECI W CENTRALIZACJI

✓ Rząd konserwatywny rozwiązał istniejącą od 1977 roku Centralne Biuro Informacyjne Jednosci (CUIO), agencje propagandowa powstała do walki z separatyzmem a uzywana pozniej do propagowania federalizmu.

Biuro zatrudniało 80 pracowników, ktorzy beda przeniesieni do innych agencji federalnych. Budzet biura wynosil 16,5 miliona dolarow i byl zdaniem konserwatystow marnotrawstwem pieniedzy podatnikow.

MOZE PODPISZE, ALE

✓ Rene Levesque sklonny jest podpisac sie obecnie pod Konstytucja Kanady pod warunkiem, ze rząd Mulroneya uzna, iz prowincja Quebec tworzy "narod francuski". Uznanie szczegolnego statusu prowincji powinno byc dodane zdaniem jej premiera do konstytucyjnych dokumentow.

Mulroney uczynil z włączenia Quebec do Konstytucji jeden ze swych glownych politycznych celow. Levesque odmawial dotad swego podpisu w imieniu Quebec w związku z jego zdaniem nie uwzględnianiem praw i przywilejow 6 milionow frankofonow - mieszkancow prowincji.

Levesque podczas spotkania z rada swej separatystycznej partii w sobote powiedzial, ze rząd Quebecu powinien lojalnie współpracowac z konserwatywnym rządem kraju. Partia natomiast powinna nadal walczyc o niezawislosc prowincji.

POMOC SELEKTYWNA

✓ Rząd konserwatywny zacięsi swe więzi z USA i będzie sklonny akceptowac amerykański punkt widzenia na swiatowa polityke gospodarcza, a zwlaszcza na pomoc udzielana krajom biednym. Podczas spotkania z 49 ministrami finansow w polnocy Brytyjskiej ministr finansow Wilson zapowiedzial, ze Kanada nie będzie pomagac krajom trzeciego swiata en bloc lecz rozpatrywac będzie poszczególne przypadki. Polityke taką stosuje obecnie Ronald Reagan popierany przez Margaret Thatcher. Pomoc udzielana w ten sposob pelni proz funkcje charytatywnych funkcje polityczne. Nie trafia bowiem do rządow wrogich wobec rozwiniętych krajow kapitalistycznych i nie finansuje rozszerzania sie w III swiecie rewolucji.

ZNOW ZGINĄŁ POLICJANT

✓ Ofiarą rosnacej przemocy stal sie znow torontonski policjant - David Dunmore.

W ubiegly piątek odbył sie jego pogrzeb w Milton, w ktorym wzięlo udzial 4000 oficerow - najwieksza liczba w historii policyjnych uroczystosci pogrzebowych.

Pogrzeb byl zarazem manifestacja pracownikow policji przeciw propagowaniu przemocy w społeczeństwie, jakim są filmy i programy telewizyjne.

Policjant zastrzelony zostal przez 18-latka, ktorego wzorem byl bohater filmu "First Blood". Uzbrojony w karabin zamierzal zabic swa byla dziewczynę i jej rodzinę. Zatrzymany przez policje zastrzelil jednego z funkcjonariuszy, zranil dwoch innych i zginął od policyjnej kuli.

Z A PRZECI W KARZE SMIERCI

✓ Ontaryjski minister sprawiedliwosci Gordon Walker opowiedzial sie po tym tragicznym wypadku za przywroczenie kary smierci. Podobnego zdania jest obecnie premier Ontario Davis.

Mimo to federalny prokurator generalny, Elmer MacKay stwierdzil w reakcji, ze przywroczenie kary smierci nie jest

glownym przedmiotem prac rządu. Minister sprawiedliwosci John Crosbie orzekl, ze smierc kolejnego w ostatnich miesiacach policjanta "nie wymaga stanu pogotowia".

PRACA NA GWIAZDKĘ?

✓ Michael Wilson, nowy minister finansow w torysowskim rządzie zapowiedzial wprowadzenie tej jesieni programu, ktory powinien byc skutecznym dla zmniejszenia bezrobocia jeszcze tej zimy.

PODZIELMY SIĘ CHLEBEM

✓ Kanadyjskie Towarzystwo Zdrowia Psychicznego opublikowalo raport, w ktorym informuje o obecnych i przyszłych skutkach wysokiego bezrobocia. Sytuacja, w ktorej 1,3 miliona Kanadyjczykow znalazla sie bez pracy i z niewielkimi szansami jej znalezienia, rodzi bezsilnosc i podzial społeczny. Obywatelami drugiej kategorii staja sie przez brak dostepu do pracy ludzie mlodzi, wstrod ktorych bezrobocie wynosi 17,3 procent. Dotyczy to takze kobiet, kalek i osob niewykwalifikowanych, ktorzy mogą sie znalezc w sytuacji tzw. straconego pokolenia - syndromu generacji bez perspektyw sklóconego ze społeczeństwem zara-

biających i bogatych. Podzielone społeczeństwo spotka rosnaca przestępczosc, przemoc, upadek moralny i kryzys wartosci.

Raport proponuje do czasu wynalezienia mechanizmow dynamizujacych gospodarkę, dzielenie sie pracą, czyli skrócenie tygodnia roboczego w pelni zatrudnionych. Stracone dochody mozna wyrównac czesciowo sumami uzyskanymi z welfare czy innych zasilkow. Zdaniem autorow raportu odstepowanie pracy stworzy lepszy klimat moralny w społeczeństwie, zmniejszy konflikty społeczne. Pozwoli rowniez na zacięsnienie rozluźnionych więzi rodzinnych zaburzonych przez brak kontaktow jej członków. Program dzielenia sie wysunęla jako pierwsza NDP. W tym samym duchu interpretowane byly wypowiedzi kanadyjskie Jana Pawla II.

ZNOW SPRZEDAJEMY SAMOLOTY

✓ Fabryka samolotow De Havilland, po odejsciu jej dyrektora oglosila sprzedaz 8 kolejnych pasazerskich samolotow Dash-8 do USA. W ciagu ostatnich tygodni sprzedano 31 samolotow na sumę 240 milionow dolarow.

WOJSKO KANADYJSKIE

Kanada nigdy nie byla panstwem agresywnym.

Natomiast w potrzebie jej obywatele dobrowolnie i z poswieceniem wypelniali swoje zadania w Kanadyjskich Silach Zbrojnych. W dzisiejszych silach zbrojnych doswiadczenie i tradycje przeszlosci zapewniaja sprostanie zadaniom i wymaganiom przyszlosci.

Kanadyjskie Sily Zbrojne sa odpowiedzialne za nadzor i obrone kanadyjskiego terytorium, obrone Pln Ameryki (w ramach "NORAD") i wypelnienie obowiazkow wobec NATO oraz spelniaja role miedzynarodowego straznika pokoju.

Oprocz czysto wojskowych zadan Kanadyjskie Sily Zbrojne sluzą ludnosci pomocą podczas klęsk zywiolowych, jak powodzie, pozary lasow, zanieczyszczenia ropą oraz utrzymuja sluzbę ratowniczą, budują drogi i most odgrywajac wazna role w rozwoju Kanady.

Szkolą one adeptow w ponad 60 roznych fachach i ponad 20 klasyfikacjach zawodowych. Najlepszym umozliwiają takze studia uniwersyteckie.

Dodatkowych informacji na temat karier w wojsku dla mlodych Kanadyjczykow mozna uzyskac w biurach rekrutacyjnych lub telefonujac "collect" - numer telefonu w "Yellow Pages" pod haslem "Recruiting".

**THE CANADIAN ARMED FORCES
LES FORCES ARMÉES CANADIENNES**

Canada

19 bm otrzymaliśmy wiadomość, że Episkopat Polski osiągnął wstępne porozumienie z władzami PRL, w sprawie stworzenia kościelnej fundacji rolniczej

Osiągnięto wstępne porozumienie, uzgodniono w zasadzie sposób funkcjonowania fundacji. Następne spotkanie ma się odbyć 6 października. Jak powiedział rzecznik Episkopatu, wkrótce potem oczekuje się ostatecznego zatwierdzenia fundacji

Kościelna fundacja pomocy rolnikom indywidualnym ma przekazywać rolnikom pomoc finansową, pochodzącą przeważnie z USA i Europy Zachodniej

Amerykańska komisja senacka spraw zagranicznych obradowała 18 bm nad sprawą przyznania kościelnej fundacji rolniczej w Polsce 10 milionów dolarów. Prezydent Reagan zapowiedział poprzednio, że zwróci się do senatu o przyznanie tej sumy polskiej fundacji. W czasie obrad doradca Departamentu Stanu powiedział, że fundacja stwarza wyjątkową okazję pomocy polskim rolnikom i wzmocnienie prywatnego sektora w rolnictwie

START FUNDACJI DLA ROLNIKÓW

Pierwszy etap programu pomocy rolnikom, określony mianem projektu pilotowego, ma kosztować 28 milionów dolarów

Radca Derwinski powiedział, że podjęto odpowiednie kroki, by pieniądze na fundację przyniosły korzyści chłopom i nie zostały wykorzystane przez władze PRL do celów niezgodnych z ideą fundacji

Celem fundacji jest zaopatrzenie rolników w niezbędne narzędzia i materiały. Będą one przysyłane z Zachodu i sprzedawane chłopom za złotówki. Kościół polski będzie nadzorował właściwy rozdział tej pomocy, czuwał, by trafiała ona do chłopów indywidualnych, a nie do spółdzielni produkcyjnych i pegeerów

Gdyby samodzielność Kościoła w tym względzie została zagrożona, fundacja zostanie zawieszona albo całkiem wstrzymana. Zdaniem kół kościelnych w Polsce, ustawa o fundacjach, uchwalona przez sejm w tym roku, daje pewną ochronę prawną

Dembinski powiedział też, że rząd USA za pośrednictwem osób prywatnych i Kościoła przekazał do Polski pomoc żywnościową wartości 130 milionów dolarów. Pomoc ta, wysłana po 13 grudnia 81, miała wielkie znaczenie

Na tym samym posiedzeniu M. Lenart stała przedstawicielką Kongresu Polonii Amerykańskiej w Waszyngtonie, zwróciła uwagę na dyskryminację rolnictwa indywidualnego przez władze PRL. Fundacja przyczyni się do zmniejszenia kosztownego importu żywności dla Polski i podniesie wydajność prywatnego rolnictwa

Biskup Alfred Abramowicz z Chicago powiedział na tym samym posiedzeniu, że Kościół katolicki w USA gotów jest pomóc w zbiorce na polską fundację

WALKA TRWA

W oświadczeniu, przemyconym z więzienia, Frasiński i Piniór przypominają, że wielokrotnie podkreślali, iż lipcowa amnestia nie będzie służyć spokojowi społecznemu, jeśli robotnicy nie odzyskają prawa do samookreślenia, prawa do posiadania własnej organizacji i do pluralizmu związkowego

Uwięzieni działacze Solidarności piszą, że ponowne wypełnienie więzień nie osłabi oporu niezależnego społeczeństwa

Władysław Frasiński i Józef Piniór zostali skazani na dwa miesiące aresztu w sierpniu, po wzięciu udziału w uroczystości składania wienieców we Wrocławiu, z okazji czwartej rocznicy podpisania Porozumienia Gdanskich Sąd wyższej instancji odrzucił odwołanie od wyroku

Jak podała agencja Associated Press, podziemna Solidarność rozpowszechnia petycję o zwolnienie obu działaczy. Petycja ma być przedstawiona władzom wrocławskim

W przemyconym z więzienia, datowanym 18 września oświadczeniu, obaj przywódcy Solidarności dolnośląskiej stwierdzają: „Nie zrezygnujemy z walki o pluralizm związkowy, przez co rozumimy prawnie i faktycznie legalnego działania na terenie zakładów pracy istniejących tam podziemnych struktur Solidarności. Wiele razy podkreślaliśmy, iż lipcowa amnestia tylko wtedy przyczyni się do pokoju społecznego, jeśli robotnikom przyznane zostanie prawo do tworzenia własnych organizacji i do pluralizmu związkowego. Zapewnienie więźniom działaczom Solidarności nie osłabi oporu niezależnego społeczeństwa. Prowokacje milicji i nękania władz, nie odwołają Polaków od walki o niezależne związki zawodowe. Nigdy tej walki się nie wyrzekniemy”

MO W AKCJI

Milicja zatrzymała 18 bm Annę Walentynowicz, działaczkę Solidarności. Zatrzymano ją na krótki czas, gdy przybyła do Słupska na proces trzech działaczy Solidarności

Po kilku godzinach MO przewiozło Annę Walentynowicz do miejscowości, odległej o ok. 60 km Kazano. Jej udac się stamtąd pociągiem do Gdanska

Oskarzeni w Słupsku składali wieniec z okazji 40 rocznicy Powstania Warszawskiego

LIKWIDACJA TEATRU?

Poznański Teatr Osmego Dnia prawdopodobnie ulegnie likwidacji

Dyrektor teatru Lech Araczkowski oświadczył, że miejscowe władze wycofały subsydia, zabrały wyposażenie i rekwizyty. Kilkakrotnie nie wyrażono zgody na wyjazd teatru na międzynarodowe festiwale. W tym w ub. mies. do Szwajcarii

Jako przyczynę władze podawały rżekomu niski poziom artystyczny teatru

Prawdziwym powodem, powiedział Araczkowski, były m.in. kontakty aktorów z Michnikiem oraz rodzaj repertuaru Teatru wystawiającego sztuki o życiu w czasach stalinowskich i o protestach robotniczych w Polsce

Zespół teatru może teraz wystawiać sztuki tylko w kościołach. Ma nadzieję na wyposażenie i rekwizyty z zagranicy

NIECHCIANY AMBASADOR

W Warszawie 14 września podano, że nowym ambasadorem PRL w Paryżu został mianowany Janusz Stefanowicz

Będzie on następcą Eugeniusza Kułagi, który wrócił do Polski w sierpniu

Stefanowicz, dawny dziennikarz, ma lat 52, jest posłem na Sejm i jednym z kierowników organizacji PAX - proreżimowej grupy katolickiej, pozostającej obecnie w złych stosunkach z Episkopatem Polski

W okresie Solidarności, pod przewodnictwem Ryszarda Reiffa (jedyne-go członka Rady Państwa który głosował przeciw wprowadzeniu stanu wojennego) PAX przeżywał duże przemiany. Potem nastąpiła czystka, usunięto wszystkie ele-

menty niezależnie myślące, Reiffa pozbawiono funkcji. W czystce pierwszoplanową rolę odegrał Stefanowicz. Miano go mianować ambasadorem w Rzymie, lecz władze włoskie, po konsultacji z Watykanem, co jest przyjętym zwyczajem, odmówiły zaakceptowania Stefanowicza w roli ambasadora

Jak podaje paryski *Le Monde*, Stolica Apostolska i Episkopat Polski, oficjalnymi kanałami próbowały nakłonić Francję by poszła w ślady Włoch. Paryż nie chciał jednak złamać zasady francuskiej dyplomacji, według której kandydata proponowanego na ambasadora zawsze się przyjmuje, z wyjątkiem najcięższych przypadków

CZOŁGIZ ZSRR ... ZA DOLARY

Warszawski korespondent londyńskiego *Sunday Times'a* Roger Boyes napisał 23 bm, że Sowiety wywierają presję na kraje członkowskie Układu Warszawskiego, by unowocześniły broń swych armii. Żołnierze „bratnich” krajów szkolą się na przestarzałym sprzęcie

Najsilniejszą presję wywiera Moskwa na Polskę, która ma największą poza Sowietami armię w Układzie Warszawskim, liczącą 340 tys. żołnierzy. Warszawa ma trudności finansowe, Moskwa wymaga, by z częścią dostaw sowieckich czołgów płacić w twardej walucie zachodniej

Ekspert z kół dyplomatycznych poinformował Boyda, że Rosjanie byli dotychczas względnie cierpliwi, ale teraz żądają szybszych postępów, zwłaszcza w krajowej produkcji uzbrojenia, ze względu na rozlokowanie nowych rakiet w Zachodniej Europie

Dowódca Układu Warszawskiego, gen. Władimir Kulikow podnosił tę sprawę w podróżach do krajów bloku sowieckiego i w dwustronnych rozmowach między sowieckim kierownictwem a od-

wiedzającymi Moskwę szefami partii satelickich. Z reguły dyskutowano z nimi m.in. o potrzebie „wzmocnienia obronności”

Jak podają źródła zachodnie, PRL ma 3500 czołgów, ale większość z nich to T-54 i T-55, zaprojektowane przed dziesięć lat. Ma tylko kilka tuzinów T-74, nowoczesnych maszyn bojowych a te z nich, które od czasu do czasu widac na wiejskich drogach, odbywają - jak się wydaje - jazdy próbne, a nie szkoleniowe. NRD ma kilkaset T-72. PRL ma już pewnego czasu produkować T-72 na licencji, ale z taśm produkcyjnych schodzi ich bardzo lub w ogóle nie wyprodukowano jeszcze ani jednej maszyny

NAJKORZYSTNIEJSZE OKAZJE POZASEZONOWE

TORONTO-WARSZAWA (via Kopenhaga) -

TORONTO

599.00

TORONTO-LONDYN-TORONTO

od \$529.00

BOŻE NARODZENIE I NOWY ROK W POLSCE

ODLOTY 11 GRUDNIA

\$791.00

21 GRUDNIA

powroty dowolne

\$835.00

W ANGLII

ODLOTY 16 GRUDNIA do 03 STYCZNIA

\$678.00

20 GRUDNIA do 12 STYCZNIA

\$638.00

JAMAJKA 1 tydzień

od \$ 299.00

MEKSYK 1 tydzień

od \$ 489.00

HAWAJE 2 tygodnie

od \$ 929.00

FLORYDA 1 tydzień

od \$ 359.00

BAHAMAS 1 tydzień

od \$ 349.00

(Przełot, hotel, transport z lotniska do hotelu i z powrotem)

GWARANTOWANE PRZESYŁKI PRZEZ PKO BONY DOLAROWE I ZLECENIA DO WYBORU, SAMOCHODY, DOMY, MASZYNY ROLNICZE

KATALOGI 1984/85 WYSYŁAMY NA ŻĄDANIE

Po dodatkowe informacje i rezerwacje prosimy zgłaszać się

HIGH PARK TRAVEL CENTRE LTD.

Największe polskie biuro podróży JERZEGO ŁUCKIEGO

1592 Bloor Street West, Toronto, Ont M6P 1A7 (Stacja kolejki 'Dundas W)

TEL.: 533-9496, 533-9497, 533-8417, 533-8235

W OCZACH PODZIEMIA

Ciąg dalszy ze str. 5

W marcu aresztowany został pisarz Marek Nowakowski, Członek Zarządu ZLP, autor książki "Raport o stanie wojennym"

"Solidarnosc" przyznaje coroczne symboliczne nagrody za twórczość w dziedzinie literatury, plastyki, eseistyki. Dla niektórych twórców fundowane są stypendia. **Niezależna działalność jest również dla wielu tysięcy ludzi źródłem utrzymania.** Jest to szczególnie ważne w sytuacji, gdy państwo będąc **monopolistą w dziedzinie zatrudnienia**, traktuje zwolnienia z pracy jako sposób represji za postawę polityczną.

Mimo represji **nie słabnie ruch oporu** obejmujący wszystkie środowiska zawodowe i twórcze. O jego sile świadczy również fakt współpracy "Solidarności" z innymi rozwiązanymi związkami zawodowymi. Wydane zostały dwa oświadczenia w obronie wolności związkowych podpisane przez Lecha Wałęsę i innych działaczy "Solidarności" wspólnie z działaczami związków autonomicznych (około 1 mln członków do 13 grudnia 1981) i związków branżowych (około 4 mln członków do 13 grudnia 1981) i Związku Nauczycielstwa Polskiego (ZNP).

Poprzez różnorodny ruch oporu realizuje się zaproponowana przez "Solidarnosc" idea społeczeństwa niezależnego, czyli takiego, w którym coraz większe grupy ludzi działają lub objęte są niezależnymi od władzy działaniami o różnym stopniu jawności. Idea społeczeństwa niezależnego jest kontynuacją, w warunkach stanu wojennego, a obecnie ustawodawstwa wyjątkowego, programu "Solidarności" - budowy Samorządowego Społeczeństwa

~~Samorząd lokalny~~

i samorząd pracowniczy

W programie "Solidarności" samorząd lokalny zajmował kluczową pozycję. Tworzone pod koniec 1981 roku różnorodne programy działań pozwalały mieć nadzieję, że rozbudowa lokalnych samorządów stworzy szansę **przełamania** kryzysu w budownictwie mieszkaniowym, poprawi w istotny sposób poziom leczenia ogólnego, rozwiąże problem **opieki nad dziećmi** w wieku przedszkolnym i szkolnym, jak również pozwoli na opanowanie stale pogarszającego się stanu **środowiska naturalnego**. W obawie przed opanowaniem organów samorządowych przez działaczy niezależnych **władze przełożyły termin wyborów do Rad Narodowych**.

Wprowadzona w okresie stanu wojennego ustawa o systemie Rad Narodowych, rozszerza jedynie **uprawnienia administracji lokalnej**, nie stwarzając w żadnym stopniu szans rozwoju autentycznego samorządu. Ordynacja wyborcza do Rad Narodowych gwarantuje władzy wybór **wystawionych** przez siebie kandydatów. Wszyscy kandydaci są proponowani przez podporządkowany PZPR Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego (PRON), instytucję stworzoną na miejsce skompromitowanego Frontu Jedności Narodu (FJN). W tej sytuacji Tymczasowa Komisja Koordynacyjna "Solidarności" wezwała do bojkotu wyborów do Rad Narodowych wyznaczonych na 17 czerwca 1984 roku. Rzeczywisty zasięg bojkotu (a jego rozmiar zostanie oszacowany przez niezależne badania prowadzone w niektórych obwodach) będzie wyrażał zarówno stosunek społeczeństwa do farsy wyborczej, jak i obrazować będzie rzeczywisty zakres poparcia dla idei ruchu "Solidarności".

Stan wojenny zahamował również, popierane przez "Solidarnosc", działania

na rzecz samorządu pracowniczego. Ustawodawstwo wyjątkowe zmieniając kompromisową ustawę z września 1981 praktycznie ograniczyło jego rolę do pomocnika administracji. W tej sytuacji w wielu zakładach pracy samorządy zostały rozwiązane. Tam natomiast gdzie działały, w znacznej mierze opanowane zostały przez działaczy "Solidarności". W obecnych warunkach pełnić muszą one w dużym stopniu rolę organizacji związkowych. Nie będąc w stanie wywierac rzeczywistego wpływu na działalność produkcyjną czuwają one nad rozdziałem premii, starając się nie dopuścić do preferowania ludzi podporządkowanych dyrekcji i PZPR, dążą również do ograniczenia interesów partykularnych na rzecz interesów ogólnospołecznych.

Związki i stowarzyszenia rezimowe

Zakładanie przez władze od listopada 1983 zakładów organizacje związkowe według oficjalnych danych liczą około 4 mln członków. Liczby te są **niewątpliwie sfałszowane**, zgodnie z nimi Zakładowe Organizacje Związkowe miałyby zrzeszać ponad 30% ogółu zatrudnionych, tymczasem dane dotyczące poszczególnych zakładów pracy (tam gdzie są one osiągalne) - otoczone są bowiem tajemnicą wskazują, że ZOZ nie przekraczają (łącznie ze znacznym procentem wpisywanych do nich emerytów i rencistów) **10-15% czynnej zawodowo załogi**, zaś w niektórych mniejszych zakładach próby zakładania nowych związków nie powiodły się całkowicie. Dla porównania - "Solidarnosc" obejmowała około **80-90%** zatrudnionych i taki procent oczekuje na przywrócenia **pluralizmu związkowego**. Lecz nawet przyjęcie cyfr podawanych przez rząd oznacza, że liczba członków nowych związków nie przekroczyła liczby związków branżowych, uchodzących za sojuszników władzy w okresie legalnego działania "Solidarności". Można więc z całą pewnością twierdzić, że w **ruchu zawodowym władze nie odzyskały nawet bazy społecznej jaką posiadały przed grudniem 1981 r.** W fabrykach większość członków nowych związków to pracownicy administracji i dyrekcji. W wielu przypadkach działacze związkowi są funkcjonariuszami organów partyjnych.

Nowe związki stosują różnorodne metody werbowania członków rozszerzają zakres świadczeń, dyskryminując przy tym niezorganizowanych, zapewniają dodatkowe przydziały miejsc w domach wczasowych, sanatoriach (projekt "Solidarności" przewidywał przejście sanatoriów na status placówek leczniczych) organizują rozdział poszukiwanych i brakujących na rynku towarów (pralki, lodówki, artykuły żywnościowe, ponczochoy damskie), zapewniają swym członkom udział w wycieczkach zagranicznych. Znanych jest wiele przypadków **likwidacji kar pracowniczych** (za picie podczas pracy, opuszczenie pracy itp.) w zamian za przystąpienie do oficjalnych związków. Nierzadkie są przypadki **szantazowania** ludzi odmawiających członkostwa.

Pozbawione oparcia nowe związki są **zbyt słabe**, by przeforsować jakiegokolwiek ważniejsze postulaty. Bojąc się ostrzejszych wystąpień w obronie praw pracowniczych często zawierają one nieformalne układy z dyrekcją (rodzaje paktów wzajemnej współpracy), co powoduje **odtworzenie** układów sprzed Sierpnia 80, kiedy to związki zawodowe były jednym z ważnych elementów systemu **antyrobotniczych działań**. Nie znany jest ani jeden wypadek wystąpienia nowych związków w obronie pracowników zwalnianych za niezależną działalność. Często z aprobatą a nawet z inicjatywą nowych

związków organizowana jest praca w godzinach nadliczbowych, czy też tzw. czynny społeczny, będące inną formą wymuszania dodatkowej pracy. Słabosc nowych związków powoduje, że w wypadku konfliktu z dyrekcją, muszą one odwoływać się do władz państwowych, co jeszcze bardziej uzależnia je politycznie. Słabosc ta widoczna jest również na szczeblu ponadzakładowym. Rząd zezwolił już na **rejestrację ponad 100 porozumień związkowych** o charakterze branżowym, natomiast porozumienia regionalne są **zakazane**. Ich brak powoduje, że związki za-

wodowe bronią partykularnych interesów branżowych (płaca, inwestycje, zaopatrzenie itp.) **odwołując się znow do państwa jako rozjemcy i dostawcy dóbr**. W ten sposób uniemożliwione są jakiegokolwiek działania o charakterze ogólnospołecznym (ochrona środowiska, obrona grup uposledzonych zawodowo i płacowo). Wszelkie żądania oficjalnych związków (np. protest przeciwko polityce cenowej), choć rozdmuchiwane przez propagandę, nie mają skutecznego wpływu

Dokonczenie za tydzień

POLIMEX
PACZKI DO POLSKI

PACZKI MORSKIE DOSTAWA 5 - 8 TYGODNI
PACZKI LOTNICZE DOSTAWA DO 21 DNI

POLIMEX OFERUJE RÓWNIEŻ:

- ★ przesyłkę pieniędzy z dostawą do rąk odbiorców w Polsce
  - ★ wysyłkę lekarstw
  - ★ owoce cytrusowe
  - ★ wysyłkę lodówek, zamrażalek, pralek i innych art. technicznych
  - ★ szeroki wybór paczek żywnościowych:
- kazda paczka jest ubezpieczona,
wszystkie paczki dostarczane są do domu adresata**

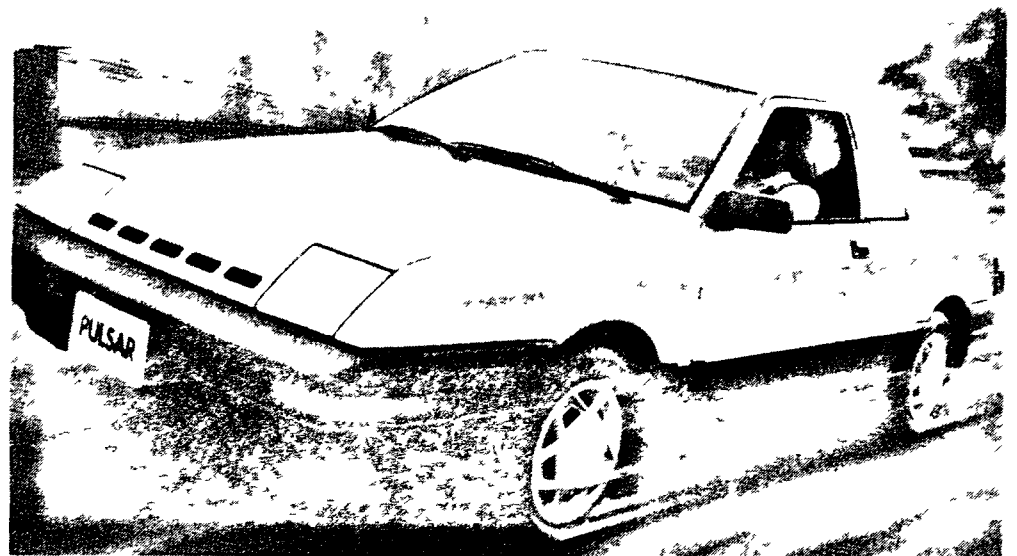
POLIMEX

2053 DUNDAS ST. WEST, TORONTO, ONT. M6R 1W8
TEL. 537-7914

KORZYSTAJCIE PAŃSTWO Z USŁUG
NAJSTARSZEJ WYSPECJALIZOWANEJ FIRMY WYSYŁKOWEJ
W TORONTO
Lokalni przedstawiciele w całej Kanadzie

PANSTWU SZOZDOM — NAJLEPSZE ZYCZENIA Z OKAZJI
1. ARODZIN CORKI MAGDY — SKŁADA REDAKCJA F T

PULSAR NX

CHECKPOINT ✓
(1983) LIMITED

JERZY SZOZDA

CHECKPOINT DATSUN NISSAN

to solidna i znana firma, którą mam przyjemność przedstawić Państwu.
Szeroki wybór nowych i używanych samochodów NISSAN DATSUN.
Aranżuję pożyczki dla nowo przybyłych. Minimalna wpłata, korzystne ceny.
Prosimy kontaktować się

JERZY SZOZDA tel. (416) 239 - 1217

(posiadam znajomość języków słowiańskich), udzielię porady bezpłatnie

CHECKPOINT 5448 DUNDAS St W. ISLINGTON, ONT. M9B 1B4

● **Pokazano Czernienkę w telewizji sowieckiej** 18 września, przywódca ZSRR K Czernienko został pokazany w telewizji sowieckiej jak wręcza Order Lenina przywódcy Greckiej Partii Komunistycznej H. Iorakisowi. Podczas 3-minutowego przemówienia Czernienko pokasływał i sapał. 6 września Czernienko również wystąpił w telewizji sowieckiej wręczając odznaczenia trzem kosmonautom sowieckim. W ubiegłym tygodniu zachodniemiecki "Bild" donosił, że Czernienko cierpi na chorobę Parkinsona i znajduje się w szpitalu.

● **Sowiecki uciekinier wrócił do ZSRR** Oleg Bitow dziennikarz sowiecki, który w ubiegłym roku poprosił o azyl polityczny w W Brytanii pojawił się w Moskwie, gdzie oznajmił, że został porwany przez agentów brytyjskich a później w W Brytanii był poddany praniu mózgu za pośrednictwem lekarstw, metod psychologicznych, gwał-

tu i tortur. Brytyjskie ministerstwo spraw wewnętrznych oświadczyło, że Bitow uciekł do W Brytanii całkowicie dobrowolnie i jego relacje o porwaniu i specjalnym traktowaniu są absurdalne. Rzecznik brytyjskiego ministerstwa spraw zagranicznych powiedział, że Bitow popadał w coraz większą depresję z powodu niemożności zobaczenia żony i córki, które pozostały w ZSRR.

● **Wybrali wolność** Dwaj Czechosłowacy - 30-letni mężczyzna i jego 6-letni syn pokonali silny prąd rzeki granicznej Mur przedostając się z Jugosławii do Weitersfeld (Austria).

Trzech Polaków schowanych w kontenerach z tekstyliami przebyło bez szwanku dwudniową podróż ciężarówką z Bydgoszczy do Stockerau (Austria).

Z Kuby uciekł do USA 30-letni C Saavedra, na prymitywnej zbudowanej z rury tratwie Saavedra znajdował się osiem dni na morzu gdy wylowili go rybacy amerykańscy Saavedra zab-

rał ze sobą dwie butelki benzyny, którą się polewał żeby nie zaatakowały go rekiny.

● **K Waldheim - słabną więzi między III światem a blokiem sowieckim** W artykule zamieszczonym w "Foreign Affairs" były Sekretarz Generalny ONZ Kurt Waldheim stwierdził, że sowiecka inwazja na Afganistan oraz wietnamska na Kambodzę są jednymi z głównych powodów słabnięcia więzi między krajami III Świata a blokiem sowieckim.

● **Sowieccy okupanci zrzucają afgańskie dziewczyny z helikoptera na ziemię** Według dyplomatów zachodnich po walkach armii sowieckiej z partyzantami afgańskimi w pobliżu Ghazni wylądował w tym miasteczku sowiecki helikopter, którego załoga rozebrała do naga kilka kobiet i dziewcząt afgańskich, po czym zabrała ich w powietrze wyrzucając na ziemię z olbrzymiej wysokości. Wszystkie Afganki zginęły.

“PRAWDA” NASILA SWOJE ATAKI

Prasa sowiecka w ostatnich dniach nie powiadomiła swoich czytelników o tymczasowym wstrzymaniu wizyty Honeckera w RFN. Tylko agencja TASS w wieczornych wiadomościach podała krótką informację powołując się na ADN, że na razie została wstrzymana zapowiedziana wizyta, nie podając przyczyn odroczenia.

Natomiast "Prawda" rozpoczęła prawdziwy atak na RFN, podnosząc przede wszystkim w swoich artykułach militaryzację i odwetowość tegoż kraju. Ma to oczywiście na celu uniemożliwienie dojścia do spotkania Kohl - Honecker.

Obserwatorzy zagraniczni w Moskwie wciągają wnioski, że kierownictwo sowieckie swoimi skromnymi informacjami na temat spotkania Niemcy - Niemcy, po uprzednich atakach, chce

sprawic wrażenie, że to nie oni byli główną siłą napędową obecnej sytuacji.

O wizycie samego Honeckera było w prasie mało informacji, tak samo zresztą o mających nastąpić wizytach w Bonn Ceausescu i Ziwkowa. Prawdopodobnie nie bardzo odpowiada obecnym propagandystom sowieckim zepsucie pięknego obrazu o "wspólnej potędze bloku wschodniego" przy czym przywódca krajów tegoż bloku składają wizyty w RFN.

Ponowna kampania przeciwko RFN ma miejsce nie tylko w "Prawdzie" lecz także w "Czerwonej Gwiazdzie" organie wojskowym, gdzie bardzo mocno podkreśla się militaryzację RFN.

"Udostępnienie broni atomowej niemieckim militarystom,

jest największym zagrożeniem pokoju" oburza się organ partyjny w korespondencji z Bonn, szczególnie od kiedy szefem wojsk NATO został przedstawiciel niemieckiej armii generał Mack, w ten sposób zostanie on wtajemniczony we wszystkie sprawy związane z wyposażeniem wojsk NATO w broń atomową z jednoczesnym prawem podejmowania decyzji. Powołując się na anonimowego wojskowego amerykańskiego, "Prawda" pisze "Mack jest typowym niemieckim generałem" i dodaje do tego komentarz, że "Europejczycy przypominają sobie chyba jaką rolę odegrali 45 lat temu typowi niemieccy generałowie".

Tłum S Cech

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 6 09 1984

DYNASTIA CEAUSESCU?

40-lecie Komunistycznej Rumunii przebiegło pod znakiem "jedynie słusznej i pełnej sukcesów drogi" oraz kultu przywódcy rumuńskiego Nicolae Ceausescu.

Jeden z wybitnych poetów rumuńskich spłodził na cześć Ceausescu poemat, w którym podkreślił, że jest on "naszym świeckim bogiem, sercem partii oraz narodu" i postawił w jednym rzędzie z takimi historycznymi postaciami jak Juliusz Cezar, Cromwell, Piotr Wielki i Abraham Lincoln. 66-letni Ceausescu będący przywódcą Rumunii od 19 lat jest ciągle w dobrej formie i prawie codziennie wyprawia się na spacer o świcie ze swymi ukochanymi dobermanami. Nic nie wskazuje również na to by nie był totalnym panem i władzą rumuńskiej partii komunistycznej, a za jej pośrednictwem i narodu. Niezależna jego polityka zagraniczna - a w bloku sowieckim znaczy to często antysowiecka -

przysparza mu wśród Rumunów pomimo wielkich trudności wewnętrznych popularności, a wśród członków partii budzi podziw i respekt. Sam Ceausescu postanowił jednak nie polegać wyłącznie na popularności w narodzie i na posłuchu w partii i cały swój okres przywództwa wykorzystał do stworzenia rodzinnej dynastii władzy - co przycmiło wszystkie nepotyzy mające miejsce w pozostałych państwach komunistycznych. W chwili obecnej ponad 50 krewnych Ceausescu pełni odpowiedzialne funkcje w rządzie i partii. Zona Ceausescu Elena jest kierownikiem wydziału kadr KC, a więc przez jej ręce przechodzą wszystkie ważne nominacje polityczne, gospodarcze, kulturalne, naukowe itd. Kieruje ona ponadto nauką i kulturą. Syn Ceausescu Nicu (studia w W Brytanii i playboyowy styl życia) jest ministrem ds młodzieży oraz przewodniczącym Związku Młodych Komunistów. Brat Ceausescu, Ilie

jest wiceministrem finansów oraz szefem głównego zarządu politycznego armii rumuńskiej. Inny brat przywódcy Rumunii jest pierwszym doradcą rumuńskiego ministra spraw wewnętrznych.

Czy dynastia, którą założył Ceausescu utrzyma się jednak przy władzy, gdy go nie stanie? Z pewnością i dynastia i sam Ceausescu ma wielu ukrytych wrogów Ceausescu, który nie godzi się na manewry wojsk Układu Warszawskiego na terytorium Rumunii, sprzeciwia się ściślejszym więzom w ramach RWPG, utrzymuje dobre stosunki z ChRL i Izraelem, nie zbojkotował olimpiady w Los Angeles, w sporze Honecker - Kreml poparł jednoznacznie Honeckera, wzywa ZSRR i USA do rozbrojenia - nie ma rzecz jasna dobrej opinii na Kremlu i Kreml robi wszystko by po śmierci Ceausescu odeszła jego polityka i ideologia oraz jego dynastia.

SACHAROW AGENTEM KGB?

W niedawno wydanej książce Anatolija Golicyna "Nowe kłamstwa po starciu" (New Lies For Old, McClelland and Stewart, ss 432) autor utrzymuje, że Andriej Sacharow jest agentem wydziału dezinformacji KGB. Golicyn, sam były pracownik KGB zbiegły na Zachód, opiera swe cudaczne oskarżenia na tym co Sacharow pisze o ostatecznym zlaniu się komunizmu z kapitalizmem. Golicyn podkreśla, że pogląd ten jest wyrazem od dawna stosowanej przez KGB praktyki osłabiania i mylenia Zachodu poprzez podsuwanie myśli o nieuchronnej demokracji Związku Sowieckiego. Dezinformacja, zdaniem Golicyna, jest dziełem samego Lenina, który uznał ją za niezbędny element osłabiania przeciwnika. Grupa białych generałów "Zaufanie", która przybyła do Europy w ciężkich początkach władzy bolszewickiej rozpowszechniała w prasie, w ośrodkach decyzyjnych oraz wśród rosyjskiej emigracji opinię, że rychły upadek reżimu sowieckiego jest nieuchronny i że w związku z tym zagraniczna interwencja zbrojna byłaby niepotrzebnym wysiłkiem finansowym i bezsensownym narażeniem na śmierć żołnierzy europejskich. Według Golicyna akcja grupy "Zaufanie" święciła wielki triumf i dała początek dezinformacji totalnej. I tak według Golicyna słynny w II połowie lat 40-tych rozdzwięk Jugosławia (Tito) - ZSRR (Stalin) był zorganizowany i odegrany po to by Zachód myślał, że komunizm rozpada się. Podobnym teatrem dezinformacji są obecnie rzekomo złe stosunki chinsko-sowieckie, albańsko-sowieckie oraz rumuńsko-sowieckie, jak i od czasu do czasu niby wycieki - informacji o walce o władzę różnych frakcji w ZSRR. Golicyn zgadza się, że na wiele postawionych przez niego tez o sowieckiej dezinformacji nie ma wystarczającego materiału dowodowego, ale jak podkreśla, niech będzie prawdziwe jedynie 50% a już to wystarczy by uderzyć w dzwony na trwogę. Golicyn pisze także, że ostrożnie należy interpretować wypowiedzi sowieckich uciekinierów, gdyż KGB wypuszcza często przez nich dezinformację. Sam Golicyn jest uciekinierem, na dodatek byłym agentem KGB. Czy również dezinformuje?

WYJĄTKOWA OKAZJA

PETER BURDON -- prezydent firmy

Peter Burdon Pontiac Buick Ltd.

ma zaszczyt zawiadomić ze decyzją władz naczelných General Motors of Canada. Firma jego uzyskała prawo sprzedaży limitowanej ilości luksusowych samochodów będących w dyspozycji święty papieskiej podczas obecnej wizyty w Kanadzie. Jego Świątobliwości Jana Pawła II (marki Pontiac Parisienne, Brougham i Buick Lesabre Ltd.)

Dla Wszystkich zainteresowanych jest to wspaniała okazja zakupu jednego z tych wyjątkowych pojazdów, okazja która się nigdy nie powtórzy.

Głównym koordynatorem sprzedaży tych samochodów został mianowany Robert Mucha, do którego prosimy zgłaszać się bezpośrednio.

Z najlepszymi życzeniami dla Polonii w Kanadzie

Peter Burdon, President

Peter Burdon
PONTIAC BUICK LIMITED
348 Danforth Ave.
Just east of Broadview
469-5531

ZDZISŁAW NAJDER, dyrektor sekcji polskiej Radia Wolna Europa wygłosił w SPK w Toronto odczyt o sytuacji w Polsce. Oto fragmenty jego wystąpienia:

czy noramlizacji Ta ewolucja jest popychana wyłącznie przez eksplozję To, że jest to metoda szalenie kosztowna, to inna sprawa, ale jest to metoda jedyna

CZEGO ONI CHCĄ?

Chcę postawić kilka ogólnych tez diagnostycznych

Czego chce rządząca nami ekipa Czego ona chce od kraju i zagranicy?

Otoż chce ona abysmy pomogli jej utrzymać się przy władzy przez posłuszeństwo Ona niczego więcej nie chce Tylko to Ich program sprowadza się również do tego, by władza się utrzymała najmniejszym kosztem Pod tym względem rachunek społeczny i polityczny jest bardzo surowo przestrzegany

Wielokrotnie na pewno spotykaliście się Państwo ze spekulacjami, czy mogła nastąpić interwencja sowiecka czy nie, czy Jaruzelski ocalił Polskę przed radzieckimi czołgami czy nie, czy jest patriotą czy nie itd

Moim zdaniem ta cała problematyka da się opisać w kategoriach celów i kosztów Celem jest utrzymanie przy władzy tej ekipy, która władzę sprawuje i utrzymanie dominacji moskiewskiej nad Polską najmniejszym możliwym kosztem

Koszt dla Moskwy powinien być bliski zeru i jest bliski zeru To, co się w Polsce stało Moskwę politycznie kosztowało bardzo mało Grymasy zachodniej dyplomacji nie były zbyt silne Sankcje gospodarczych w stosunku do Związku Radzieckiego wprowadzić się praktycznie nie dało Koszty dla nich są prawie zerowe

Koszty dla tej ekipy są też dosyć małe i ta chęć utrzymania kosztów jak najniżej zdecydowała, że Moskwa woli, żeby to robił Jaruzelski a nie Ogarkow

Wówczas ten koszt byłby znacznie większy To także decyduje o tym w jaki sposób ta grupa chce się utrzymać przy władzy

Nie można powiedzieć, że tacy ludzie jak Rakowski, czy Kubiak, czy Kiszcak - to nie są ludzie, którzy lubią rozjechany przez czołgi lud Oni mają taki gust Oni tego nie lubią

To co decyduje o metodach działania, to jest po prostu zabezpieczenie własne To jest rachunek najniższych możliwych kosztów dla Moskwy Akurat ten sposób rządzenia jaki w Polsce istnieje Jeżeli to nie przynosiłoby oczekiwanych przez nich minimalnych rezultatów, ( ) to sposób rządzenia mogłby się zmienić

Ten rachunek determinuje ich sposób postępowania Oni chcą, abysmy im pomogli utrzymać się przy władzy, a ta pomoc ma polegać ze strony Zachodu na zniesieniu sankcji, a ze strony społeczeństwa na posłuszeństwie, wydajności i także w poparciu dla rozmaitych inicjatyw polityczno-społeczno-gospodarczych

SPOŁECZEŃSTWO CHCE

Od tego kaza nam płacić gospodarczą cenę politycznej niezgody Wielu obserwatorów zauważa, że jest ten opór społeczny, ludzie nie palą się do pracy, nie włączają się w organizowane przez państwo związki zawodowe, bojkotują wybory Nie popierają władzy ( )

Niektórzy jednak argumentują Jeśli rząd coś proponuje, więc trzeba go poprzeć Włączcie się w te inicjatywy, popierajcie PRON, związki zawodowe, pomóżcie ruszyć tę maszynę społeczno-gospodarczą

Ale to nie jest takie proste Bo gdyby nawet zgoda na inicjatywy była możliwa, a moim zdaniem nie jest z powodów moralnych, psychologicznych i społecznych, to ona gospodarki nie uzdrowi

Z jednej strony bowiem władza kaze nam płacić gospodarczą cenę politycznego współzycia, a z drugiej strony to całe poparcie dla władzy nic nie daje, bo ona żadnego programu gospodarczego nie ma ( )

Społeczeństwo chce udziału we współrządzeniu Chce współodpowiedzialności Chociaż minimalnej Chce abysmy usiedli przy stole, porozmawiali Są to wymagania minimalne, ale absolutnie niezbędne i jednocześnie bardzo istotne, dlatego że zasiadnięcie przy wspólnym stole to jest uznanie przez obie strony, że jesteśmy za byt naszego narodu współodpowiedzialni Władza nie chce współodpowiedzialności Nie chce siadać do wspólnego stołu Oni będą siadali tylko z tymi których sami zaproszą ( )

Tak samo jak Moskwa nie prowadzi dialogu ze społeczeństwem, nie dopuszcza do żadnego udziału w rządzeniu, także przez rząd w Warszawie, niezależnie od osobistych uczuć członków tego rządu To jest zupełnie obojętne, kto w nim jest ( ) Zaden dialog tu nie jest możliwy

TAKTYKA NA PRZETRZYMANIE

( ) Czy i do jakiego stopnia, kierunek tempo szybkość rozwoju w Polsce zależą od samych Polaków ( ) Przy tych ograniczeniach celach rządu utrzymania się przy władzy mają oni nad nami faktyczną przewagę taktyczną ( )

Szansę wpłyńcia na możliwości przebiegu wydarzeń przez społeczeństwo są bardzo ograniczone do aktualnych inicjatyw społecznych, które gdyby je władza zauważyła, to dzięki tej ogromnej przewadze taktycznej, mogłaby je kontrolować

Ale mając do czynienia z bardzo rozbudzonym i przyzwyczajonym do solidarności społeczeństwem możemy przewidzieć, że ono będzie szukało szczylin w tym murze systemu i w te szczyliny będzie się wciskać Co z tego wyniknie jak to będzie - nie potrafię wyprorokować

Twierdzą tylko, że teraz obie strony prowadzą tę samą taktykę, taktykę na przetrzymanie

Władza czeka aż się społeczeństwo znuży, aż się przekonają, że nie warto się wychylać My was albo zgnoimy albo znużymy albo wymęcymy, to jest ich cel A społeczeństwo z kolei skupione wokół kościoła mówi Na bagnietach nie mogą siedzieć, gospodarka się rozsypie ( ) my was przetrzymamy

KTO KOGO PRZETRZYMA?

( ) Obie strony wykazują dużą odporność

Nie zastosowano dotąd żadnego modelu ekonomicznego, żadnego modelu przyszłościowego - to jest ekipa czysto zachowawcza Ona nawet nie próbuje kokietować młodzieży

Kiedy się mówi o neostalinizmie w Polsce, popełnia się parę zasadniczych błędów Stalinizm przede wszystkim polegał na tym, że aparat władzy sam siebie niszczył - pierwszymi ofiarami terroru byli szefowie tej policji To się skończyło z Chruszczowem Od tego nie ma odwrotu

To był także, zwłaszcza w Polsce, okres szerokiego bardzo poparcia młodzieży, zwłaszcza ze strony młodzieży wiejskiej emigrującej do miasta, ale także młodzieży inteligentnej masowego poparcia dla systemu W okresie gdy byłem studentem ( ) w latach 49-54 przytłaczająca większość moich kolegów na studiach to byli albo członkowie partii albo członkowie komunistycznych organizacji młodzieżowych Ludzie, którzy do nich nie należeli byli w znikomej mniejszości, czuli się często izolowani i bardzo samotni

Teraz sytuacja jest odwrotna, a nawet więcej niż odwrotna Znaleźnienie przekonanego komunisty w Polsce jest bardzo trudne ( ) To nam nie grozi zupełnie

( ) Władza nie próbowała nawet udawać, że ma coś ciekawego do zaproponowania na przyszłość A tymczasem społeczeństwo jest tak rozbudzone jak nigdy Niestety to społeczeństwo robi się również także bardzo bezradne dlatego, że ( ) można powiedzieć, że dominuje poczucie jakis zmian poza Polską głębokich zmian wewnątrz Polski chyba nie są możliwe

Jeżeli nie trafi się na moment dogodny w sytuacji międzynarodowej, Polska zostanie zgnieciona w sposób zupełnie bezwzględny Nie po to wprowadzili stan wojenny, żeby się cofnąć teraz przed decyzją bardziej brutalnej ingerencji ( )

NAJTANSZE POWSTANIE NARODOWE

Co w tej sytuacji społeczeństwo może zrobić, i co się stara zrobić? ( )

Przed wszystkim trzeba sobie powiedzieć, że Solidarność nie jest zamkniętą kartą To nie jest przegrana wojna ( ) Wałęsa ma rację Jest to urodzony optymista Temperament Niektórzy mają mu to za złe Ja myślę, że jest to cecha bardzo pozytywna, zwłaszcza w tej sytuacji On mówi, żeśmy się bardzo wiele nauczyli z tamtej sprawy (stan wojenny)? Mam nadzieję, że jego optymizm okaże się uzasadniony, ale w tym momencie nie wyrażam nadziei, lecz głębokie przekonanie kiedy stwierdzam, że istotnie dziesiątki, setki tysięcy ludzi myślących i działających politycznie w Polsce, w tej chwili jest o wiele mądrzejszych, o wiele bardziej doświadczonych, o wiele lepiej, wiedzących czego chcą, co jest możliwe dzisiaj niż kilka lat temu I to jest nasza wielka zdobycz, którą można zaprzepścić

Ja jestem bardzo przeciwny takim pocieszaniu się, że wszystko na pewno pojdzie dobrze, bo słuszną jest po naszej stronie To nie jest prawda, bo bardzo wiele razy słuszną była po naszej stronie czy innych, a przegralismy, wyrznięto nas, zdeptano ( )

No była, była, tylko trzeba było ją opłacać - tę słuszną przez całe pokolenia W porównaniu z tym ofiary stanu wojennego są niczym, naprawdę zupełnym drobniactwem Jeśli to było jeszcze jedno powstanie narodowe to było najtansze powstań narodowe jakiegos przeszli ( ) I takie, które dało wyjątkowo dużo jak dotychczas Jeszcze możemy to zaprzepścić jeszcze możemy je przegrać, ale jest szansa, że je możemy wygrać W tej chwili saldo, mimo wszystko mamy zdecydowanie dodatnie ( )

Nie wolno ustawiać w naciskach Ta władza nigdy nikomu nie dała innej jak wtedy kiedy musiała

Na podstawie zapisu magnetofonowego

.. Jest rzeczą fałszywą twierdzenie, że okres Solidarności się skończył Nie będę się tu powoływał (co było łatwizną) na to co słyszeliśmy wszyscy 2 dni temu (mowa o wystąpieniu Jana Pawła II na stadionie) - o Solidarności jako rzeczywistości z ust papieża, ale mogę przytoczyć inne argumenty

STRACH JEST MNIEJSZY

Uważam, że jest błędne zestawianie tego, co się dzieje w Polsce, stosunków politycznych z tym jak wyglądała sytuacja lat temu 3 (znaczy jesienią 1981 roku) w okresie największego rozbudzenia i aspiracji i złudzeń w społeczeństwie To jest niesłuszne zestawienie, bo trzeba raczej zestawiać tę sytuację nastroju nawet uprawnienia poszczególnych grup społecznych z tym co było lat temu 5 czy 6 I wtedy zobaczymy, że nawet stan wojenny nie dokonał tego co się nazywa z angielska "rolowaniem" zdobył osiągniętych przez te 16 miesięcy I nastroje społeczne i aspiracje i świadomość polityczna są w tej chwili na poziomie znacznie wyższym niż były Strach, mimo trwającego terroru, jest znacznie mniejszy niż 5 lat temu i mniejszy niż w lecie 1980 roku przed rozlanie się fal strajków Uprawienia samorządu pracowniczego są znacznie większe niż były, choćby 3 lata temu

To są zdobycze tego okresu, które władze starają się wydrzeć temu społeczeństwu, dotychczas ich nie wydarły i jak wskazuje doświadczenie roku 56 nawet po zakończeniu tego okresu "rolowania" wstecz przez Gomułkę jeszcze sporo pozostało w porównaniu z tym, co było w roku 55

I można przewidzieć, że jeśli nie będziemy za łatwo kapitulować tak się stanie i teraz

Jeżeli przyjrzymy się prasie krajowej to z jednej strony zauważymy, że prasa tzw oficjalna, prorrządowa jest na poziomie tak niskim jakiego nie było nigdy w historii PRL Natomiast to, co możemy określić jako prasę częściowo niezależną tzw prasa kościelna (takie nowe określenie na prasę związaną z Kościołem, czy to parafialną czy diecezjalną) to to, co tam możemy zauważyć mimo cenzury nawet mimo licznych wykreptowań, które się tam pojawiają - nawet w tekstach papieża to jest tam znacznie więcej niż można było 4 lata temu

Jeszcze wychodzą książki, na które uzyskano zgodę w okresie Solidarności, które nie mogły wyjść przez wiele lat

BEZ EWOLUCJI

To są realne zdobycze ( ) Gdyby nie te zrywy, nie byłoby żadnego ruchu System ten nie ma w sobie zakodowanego rozwoju w kierunku rozluźnienia liberalizacji czy racjonalizacji On wcale nie ma zakodowanego rozwoju w sobie To jest jego wielkie nieszczęście On nie ma w sobie zakodowanego nawet procesu zmiany przywódców To się odbywa w sposób spazmatyczny i drogą od katastrofy do katastrofy Od śmierci do śmierci, od przewrotu do przewrotu Nie ma żadnego procesu przekazywania władzy, utrwalonego w systemie komunistycznym On nie istnieje

Jeżeli nawet tego nie ma, to cóż mówić o ewolucji nawet w kierunku racjonalizacji

Marek CELIŃSKI

OD REDAKCJI Dr Marek Celinski jest stałym współpracownikiem Echa Tygodnia którego artykuły na różne tematy ukazywały się na łamach Echa Dr Celinski niedawno zrezygnował z funkcji jednego z dyrektorów Kongresu-Polonii Kanadyjskiej

Nie ulega wątpliwości, że Kongres Polonii Kanadyjskiej jest instytucją, którą wymaga jak najwzrostniejszego poparcia Polonii. Można oczekiwać, że rosnąca liczba Polaków w Kanadzie, wzrastający poziom wykształcenia i aspiracji zawodowych będzie powodował, że rola Kongresu w życiu Polonii będzie również wzrastać jako konsekwencja faktu, że grupa polska w Kanadzie będzie widziała w Kongresie możliwość wyrażania swoich opinii i wpływania na ważne decyzje dotyczące nas wszystkich, jako Polaków i Kanadyjczyków.

Przypadający na początek października Zjazd organizacji polonijnych zakończony wybraniem nowego Zarządu powinien według mnie stać się okazją do podjęcia wyzwania, które stawia przed Kongresem zarówno środowisko polskie, jak i ogólna sytuacja w Polsce, Kanadzie i na świecie.

Sytuacja ta wymaga od przyszłego Kongresu, który będzie realizował uchwały Zjazdu, wypracowania planu działania i takiej organizacji swojej struktury, która umożliwiłaby sprostanie tym zadaniom. Zadania te na pewno po kolejnym zjeździe pozostaną te same - pomoc Polsce i organizowanie życia polonijnego.

W obu tych dziedzinach widoczne są olbrzymie osiągnięcia w Kanadzie.

Moje czteroletnie obserwacje jako członka Zarządu Kongresu ukazują jednakże, że działalność ta mogłaby być daleko bardziej efektywna, gdyby zostały wprowadzone niezbędne usprawnienia organizacyjne. Wiąże się to przede wszystkim z pracą głównych Komisji Kongresowych: Komisji do Spraw Polskich, Komisji Informacji, Komisji do Spraw Kanadyjskich. Do głównych zadań tych Komisji należy analiza szybko zmieniającej się sytuacji w Kraju czy w Kanadzie oraz przedstawianie Zarządowi Kongresu do zatwierdzenia pewnych programów działania. Zarząd z kolei upowaznia Prezesa i sekretariat, czy też deleguje określone osoby do wykonania zadań. Okazało się jednak, że w praktyce wiele inicjatyw tych Komisji, nawet po ich zatwierdzeniu przez Zarząd, miało bardzo spóźnioną realizację bądź też nie doczekało się realizacji. Wynikac to może częściowo z nadmiaru obowiązków, którymi obciążony jest Prezes i Sekretariat, a może także wynikać z dążenia ze strony Prezesa do nadmiernej kontroli nad działalnością członków Zarządu i Komisji. W sytuacji, gdy Prezes pozwala działać innym, jeśli linia działania jest uzgodniona, nie trzeba uciekać się do nadmiernego formalizowania stosunków między Prezesem a pracą Komisji. Są jednak różne osobowości Prezesów i różne style zarządzania. Nawał zadań powoduje, że niezbędne jest oparcie pracy Kongresu na względnej samodzielności Komisji, szczególnie w zakresie wprowadzania w życie programów działania. Być może sprawi to, że szybkie i zgodne z linią Kongresu działania, nie będą więcej krytykowane jako zbyt samodzielne.

Niezbędne jest również rozszerzenie bazy pracy Komisji Kongresowych. Złożoność problemów, którymi musi zajmować się Kongres, a są to problemy społeczne, polityczne i ekonomiczne dotyczące Polski i Kanady, wymaga ażeby do pracy kongresowej przyciągnąć ekspertów z różnych dziedzin. Ponieważ mają oni z reguły mało czasu, trzeba by pracowali dla Kongresu jedynie w miarę jego potrzeb i na zasadzie konsultacji. Znow być może udałoby się zapobiec temu, że nasza obecność na terenie ogólnokanadyjskim jest słabo dostrzegalna, zarówno w prasie jak i w życiu publicznym. Umożliwiłoby to również Komisji Informacyjnej, która prawie nie istniała przez

ostatnią kadencję, zajęcie się wyszukiwaniem ekspertów i koordynacją ich pracy.

Z obecnością w życiu publicznym Kanady i wpływaniem na podejmowanie ważnych decyzji, wiąże się sprawa współpracy z politykami i z innymi grupami etnicznymi. W obecnej sytuacji, gdy Jesse Flis nie został powtórnie wybrany, Kongres stracił doświadczenie dośrodków władzy. Jest to niestety konsekwencja zbyt jednostronnego widzenia procesów politycznych w Kanadzie i wiązania się tylko z partią liberalną i postami wyłącznie polskiego pochodzenia.

Ta jednostronność nie leży w interesie Polonii i Polski. Potrzeba nam szerokiego lobby polskiego w Ottawie, które obejmowałoby różne partie polityczne i ugrupowania. Jest wręcz niezbędne wypracowywanie kontaktów z politykami nie tylko poprzez Zarząd Kongresu, ale również poprzez Zarządy terenowe. Niezbędna jest również coraz ściślejsza i rozleglejsza współpraca z innymi grupami etnicznymi, szczególnie z krajami Europy Środkowo-Wschodniej, w celu wspólnego oddziaływania na decyzje polityczne rządów prowincjonalnych i rządu federalnego. Przygotowywany obecnie przez Grupę Siedmiu projekt Tygodnia Narodów Ujarzmionych zapowiedziany na rok przyszły, może być dobrą okazją do włączenia się grupy polskiej do tej inicjatywy.

Na zakończenie jeszcze jedna sprawa - stosunek do ludzi młodych. Tak

jakoś się składa, że jest ich coraz mniej w Kongresie - odchodzą zapaleni działacze polonijni podając jakąś osobistą przyczynę czy też oficjalnie rezygnując (jak ostatnio mec Marek Malicki).

Mimo formalnego istnienia Komisji Młodzieżowej w Kongresie, Kongres sam jakoś nie potrafi zatrzymać nawet tych ludzi, których już do siebie przyciągnął.

Nie do zaakceptowania w pracy przyszłego Zarządu jest również to co zaobserwowali już delegaci na Zjazd Kongresu w Winnipegu, a mianowicie, że pewne środowiska polonijne o zdecydowanym profilu niepodległościowym nie znajdują nie tylko odpowiedniego zrozumienia u Prezesa, ale gorzej - bo spotykają się z wrogią postawą Prezesa i niektórych osób mających wpływ na decyzję Zarządu.

Myszę przy tym o postępującej alienacji środowiska legalistycznego, związanego z Rządem Rzeczypospolitej na Obczyźnie oraz środowiska reprezentującego głównie nowo przybyłych w ostatnich latach. Wiem, że nie trzeba nikogo przekonywać o tym, że Kongres, jeśli nie chce osłabić swej pozycji, musi być prawdziwą reprezentacją Polonii i umieć godzić różne orientacje polityczne i społeczne oraz różne metody działania, jeżeli pozostają one w zgodzie z podstawowym celem Kongresu. Nie można z tego względu kontynuować sytuacji, w której o kierunku działania Kongresu będą decydować oso-

biste sympatie polityczne Prezesa i ludzi z nim blisko związanych.

Podaję tu swoje uwagi nie po to, żeby krytykować Zarząd Kongresu jako instytucję, której przez cztery lata byłem członkiem i którą ze wszelkich miar popierałem i popieram. Moje uwagi dotyczą organizacji i metod pracy, które albo sprzyjają albo nie sprzyjają efektywności działania. Szczególnie uważam, że niezbędne jest oparcie pracy Zarządu o Komisje, których działanie nie byłoby krępowane nieustannie kontrolą, a nawet cenzurą Prezesa. Potrzebne jest z tego względu jasne określenie relacji między Prezesem i Komisjami.

Osobiscie widziałbym polepszenie skuteczności działania i atmosfery pracy w Kongresie, w określeniu roli Prezesa bardziej jako koordynatora działań różnych Komisji, niż jako osoby przyjmującej całkowitą odpowiedzialność za pracę Zarządu i uginającego się pod nawałem obowiązków.

Pisząc to, wyrażam nadzieję, że może przyczynić się do dyskusji na Zjeździe, dotyczącej przyszłej roli Kongresu w organizowaniu życia Polonii i swojej własnej aktywności. Uważam, że potrzebne są zmiany w stylu i metodach zarządzania jeśli zorganizowana Polonia chce pełnić rolę w Kanadzie odpowiadającą jej aspiracjom i jeśli Kongres ma być jej pełną i prawdziwą reprezentacją.

W DWA LATA PO ZJEŹDZIE

Wielkimi krokami zbliżają się wybory do Kongresu Polonii Kanadyjskiej. Nim jednak usłyszymy sprawozdanie ustępującego Prezesa, spróbujmy sami sobie odpowiedzieć, które z wniosków i rezolucji Zjazdu w Winnipegu przed dwoma laty zostały zrealizowane i jak. Będzie to jednakże niezmiernie trudne, bo rezolucje i oświadczenia owe, nie podane w pełnym brzmieniu do publicznej wiadomości (bo nie ma takiego przepisu!) będą przedstawione - według listu Prezesa Kongresu do jednej z członkowskich organizacji - dopiero najbliższemu Zjazdowi Kongresu. A więc od sprawozdania, do sprawozdania. A co w międzyczasie?

Gdy nie wiadomo z czego rozliczać, to i rozliczyć się nie da. Prześledźmy więc na własną rękę wydarzenia ostatnich dwóch lat i udział w nich KPK. Zarząd Główny, który winien jednocześnie tylko różne organizacje polonijne, ale także różne fale emigracji i różne "kategorie wiekowe" - stał się urzędem pozbawionym młodych ludzi, a w szczególności nie jest dostępny dla generacji młodszej. Ciało w założeniu swym kolegialne stało się organem kadłubowym stroniącym od dyskusji, nie mówiąc już o wymianie poglądów czy śmielszym zajęciu stanowiska w jakiegokolwiek sprawie. Znacznie łatwiej przychodzi mu zajmowanie pozycji negatywnych. Czy inaczej bowiem można określić przygotowaną w sprawach migracyjnych agendę, która proponuje w pkt 2 takie oto rozwiązania skutków ewentualnego "rozluźnienia" przepisów migracyjnych:

- zredukowanie liczby nielegalnych imigrantów na wszystkich punktach wjazdu do Kanady,

- stworzenie zakazanego obszaru dla wszystkich pasażerów lecących z Polski na Kubę aby ograniczyć liczbę nielegalnych imigrantów,
- rozprowadzanie broszur przez ambasadę kanadyjską w Warszawie

W parze z takimi propozycjami idą listy przygotowane dla oczekujących w europejskich obozach na emigrację, sugerujące wybranie docelowego kraju innego niż Kanada. Zas: "Dla osób, które nie będą miały szczęścia w emigracji w tym roku, zalecamy się nie załamywać i robić wszystko, aby uczyć się przetrzymać ten trudny okres."

Negatywną reakcją zanotowaliśmy również wobec najbardziej dramatycznego wydarzenia jakim była 39-dniowa głodówka przed Konsulatem PRL w Toronto. Na rzecz połączenia strajkujących z przetrzymywanych w Polsce rodzinami działali kanadyjscy politycy, niektóre polonijne organizacje, ale nie ich "czapka" KPK. Kongres wydał swoje oświadczenie w tej sprawie w 30 dniu protestu głodowego, zaś prezes odwiedził strajkujących 38 dnia. Został zresztą wyproszony przez nich z kampera z komentarzem, że skoro 38 dni przeżyli bez zainteresowania ze strony polonijnej władzy, to dadzą sobie radę bez jej pomocy.

Postawa KPK nie dziwi, skoro osoba figurująca na firmowym druku KPK jako dyrektor, informowała zainteresowanych sprawą Kanadyjczyków, iż protest przed konsulatem nie znajduje poparcia w Polonii, gdyż jest prowokacją mającą na celu skompromitowanie tego typu akcji w przyszłości oraz że wśród trójki głodujących znajduje się prowokator, który zamierza złamać ich solidarność.

W tym świetle wszelkie zapewnienia o jedności Polonii, o zyciowym stosunku do "newcomers" nabierają szczególnej ironii. A czy pomoc dla imigrantów nie stanowiła jednego z zaleceń minionego Zjazdu?

Szkoda już wspominać o tradycyjnych demonstracjach przed konsulatem i jakiegokolwiek akcjach o zabarwieniu politycznym. Nie potrafię znaleźć takich, które KPK popierał swoim autorytetem, czy chociażby uczestnictwem. Czyżby uwierzył w pełną normalizację życia w kraju? (Notabene żądanie uwolnienia więźniów politycznych w Kraju Prezes wyartykułował wtedy, gdy już było powszechnie wiadomo, że amnestia zostanie uchwalona.)

Trudno również zrozumieć brak działań w popieraniu polonijnej kultury. Kongresowe Komisje pozbawione jakiegokolwiek znaczenia i możliwości działania przestawiały się w posłusznym urzędy pozostawiając odłogiem takie sprawy jak propaganda, teatr, kluby. Dlaczego nie skorzystano z licznych inicjatyw stworzenia choćby jednego wyposażonego w odpowiednie środki programu telewizyjnego, dlaczego nie wyciągnięto ręki do tych, którzy chcieli zakładać teatry, kabarety, kluby? Czy mamy ich za dużo, czy może KPK uważa, że Polonia ich nie potrzebuje (tak jak głodówki czy demonstracji)? A może po prostu nie rozumie, że wraz z napływem nowej fali emigracyjnej zmienia się oblicze Polonii?

Teoria mówi, że jeśli władza nie nadąża za zmieniającą się rzeczywistością powinna ustąpić miejsca tym, którzy lepiej nową sytuację rozumieją.

Małgorzata WERESZCZYŃSKA

Wywiad z prezesem KPK Okręg Toronto JERZYM BURSKIM

POTRAFIĘ WSPÓŁPRACOWAĆ

Juz kilkanascie dni dzieli nas od rozpoczęcia Zjazdu Kongresu Polonii Kanadyjskiej

Zjazd podejmie nowe uchwały i wybierze prezesa KPK na okres kolejnych 2 lat

Funkcja prezesa KPK, jako reprezentanta Polonii Kanadyjskiej jest odpowiedzialna jako praca społeczna - czasochłonna i niewdzięczna. Na tym stanowisku trudno nie narazić się tak licznym i zróżnicowanym organizacjom kongresowym

Rozmawiam z **JERZYM BURSKIM**, prezesem KPK Okręg Toronto oficjalnym kandydatem na prezesa Kongresu

Grazyna Farmus Czego potrzebuje emigracja od Kongresu a czego Kongres od emigracji?

J B Kiedyś było potrzebny pomoc, aby zaznajomić się z warunkami jakie tu panują. Emigranci przyjeżdżający z Polski przyjeżdżają z jednego systemu społecznego do drugiego. To jest olbrzymia przepaść. Czują się ogromnie zagubieni. Dlatego otworzyliśmy w Toronto biura pomocy emigrantom - jest ich aż 3. Najstarsze na Beverley istnieje od 1973 roku. Na Garden i Fern biura te powstały niedawno.

G F Czy pana odpowiedź sugeruje, że jako prezes KPK widziałby pan potrzebę stworzenia biur pomocy dla "nowych" i "starych" emigrantów w całej Kanadzie?

J B Gdy nasze biura były otwierane, przy każdej okazji, gdy spotykałem się z prezesami okręgów mówiłem im, że są możliwości dostania subsydiów federalnych lub prowincjonalnych. W tej sprawie było mało zrobione. Uważam, że jeśli zostanie prezesem, w moich planach jest nawiązanie ściślejszej współpracy z okręgami. Jeżeli chodzi o wpływy na posłów poszczególnych okręgów trzeba je wywierać silnie. To ma moc działania i wtedy rząd w Ottawie będzie wiedział, że pewna komunikacja czy pewne naciski idą nie tylko z Toronto z Zarządu Głównego, ale że to jest praca zorganizowana, że wszystkich stron będą słyszeli, że różni posłowie dopominają się o to samo. Emigracji jest konieczna pomoc z naszej strony - tych zadomowionych.

Pani druga część pytania - czy emigracja jest nam potrzebna - Oczywiście, starzejemy się wszyscy. I by utrzymać polskosc naszej grupy kulturowej w Kanadzie potrzebny jest nowy zastrzyk i w tej chwili ten zastrzyk mamy. Młodych powinniśmy wprowadzać. Z drugiej strony musimy ich do pewnego stopnia kontrolować. Nie być dyktatorskim, ale uczyć. Oni muszą się dużo uczyć, chociażby ze względu na zmianę systemu. Trzeba w delikatny sposób im tłumaczyć, że to jest inne państwo, inne życie, zwyczajnie, jakie tutaj są metody jak tu się pracuje.

G F Mówi pan o przyjeździe nowych ludzi. Czy nie sądzi pan, że olbrzymie potencje intelektualne nowej emigracji zostały tu na miejscu zmarnowane, przez brak form w których ona się mogła uaktywnić?

J B Pewnego rodzaju mankamentem przyjazdu ich w danym okresie do Kanady była opłakana sytuacja gospodarcza. Zjawisko nie tylko kanadyjskie, ale światowe. Szereg ludzi się załamało. Spodziewali się, że będą tu mogli pracować w swych zawodach takich jak się zdaje, które powinny mieć popyt, jak inżynierowie na przykład. Wielu z nich musi pracować fizycznie. Staraliśmy się pomóc, jak możemy, organizowaliśmy tu w Toronto kursy dla inżynierów - by zaznajomić ich z terminologią dla lekarzy - z których bardzo duży procent zdała już egzaminy kwalifikujące, dla nauczycieli czy pielęgniarów. Ale to wszystko było robione u nas w Toronto.

Konieczne jest rozpowszechnienie tego na całą Kanadę. Trudno może byłoby przemieścić profesorów wykładawców kursów na inne tereny, tym niemniej do dużej grupy zainteresowanych osób, skrypty używane na kursach powinny być wysłane.

Wyobrazam sobie, że w Zarządzie centralnym Kongresu znajdują się ludzie, którzy właśnie tego typu materiały rozprawdzą. Również trzeba wszystko zrobić by Polonia w całej Kanadzie była odpowiednio informowana. Widzę tu dużo do zrobienia.

W swoich planach, w swym zarządzie mam dwie osoby, które mają się koncentrować na sprawach oświatowych i kulturalnych. Przede wszystkim trzeba na tę działalność zdobywać fundusze.

G F Czy nie obawia się pan, że te różne akcje pomocy dla nowej emigracji nie przysparzają panu etykiety, że jest pan prezesem dla nowych, że nie będzie się pan troszczył o los starszej emigracji, weteranów, organizacji istniejących kilkadziesiąt lat, Federacji Polek, harcerstwa?

J B Nie sądzę bym był identyfikowany z nową imigracją ze względu choćby na kontakt z biurami pomocy i ich płatnymi urzędnikami. W moim okręgu jest tylko jedna stosunkowo młoda organizacja nowo przybyłych PCAG. Wszystkie są organizacjami starszej emigracji - większość jeszcze starszej jak moja, bo ja jestem 33 lata w Kanadzie. I to oni mnie właśnie na prezesa okręgu wybrali. Praca i dowody pracy z nimi mówią same za siebie. Wydaje mi się, że mam szacunek organizacji starszych. Oczywiście, ludzie mogą mi taką czy inną etykietkę przyklepać. Młodych natomiast często musiałem rozmawiać w ich pomysłach, oblewać zimną wodą, gdyż jak już mówiłem na początku

oni nie wczuli się w system i życie Kanady. Młodzi są potrzebni z ich zapałem, tym niemniej muszą być kontrolowani. Z czasem jak tu pobędą przekonają się, że pewne wskazówki z naszej strony były słuszne.

G F Jaka jest pana polityczna baza wyborcza poza Toronto?

J B Decydując się na kandydowanie na tak wysokie stanowisko, najwyższe w Polonii Kanadyjskiej, kierowałem się nie tylko ambicjami osobistymi, ale także naciskami organizacji zarówno torontonskich jak i z poza Toronto - z całej Kanady. Poprzednio moja kandydatura była podawana na zjazdach, ale ja nie przyjmowałem kandydatury. Tym razem zdecydowałem się przyjąć ze względu na to, że wachlarz organizacji czy ludzi namawiających mnie do kandydowania to przekrój z całej Kanady, a nie tylko z okręgu.

G F Dlaczego pan chce zostać prezesem Kongresu? Czy uważa pan, że będzie pan lepszy od obecnego?

J B Uważam, że jestem potrzebny chociażby ze względu na to, że potrafię współpracować i żyć z ludźmi. Nie staram się wszystkiego robić sam. W nowym Zarządzie mam zamiar pracować komisjami. Ludzie, którym będzie powierzona praca w komisjach będą wiedzieli, że mam do nich zaufanie i będę na nich polegał, bo starałem się do tych komisji dobrać ludzi najbardziej wykwalifikowanych i oni będą pracę prowadzili, z tym że ja będę z różnymi sprawami na bieżąco. Główne decyzje muszą być uzgodnione ze mną.

G F Czy będziemy mieli największy Zarząd KPK w historii Kanady, tak jak mamy obecnie największy rząd?

J B Zarząd nie będzie duży. Będzie się składał w 50 procentach z ludzi starszych i w 50 procentach z ludzi młodszych. Potrzebni są ludzie z doświadczeniem, którzy przez wiele lat wykazali się jakąś pracą.

G F Jakiego rodzaju konflikty chciałby pan wyeliminować między KPK centralą a okręgami?

J B To jest kwestia współżycia. Największym mankamentem jest to, że pewne decyzje na szczeblu Zarządu Głównego są pobierane nie tylko bez konsultowania, bez informacji okręgów nawet. Planuję ściślejszy kontakt z okręgami by były informowane o tym, co się dzieje. A to są zasadnicze rzeczy jak sprawy emigracyjne wielokulturowości, na które trzeba reagować - od razu odpowiadać. Jeżeli Zarząd Główny twierdzi, że reprezentuje całą Polonię, decyzje nie mogą być podejmowane w czterech ścianach Zarządu Głównego, ale pewne konsultacje, opinie z okrę-

gów są konieczne. Musi być ściśle kontakt z okręgami i obustronna informacja. Zarząd musi się orientować także co okręgi robią. Telefony są, poczta choć gorsza - też.

G F Co ze środkami finansowymi na te różne przedsięwzięcia? Co ze słynnymi funduszami Kongresu?

J B Coz, Fundusz Milenium jest nie naruszalny. Fundacje mają swój statut dają stypendia wybranym osobom i na cele kulturalne. Kongres tym dysponować nie może. Fundacje nie mają nic wspólnego z Kongresem w sensie zasobów. Kongres utrzymuje się głównie ze składek organizacji. Na sprawy administracyjne powinno wystarczyć. **Samotni ludzie powinni zapisywać spadki na Kongres, jak to już miało miejsce.** Były duże wydatki w związku z pomocą Polsce i ostatnio przyjazdem Papieża.

G F Jaka była pana rola jako prezesa okręgu w przyjęciu papieża?

J B Byłem w Komisji Koordynacyjnej tylko na jednym zebraniu. Nie byłem na ten temat konsultowany. Byłem natomiast w torontonskiej komisji archidiecezji. Byłem koordynatorem polskiej grupy etnicznej przyjmującej Ojca Świętego na ulicach miasta. Muszę z przyjemnością stwierdzić, że nasze cztery polskie "rogi" wypadły bardzo dobrze - było kilka tysięcy ludzi, szkoła Adama Mickiewicza przysłała swe dzieci w strojach narodowych. Udało się je ustawić w pierwszym rzędzie. Sekretarz ksiądz Stanisław Dziwisz zwrócił uwagę Ojca Świętego, nawet pociągnął Go za rękaw gdy ujrzał dzieci w polskich strojach. Zaopatrzyliśmy tam ludzi w chorągiewki polskie i kanadyjskie. Byli weterani, harcerstwo - nasze przyjęcie tam na rogu wypadło raczej dobrze.

G F Jak pan ocenia przebieg i organizację spotkania z Ojcem Świętym na stadionie?

J B To zostawiam Polonii.

G F Mówi się, że Polonia a KPK w szczególności zbyt mało pomaga Polsce. Co pan o tym sądzi?

J B Łatwo jest krytykować. Jestem zwolennikiem wyłącznie konstruktywnej krytyki. A mimo to ludzie w KPK dalej pracują i ta pomoc dla Polski idzie i jest w dalszym ciągu konieczna. Idą dalej lekarstwa i będą dalej wysyłane.

G F Jak pan ocenia pomoc Polonii dla opozycji, zwłaszcza dziennikarzy, literatów i podziemnym wydawnictw w kraju?

J B To są sprawy wybitnie polityczne. Są organizacje i komórki, które się tym

zajmują i uważam, że robią bardzo dobrą pracę. Ale oficjalnie włączac Kongres w tego rodzaju sprawy. Kongres jak najbardziej popiera te rzeczy, ale jako organizacja kanadyjska w sprawy te bezpośrednio się angażował. Trudno by zbierał pieniądze i zajmował się wysyłką. Są do tego specjalne organizacje, choćby to biuro przedstawicielstwa Solidarności przy CLC.

G F *A swoją drogą, jak pan ocenia pracę tego torontonskiego Biura Solidarności w pana okręgu?*

J B Wiem, że to biuro jest. Pracuje przypuszczalnie bardzo cicho, bo mało się o tym słyszy.

G F *Co pan sądzi o możliwości opodatkowania Polonii na rzecz kraju. To jest stale powracająca propozycja. A robią to niektóre grupy etniczne.*

J B Znając naszą Polonię przez 33 lata wątpię czy coś z tego kiedykolwiek by wyszło. Były różne próby opodatkowania Polonii na różne cele, chociażby na Kongres, by mógł się utrzymać i istnieć. To się nie udawało. Nie lubię pisać na wodzie. Szczerze powiem - nie widzę możliwości opodatkowania. W nagłej potrzebie Polonia zareaguje impulsywnie - można dostać kolosalne dotacje na te cele - jak to miało miejsce podczas akcji "Chleb dla Polski", w okresie niedawnym.

G F *Jak pan się podsumował w sferze wyznawanej politycznej filozofii - pragmatyk czy wizjoner?*

J B Nie jestem ścisłym pragmatykiem - uważam, że zmiany są konieczne i powinny mieć miejsce, tym niemniej pragmatyka w prowadzeniu takiej organizacji jak Kongres jest konieczna.

G F *Jaka jest pana kanadyjska orientacja polityczna?*

J B O to pytano mnie wielokrotnie. W momencie kiedy sprawuję funkcje preza czy okręgu czy Zarządu Głównego, muszę mieć dobre stosunki i odpowiednią opinię u władz. Trudno by przez KPK identyfikował się z jedną czy drugą partią. Ja zawsze starałem się utrzymać dobre stosunki z jedną i z drugą partią i o ile mi wiadomo, raczej jestem szanowany i przez jedną i przez drugą partię. Jestem od czterech lat w komisji doradczej premiera Ontario Davisa do spraw wielokulturowości. Gdy liberałowie byli przy władzy, rząd federalny zwracał się do mnie z pytaniem o moją opinię, brałem udział w przygotowaniu szeregu memoriałów w sprawie imigracji czy wielokulturowości.

G F *Jaka jest pana wizja niepodległego kraju. Jaka by tą Polską politycznie, jako prezes KPK, chciałby widzieć - chadecką, konserwatywną, socjaldemokratyczną czy inną? Wszyscy chcemy niepodległości. Wkładamy w to jednak inne wyobrażenia.*

J B Tak wszyscy chcemy niepodległości. Ale jeśli chodzi o wyobrażenia. Trudno jednak by po ponad 40 latach poza Polską, trudno aby narzucał jakieś wobec niej oczekiwania polityczne. Jaka Polska ma być musi być zdecydowana w kraju, przez Polaków tam żyjących, tym którzy walczą i walczą o wolność na miejscu.

G F *Inaczej. Do jakiej orientacji myślowej można by było pana przypisać w momencie kiedy pan wyjeżdżał z kraju. Kim pan był w ówczesnych kategoriach myślenia politycznego i w swych sympatiach?*

J B Ze względu na środowisko, z którego się wywodziłem zdecydowanie moje sympatie były po linii Piłsudskiego i Hallera. Wywodzę się z rodziny wojskowej, moją ojciec procz tego, że był inżynierem był zawodowym wojskowym. Cho-

dziłem do szkół związanych z tym środowiskiem. Jedną z nich patronką była Marszałkowska Piłsudska. Będąc w armii podziemnej od 14 roku życia, byłem w czysto wojskowej organizacji.

G F *Czy może pan wymienić tę formację?*

J B Byłem w II Specjalnym Batalionie Szturmowym "Odwet" w Warszawie.

G F *Jak się skończyła ta epopeja?*

J B Byłem w Powstaniu. Dostałem się do niewoli. Pod sam koniec wojny uciekłem i przedarłem się do I Dywizji Panczernej generała Maczka. Po wojnie 3 lata byłem w Niemczech, potem wraz z wojskiem przeniesliśmy się do Angli, gdzie poszedłem na studia inżynierskie, ożeniłem się i w 1951 roku przyjechałem do Kanady.

G F *Jak pan zapewne pamięta w maju 1981 roku prezes i sekretarz KPK wyjechali do Polski na pogrzeb kardynała Wyszyńskiego. Wzbudziło to różne kontrowersje, mimo iż zarówno delegacja Polonii Kanadyjskiej jak i Amerykańskiej nie dawała powodu by interpretować ten fakt jako akceptację reżimu. Jak pan ocenia oficjalne wyjazdy przedstawicieli władz polonijnych do kraju?*

J B Jedyne i tylko w takich okolicznościach, jakie miały wtedy miejsce.

Świętej pamięci kardynał Wyszyński był przywódcą Narodu i wyjazd na jego pogrzeb był dowodem szacunku dla Niego i nie miało to nic wspólnego z reżimem. Zresztą wówczas prezes Kaszuba pojechał na zaproszenie rządu Kanady, był członkiem delegacji kanadyjskiej.

G F *A co pan sądzi o wyjazdach zwykłych polonusów do kraju na paszporty konsularne?*

J B Byłem jednym z tych co pisał list do ministerstwa spraw zagranicznych Kanady, prowadził rozmowy domagające się by ludzie którzy posiadają polskie obywatelstwo i paszporty konsularne nie byli uznawani przez Kanadę. Niestety Kanada ma takie prawa, że uznaje wieloobywatelstwo. A ponieważ uznaje wieloobywatelstwo obywateli Niemiec czy Włoch trudno im było zrobić wyjątek dla Polski.

Sam byłem świadkiem, jak ludzie używający paszportów konsularnych jechali do kraju, tylko dlatego by nie zapłacić tych kilku dolarów za kupon. Zabierali im paszporty polskie, przylatywali do kanadyjskiej ambasady z prośbą o pomoc, a kanadyjska ambasada jak stwierdziła, że w paszporcie kanadyjskim nie ma stempla wize - odmawiali pomocy. Jeździć na paszporty konsularne niepraktycznie i niepolitycznie. Jest to sprzeniewierzenie krajowi, do którego się przyjechało.

G F *Ani nam w głowie. Panie prezesie dziękujemy za rozmowę i życzymy powodzenia na Zjeździe.*

Rozmawiała

GRAZYNA FARMUS

Dokonczenie ze str. 1

byli do 1936 roku w Rosji sowieckiej tzw. liszen cy - to jest ludzie pozbawieni praw z racji urodzenia lub pochodzenia z klas wyższych. Nie powołał się na ten przykład Jerzy Urban - natomiast nie omylił się powołując się na to że bancia nie jest kategorią prawną obcą niektórym systemom prawnym świata kapitalistycznego - tak twierdzą eksperci i specjaliści praa karnego z rządowej komisji. Istotnie w niektórych krajach Ameryki Łacińskiej zmusza się (ale nie skazuje) do opuszczenia kraju przeciwników politycznych. Możliwość bancia przewiduje prawo angielskie ograniczając jej stosowanie do tych którzy nabyli obywatelstwo w drodze naturalizacji i stosując obok kary więzienia orzeczonej przez sąd za zbrodnie. W praktyce bancia stosowana jest wobec przedstawicieli opozycji w ZSRR. Jej wykonanie wymaga jednak każdorazowo indywidualnej decyzji w formie dekretu Rady Najwyższej o pozbawieniu danej osoby obywatelstwa.

KRÓLEWSKA WIZYTA 1984

Z okazji 200-lecia Ontario
wita Jej Majestat Królową
i Jego Wysokość Księcia Edynburga
Zapraszamy wszystkich
Uroczystości powitania Królowej
29 września, 30 września i 2 października
TORONTO
10 35 a m
Oficjalne powitanie w Queen's Park
Mowa powitalna Williama Davisa, odpowiedź Jej Majestatu
Uroczystość posadzenia drzewek pamiątkowych i prezentacja
ontaryjskiej policji w związku z jej 75-leciem
8 45 p m
Para królewska bierze udział w uroczystościach powitalnych
na stadionie Exhibition
30 WRZEŚNIA
10 30 a m
Para królewska uczestniczy w festiwalu wielokulturowym
w St. Clair Gardens i St. Clair Ave. W
3 15 p m
Bierze udział w ceremonii dziękczynnej w Maple Leaf Gardens
2 PAZDZIERNIKA
10 20 a m
Para królewska bierze udział w uroczystościach rocznicowych
w Riverdale Park
11 10 a m
Składa wizytę w Cenotaph, Bay i Queen Streets
11 40 a m
Przy Nathan Philips Square, wita mieszkańców Toronto
i bierze udział w uroczystym lunchu z okazji 200-lecia
w Sheraton Centre

William G. Davis
Premier

Thomas L. Wells
Minister
Intergovernmental Affairs

Oswiadczenie Jerzego Urbana o możliwości wprowadzenia kary wydalenia z Polski na określoną przez sąd liczbę lat nasuwa zasadnicze wątpliwości prawne.

1) Wydalenie z kraju własnego obywatela - nawet na podstawie wyroku sądowego - jest sprzeczne z podpisanyymi przez Polskę konwencjami międzynarodowymi.

2) W świetle polskiej ustawy o obywatelstwie z 1962 roku niemożliwe jest pozbawienie obywatelstwa (i wydalenie bez jej zgody) osoby przebywającej na terytorium PRL - pozbawiona obywatelstwa może zostać osoba przebywająca zagranicą (w przypadkach określonych w ustawie) decyzją Rady Państwa na wniosek ministra Spraw Wewnętrznych lub Zagranicznych.

3) Wydalenie z kraju obywatela bez rodziny narusza jedną z podstawowych zasad ogólnych obywatelstwa tj. zasadę jedności rodziny. Wydalenie go z rodziną jest stosowaniem odpowiedzialności zbiorowej.

4) Kara wydalenia nie pozostawia możliwości wyboru miejsca pobytu. Skazanych mogą przyjmować np. "suwerenne" azjatyckie republiki radzieckie, Kuba, Mongolia czy inne tzw. państwa socjalistyczne. W takiej sytuacji terminem właściwym jest raczej "zesłanie".

Osobne problemy stworzy zastosowanie kary wydalenia w wykonaniu przez państwo obowiązku ochrony prawnej obywatela przebywającego zagranicą, tym bardziej że nieznane są owe "ustalone warunki" przyjęcia go przez "pewne kraje" pozaeuropejskie.

Przedstawione przez Jerzego Urbana propozycje zmian prawa karnego wydają się bliskie realizacji - zwłaszcza w świetle wcześniejszych doniesień o pracach rządu nad nowym projektem ustawy o obywatelstwie.

** Wg informacji z ostatniej chwili za prasą szwajcarską zgodę na przyjmowanie polskich banitów wyraziły już podobno KUBA i LIBIA.

ANUSZ PIETRUS

Szkice z historii filmu polskiego

Kinematografia polska ma już 90 lat, a jej początkiem jest rok 1893, w którym inżynier Piotr Le dzinski ukończył prace nad pierwszym aparatem mającym na celu zrywanie 'nieruchomej fotografii'. Znalazek Le dzinskiego był jednak dość skomplikowany i narażony na wiele problemów natury technicznej, by mógł ewentualnie wyjść poza stadium eksperymentów. Początek został wszakże bionny i już wkrótce potem doszła do Le dzinskiego znalazły wielu twórców. Wśród nich, na pierwszym miejscu wybijają się postaci Kazimierza Prószyńskiego - kilkunastoletniego konstruktora urządzenia zwanego pleografem. Pleograf jest jedną z najbardziej oryginalnych konstrukcji, jakie powstały w tym czasie. W tym czasie probowano również zrywanie obrazu na błonie celulozowej, perforowanej nie po brzegach, ale między klatkami i przesuwanej za pomocą chwytaka. Klisze robiono przy pomocy jednego obiektywu, ale do projektowania aparatu z dwoma obiektywami, które wyswietlają obraz na ekranie za pośrednictwem systemu zwierciadek eliminowały drgania. W tym czasie odkryto rewelacyjny wynalazek Prószyńskiego w postaci nieustępującego projektorowi braci Lumiere (powszechnie uznawanemu za ojca kina). Sam konstruktor ten uważa, że najlepszym dowodem, realizującym te pomysły, są filmy z lat 1902-1903 kilkanastu filmowców, którzy dzięki wielkiemu powodzeniu na licznych pokazach Pleograf nie wytrzymał jednak konkurencji nawet na rodzimym rynku, bowiem już w tym czasie rozpoczęła się ekspansja filmów zagranicznych, możliwych do odtworzenia jedynie przy użyciu systemu Lumiere. W tym czasie systemem, związane są dalsze losy naszej kinematografii.

Spośród nielicznych twórców tamtego czasu, wyjątkową indywidualnością wyróżniał się Bolesław Matuszewski. Uważał się go za prekursora filmu oświatowego, a toki serii filmów medycznych, które nakręcił w Petersburgu, Warszawie i w Paryżu. Były to dokumentalne ujęcia najcięższych operacji, skomplikowanych zabiegów, zachowanie się pacjentów umyślnych i chorych itp.

Początek XX wieku, to już prawdziwie rozpływa zainteresowanie filmem. W Polsce pierwsze stałe kina oraz wynajmu filmów zagranicznych rozpoczyna się też na większą skalę produkcja filmów krajowych. Są to naturalnie filmy bardzo niesmiałe, najczęściej nawiązujące do powieściowej i teatralnej tradycji. Niemniej jeśli się zważy fakt, iż to właśnie w tym okresie rozbiórki, tamten wiek jest z pewnością godny uwagi. Warto chociażby przypomnieć, świetnie znaną Polu Negri, późniejszą gwiazdę Hollywoodu.

Odzyskanie przez Polskę niepodległości, wpłynęło oczywiście na rozwój kinematografii. Przede wszystkim, zniknęło

widmo wszechpotężnej cenzury, a także terytorialnych barier uniemożliwiających dotychczas swobodną cyrkulację twórców i ich idei. Nie znaczy to jednak, że wszystko co stworzono w okresie dwudziestolecia międzywojennego, było wybitne. Tak naprawdę, było dokładnie na odwrót - tylko nieliczne obrazy zachwycały swoim artystycznym brzmieniem. Brzmienie to trochę paradoksalne, jeśli się uwzględni fakt, że w przedziale lat 1918-1939 powstało i działało blisko 150 wytwórni. Ilość nie szła jednak w parze z jakością. Zbyt wielu ludzi często nie mających najmniejszego pojęcia o sztuce robienia filmów, traktowało kino jako jeszcze jeden sposób na zrobienie fortuny. Nie było więc bazy technicznej, nie było też godziwych kapitałów, ani producentów skłonnych do okazywania cierpliwości improwizującym twórcom (skądinąd, producenci również działali w warunkach ograniczonej swobody, zdani na gusty i pieniądze właścicieli kin).

Z perspektywy minionych lat, wypadałoby jednak stwierdzić, że to nie brak kapitału okazał się największym wrogiem przedwojennej kinematografii, ale brak dobrego smaku i odrobiny kultury ludzi finansujących produkcję. Stosunkowo najchętniej widzieli oni adaptacje literatury, byle tytuł i pisarz byli popularni, ranga utworu nie grała roli. Równie dobrze był Zeromski i Nałkowska, jak Mniszkówna i Marczynski. Teksty literackie bywał często odpowiednio spreparowany - łagodzone społeczne kanty konfliktów i dociągano zakończenia do rzekomych happy-endów. W rezultacie, przeobrażenie literackich kiczów i arcydzieł w wersje filmowe spotykały się na jednakowym poziomie - tym niższym. W 1929 roku rozpoczęła działalność pierwsza zorganizowana grupa awangardowa, zarejestrowana później pod nazwą Stowarzyszenie Miłośników Filmu Artystycznego "Stari". Znaleźli się tam między innymi Eugeniusz Cękański, Wanda Jakubowska, Tadeusz Kowalski, Aleksander Ford, Jerzy Zarzycki, Stanisław Wohl, a także Jerzy Toeplitz i Jerzy Bossak. Ich artystyczne credo było jak na one czasy trochę niezwykłe - propagowali kulturę filmową u siebie i domagali się filmu społecznie użytecznego. Trochę z boku w stosunku do tej grupy, stał chyba niewątpliwie reżyser okresu międzywojennego - Józef Lejtes. Realizował on swoje filmy w sposób niezwykle staranny, kładąc szczególny akcent na grę aktorów i oprawę plastyczną filmowego planu. Lejtes kręcił z równym powodzeniem adaptacje literackie ("Dziewczeta z Nowolipek", "Granica"), filmy patriotyczne ("Młody las", "Huragan"), i duże, historyczne widowiska wzorowane nieco na stylu amerykańskim ("Barbara Radziwiłłówna", "Kosciuszko pod Racławicami").

Blisko połowę tego, co produkowały wytwórnie, stanowiły komedie, mało zabawne farsy i tandetne wodewile z niezbyt mądrym morałem. Wśród twórców tego gatunku jedynie Juliusz Gordon, Michał Waszyński i Leon Trystan potrafili zdobyć się na kręcenie filmów oryginalnych i

JADWIGA SMOSARSKA w filmie Lejtesa "Barbara Radziwiłłówna"

prawdziwie komicznych. Niedostatkami kiepskiej reżyserii lub głupiego scenariusza próbowali często naprawiać aktorzy. Na seansach filmowych smiano się więc nie tyle z opowiadanej historii, ile z ludzi, którzy tę historię opowiadali. Szczególnym powodzeniem cieszyli się Jadwiga Smosarska, Mieczysław Cwikliński, Eugeniusz Bodo, Adolf Dymsza. Gwoli ścisłości, należałoby dodać, iż mieliśmy wtedy również wielu wspaniałych aktorów dramatycznych, najczęściej z teatralnym rodowodem, wśród których brylowali Józef Węgrzyn, Kazimierz Junosza-Stępski, Aleksander Zelwerowicz, Elżbieta Barszczewska.

Dopełnieniem krótkiego przeglądu kinematografii polskiej w okresie międzywojennym, powinna stać się wzmianka o

ludziach, którzy zajmowali się filmem od strony teoretycznej, często inspirując pewne prądy odkrycia, zjawiska w sztuce filmowej. Byli to najczęściej pisarze-widzący w filmie kapitalne możliwości estetyczne, uważający film za jedyną w swoim rodzaju szansę obcowania człowieka z rzeczywistością. Należeli do nich między innymi Karol Irzykowski, Bolesław Matuszewski, Jalu Kurek, Tadeusz Peiper.

W czasie wojny kinematografia polska przestała istnieć, a jej bazę techniczną rozgrabili hitlerowcy. Cały czas działały jednak placówki filmowe w konspiracji, a na roznych frontach, gdzie walczyły polskie oddziały, pracowali operatorzy i realizatorzy frontowi.

Za tydzień
Okres powojenny

STYPENDIA FUNDACJI WŁ. REYMONTA

A. Ogólne warunki przyznawania stypendiów

1. Polskie pochodzenie
2. Obywatelstwo kanadyjskie lub prawo do stałego pobytu w Kanadzie
3. Co najmniej drugi rok studiów na uniwersytetach kanadyjskich
4. Sytuacja finansowa studenta będzie miała ostateczny wpływ na decyzję o przyznaniu stypendium
5. W ostatnim roku studiów stypendia nie są przyznawane

B. Stypendia na rok akademicki 1984/85

Na rok 1984/85 przyznane zostaną następujące stypendia

Nazwa stypendium	Ilość	Wartość	Warunki przyznania
Fundacji W. Reymonta	4	\$750 każde	Ogólne warunki (zob. wyżej)
M. Curie-Skłodowskiej	1	\$750	Ogólne warunki plus przedmioty ścisłe i plec zeńska
Czesława Sadowskiego	1	\$750	Ogólne warunki plus kandydat musi być z Windsor lub okolic
Rodziny Krawczyk-Krane	1	\$750	Ogólne warunki
Stowarzyszenia Polskich Studentów	1	\$200	Ogólne warunki

C. Zapomoga finansowa (bursary)

Zapomoga finansowa może być przyznana studentom, którzy zademonstrują i udokumentują potrzebę pomocy finansowej. Wartość takiej zapomogi jest zmienna z roku na rok, w zależności od pozycji finansowej Fundacji.

Korespondencję w związku ze stypendiami lub zapomogą, jak również zgłoszenia o formularze podaniowe prosimy przesyłać do

Scholarship Committee
The Reymont Foundation
1640 Bloor St W
Toronto, Ont M6P 4A8

Ostateczny termin zwrotu wypłaconych podań upływa z dniem 30 października 1984 r.

MONTREAL

100 lat polskiego malarstwa w Ratuszu Miejskim w Montrealu PREMIERA W KANADZIE

Jedną z najbardziej fascynujących manifestacji kulturalnych bieżącego roku odbędzie się w Sali Honorowej Ratuszu Miasta Montrealu od 8 września do 13 października jest nią wystawa 59 obrazów, zatytułowana **MALARZE POLSCY (1850-1950)** zorganizowana przez Service des activités culturelles de la Ville de Montreal w współpracy z Polonią montrealską przy udziale p. Stanisława Makucha dyrektora Centrum Kultury Kanadyjsko-Polskiej

Obrazy wypożyczone z Fundacji Kosciuszki z Nowego Jorku, z Seminarium Polskiego w Orchard Lake, Michigan oraz od kolekcjonerów prywatnych z nowojorskiego i montrealskiego terenu odzwierciedlają tradycję i żywotność narodu polskiego i jego artystów takich jak Fałat, Wyczółkowski, Matejko, Malczewski, Boznańska i inni

Portrety, krajobrazy, sceny historyczne itp., tworzą wspa-

niałą kolekcję w której można się dopatrzeć romantyzmu, naturalizmu i impresjonizmu

Wysokiej jakości katalog, ze zdjęciami obrazów w kolorze, opublikowany w trzech językach, uświetni historyczne i pamiętne wydarzenie papieskiej wizyty Jana Pawła II w Montrealu

Jak mówi pani Władysława Jaworska Honorowa Przewodnicząca Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki, profesor historii sztuki i komisarz wystawy "Jeśli powyższa wystawa odzwierciedli choć trochę to, co dla polskiego malarstwa XIX i XX wieku jest charakterystyczne i piękne, to spełni swój zamierzony cel"

Ratusz Miejski mieści się przy 275, rue Notre-Dame Est
Godziny otwarcia codziennie od 10 do 18 30
Wstęp bezpłatny

Informacje prasowe Antoni Sandrzyk, tel 287-9333, 729-2816

ARTYSTKA O SOBIE

IRENA STAWINSKA, polska malarka z Montrealu wystawiła wraz z innymi 9 malarzami z Quebecu obrazy o treści religijnej

Na wystawę pani Stawinska przygotowała tekst-przewodnik zwierzchni osobiste - Dlaczego uprawia sztukę religijną? Oto tłumaczenie tekstu

DRODZY ZWIEDZAJĄCY

Prawdopodobnie nie jeden wśród was zapyta się dlaczego w naszych czasach, w epoce lotów na księżyc - sztuka religijna? Po co i dla kogo? Przecież to śmieszne, no nie? NIE! Nie dla mnie! Wszędzie i w każdym momencie życia, w kropki rosy na płatku kwiatowym, w śpiewie ptaków, w całej naturze, odnajdowałam nieskonczone piękno ży-

cia, dzięki mojej wierze Tak było zawsze i bardziej jeszcze od momentu odnalezienia swojego powołania - mojego malarstwa

Uwielbiam przebywać godzinami wewnątrz starego kościoła we Włoszech albo we Francji i rysować, kontemplantować, medytować To też jest dla mnie piękno życia, nie mogłabym żyć bez tego rodzaju możliwości!

Uwielbiam nieskonczony sens każdej sekundy, która mnie przenika i obok mnie przepływa, czuję to tak silnie, jakbym ją dotykała własnymi palcami

To jest tak piękne, tak fantastyczne!

A poza tym, nie można zapominać, że jestem Polką W całej naszej historii wiara była jedyną i wyłączną siłą przeciw-

ko całemu złu i bardziej jeszcze po II Wojnie Światowej, kiedy to moja ojczyzna została zagarnięta w sposób istniejący bestialski przez komunistów sowieckich, którzy mają tylko jedno w głowie, zniszczyć kompletnie ten nasz cały, wolny świat!!!!

Nie chcę robić dyskursu politycznego, było już ich tyle w prasie, radio, telewizji, ale jako Polka, nie mogę przejść obojętnie obok największej tragedii, jaką przeżywa moja Ojczyzna i przecież właśnie na skutek tej tragedii, musiałam opuścić Polskę 5 i pół lat temu

Wracając jednak do mojej sztuki religijnej - to właśnie ona pozwalała mi zawsze i w każdym okolicznościach życia, na wyrażenie najpełniejszą i najsilniejszą radość i całej rozpacz życia!

IRENA STAWINSKA

Adres redakcji
12453 pavillon, Pierrefonds
Que H8Z 1M6
Korespondenci
Tel 683-2576
Ogłoszenia i prenumeraty
Tel 737-3945, 727-7257

PANI, nie paląca, przyjmie wszelką pracę na terenie Montrealu - może być opieką nad małym dzieckiem, prowadzenie domu, przyjmowanie telefonów w gabinecie lekarskim itp
Oczekuję propozycji -
TEL (514) 932-1775 - Montreal
w godz 14-16 - pon -piątek
A-12

TATRA TRAVEL SERVICE LTD PEKAO DEALER - Właśc E STASIAK

DOLARY do rąk odbiorcy na konta walutowe kupony do wyboru mieszkania samochody
Materiały budowlane maszyny rolnicze
Wszelkie wyjazdy drogą lotniczą i morską Wakacje na południe sprawy paszportowe wizowe sprowadzanie rodzin
AGENT PODRÓŻY NA WSZYSTKIE LINIE LOTNICZE ŚWIATA

3628 St Laurent Blvd
TEL 849-3451 lub 849-5012

Polska Kasa Oszczędności

w Montrealu
65 Sherbrooke Str E.Suite 103
Tel 845-3534
Oferuje Polonu na wyjątkowo dogodnych warunkach wszelkiego rodzaju pożyczki i najlepsze oprocentowanie za sumy złożone w Kasie
Kasa otwarta Od poniedziałku do srody między godz 10 00 a 15 00, w czwartek od 10:00 do 19:00, w piątek od 10:00 do 20:00 i w sobotę od 10:00 do 12:00

GABINET DENTYSTYCZNY

Christine E. Marczuk, D.D.S.
Barbara B. Marczuk, D.D.S.
Ogólne leczenie dentystyczne
Przyjmujemy od poniedziałku do soboty Tel (514) 934-0181

POLISH INTERPRETERS, TRANSLATORS and TUTORS (Canada) Reg'd POLSKIE BIURO TŁUMACZY

oraz
POLISH PROFESSIONAL
PERSONNEL (Canada) Reg'd
POLSKIE BIURO
ZATRUDNIENIA KADR
WYKWALIFIKOWANYCH
(w siedzibie Biura Podróży
"YUL" TRAVEL Ltd)
465 St Francois Xavier Street
Montreal, Quebec, H2Y 2T1
(Metro Place d'Armes k Kosciola Notre Dame)

TEL (514) 845-5184, soboty
i wieczory - (514) 287-1668
prowadzi solidnie
NINA PIASKOWSKA

Wykonujemy

- Tłumaczenia pod przysięgą - specjalizacja teksty prawne
- Legalizacja dokumentów
- Poswiadczenie podpisu
- Załatwianie wszelkich formalności
- Poszukiwanie pracy oraz negocjowanie kontraktów dot zatrudnienia
- Sporządzanie testamentów, aktów notarialnych, etc
- Tłumaczenia dyplomów, indeksów, matur, książeczek zeglarskich, etc
- Załatwiamy wszystko od "A" do "Z" w sprawach podróży, tj bilety lotnicze, morskie, wynajmowanie samochodów - car rental, etc

ZAPRASZAMY PANSTWA DO
ODWIEDZENIA NASZEGO BIURA

SŁOWNIKI

POLSKIE, ANGIELSKIE, FRANCUSKIE, WŁOSKIE
HISPANSKIE, NIEMIECKIE, ROSYJSKIE
T A N I O

w Montrealu, można zamawiać dzwoniąc pod numer
(514) 253 - 5198 wiecz

SPOTKANIE NA GRANICY

RELACJA ZE SPOTKANIA WIĘZNIÓW POLITYCZNYCH INTERNOWANYCH I POLONII STANU WASHINGTON — USA I PROWINCJI BRYTYJSKIEJ KOLUMBII — KANADA

Spotkanie organizowało Stowarzyszenie Solidarności (Washington) i Towarzystwo Przyjaciół Solidarności (Brytyjska Kolumbia)

Pierwszy wrzesnia Ta data nie jest obojętna żadnemu Polakowi W tym roku Stowarzyszenie Solidarności / Seattle (Washington) i Towarzystwo Przyjaciół Solidarności z Vancouver (B.C.) postanowiły właśnie tego dnia zorganizować spotkanie dla uczczenia dwóch rocznic - wybuchu Drugiej Wojny Światowej i narodzin Solidarności po pamiętnych strajkach sierpniowych 1980 r Impreza odbyła się w parku Peace Arch na granicy kanadyjsko-amerykańskiej Wzrost jej udziału więźniowie i internowani z okresu stanu wojennego, działacze Solidarności, Polonia obu krajów, a także

przedstawiciele kanadyjskiej prasy, radia i TV

Spotkanie prowadzili Stasia Malczyńska i Bolesław Wilński Wysłuchaliśmy szesciu przemówień, w których nawiązywano do obu rocznic

- Stanisław Jałowiecki, przewodniczący regionu Śląska Opolskiego mówił o genezie i historii Solidarności,

- Wittek Witkowski przybyły 2 miesiące temu z Polski przekazał wrażenia ze swojej pracy w podziemiu,

- Komandor Wilhelm Pacewicz, dowódca łodzi podwodnej, w bardzo ciekawym referacie wskazał na ciągłość dążeń narodu polskiego do niepodległości, podkreślił wspólne cele walki żołnierzy wrzesnia i społeczeństwa skupionego wokół NSZZ Solidarnosc,

- Włodek Karp omówił aktualną sytuację związku,

- Janusz Pelka przekazał nam swoje refleksje dotyczące powojennych niezależnych ruchów społecznych w Polsce,

- Bolesław Wilński odczytał deklarację - posłanie przyjęte przez uczestników spotkania

Na zakończenie około 300 obecnych osób odśpiewało "Boże, coś Polskę", a więźniowie polityczni i internowani zostali uhonorowani pamiątkowym zdjęciem pod Łukiem Pokoju na tle wielkiego znaku Solidarności

Transparent ten i pikietki informowały wszystkich przekraczających tego dnia granicę USA i Kanady o naszej imprezie Dodatkowo rozdano wśród nich 4000 ulotek

Spotkanie to połączone było z piknikiem, który zaczął się po części oficjalnej Było stoisko Solidarności i bufet Organizatorzy zadbałi o gry i zabawy dla dzieci

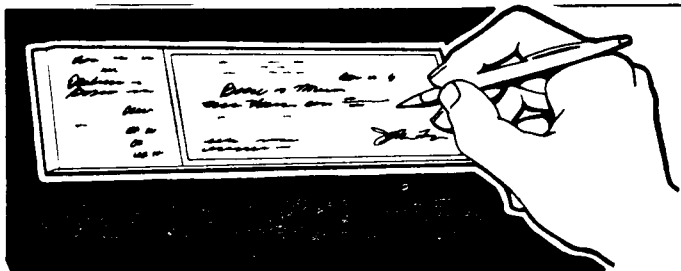
Odbył się też mecz piłkarski środowisk polonijnych ze stanu Washington i prowincji Brytyjskiej Kolumbii, który jak przystało na tego typu imprezę zapoczątkował obu środowisk zakończył się kurtuazyjnym remisem Dopisała pogoda i chyba wszyscy obecni byli zadowoleni z zaimplementowania tego co było najważniejsze - naszej pamięci o obu tak dla nas ważnych rocznicach, a przy okazji udanego spędzenia czasu

Spotkanie i piknik stanowiło pomost dla Polonii na wielu płaszczyznach Dla tych, co osiedlili się po jednej i drugiej stronie granicy Dla tych, którzy przybyli tutaj po wojnie i pamiętają tragiczny wrzesień z własnych przeżyć i dla tych, którzy przybyli tu niedawno i w których osobiste doświadczenia wryły się Sierpień, a potem bolesny grudzień Dla tych, którzy związani są z jedną, drugą, bądź też trzecią organizacją polonijną i dla tych, którzy nie angażują się w działalność społeczną Sądzę, że to jest najważniejszą korzyścią z tej udanej imprezy Bardzo powoli, ale systematycznie kształtująca się świadomość, że wszelkie podziały na "NAS" i na "NICH" są sztuczne, że po prostu wszyscy razem - to przecież "MY"

A może takich spotkań Polonii dałoby się zorganizować więcej w różnych miejscach Tymczasem my umówiliśmy się już na przyszły rok - znów pod Łukiem Polonii

A więc do zobaczenia

Krzysztof KORCZAK
Towarzystwo przyjaciół
Solidarności - Vancouver

PORADY FINANSOWE

Złoto i platyna

Są to dwa najpopularniej gromadzone metale szlachetne. Pierwszy z nich służył przez wiele lat jako środek płatniczy, później w miarę rozrastania się rynku monetarnego stało się oczywiste że za braknie złota w związku z czym pieniądz będzie wytwarzany z innych surowców, bardziej dostępnych (miedź, nikiel, papier) natomiast złoto będzie gwarantowało tylko pokrycie pieniądza. W obecnym stuleciu większość państw zerwała z tą relacją, jedne drastycznie jak Rosja która po rewolucji październikowej odmówiła honorowania wszelkich dawnych zobowiązań, świadczeń i obligacji co dotyczyło także uprzedniej papierowej waluty mającej pokrycie w kruszcach. Inne państwa jak PRL od swego powstania opierały walutę nie na parytecie złota lecz na - "cynie" (cynie społecnym) jak mawiał ludowy gawędziarz niejaki Gomulka)

Co z tego oparcia wyszło już wiemy, nie dało się zbudować jego następcy "Drugiej Polski" opartej na tak solidnym fundamencie

Stosunkowo długo oparty na parytecie złota był dolar USA, aż do lata 1970. Co nie było takie trudne gdyż tuż po II wojnie światowej połowa ówczesnych światowych zapasów tego kruszcu w sztabkach mieściła się w Fort Knox

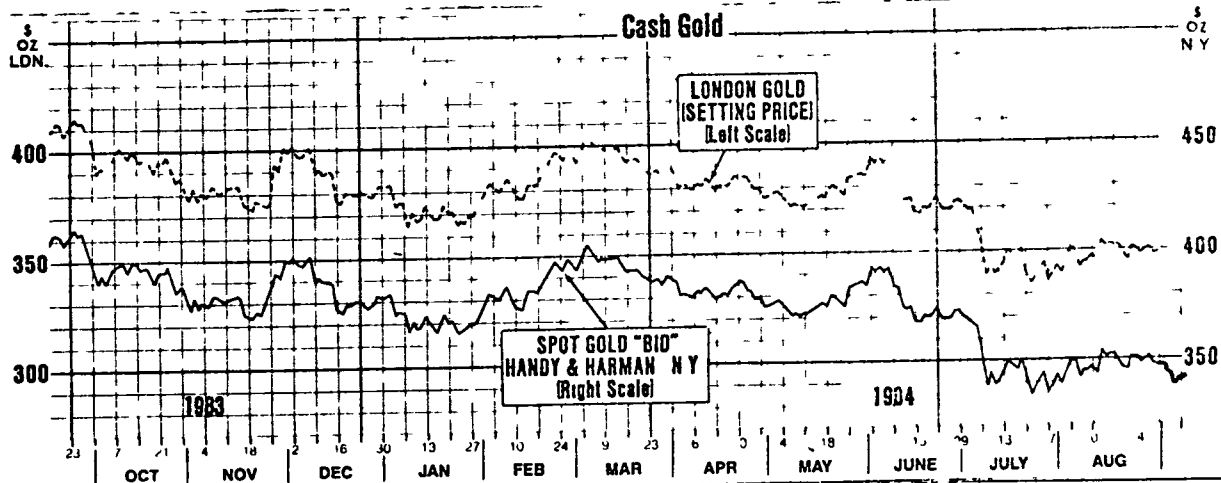
Później w miarę upływu lat ilość ta topniała także odłączenie dolara od złota stało się imperatywem. Wprowadził jeszcze w 1934 Prezydent F D Roosevelt uszywnił cenę złota ustalając cenę na 34 US\$ za uncję, ponadto zabronił obywatelom USA posiadania fizycznego złota w sztabkach (zrezygnowano z tego 1 I 1974). Wcześniej jeszcze w 1965 pojawiło się "papierowe złoto" na giełdzie surowcowej (Commodity Market). Jednak brak obywateli USA na rynku złota spekulujących na szerszą skalę wpłynął ze cena wzrosła minimalnie (42,5 US\$ za uncję w 1970) czyli wzrost o 20% w ciągu 20 lat. Oczywiście inflacja w ciągu tego okresu też nie była wielka, jednak przez ten cały okres znacznie większa niż wzrost cen złota, dlatego można powiedzieć że od początku lat 70-tych cena złota i platyny była relatywnie niska. Jednak tego typu sytuacja nie mogła się utrzymać zbyt długo. Już w 1970 złoto osiągnęło cenę 120 US\$ za uncję później spadło o 30%. W 1973 kiedy to po wojnie Yom Kippur państwa arabskie podniosły cenę ropy naftowej z 2,80 US\$ czterokrotnie ponadto ogłosiły bojkot państw zachodnich, cena złota skoczyła w górę. W 1974 osiągnęła swój chwilowy szczyt zbliżając się do 200 US\$ za uncję (platyna 240 US\$)

Rok później Międzynarodowy Fundusz Monetarne ogłosił że wyprzeda swe rezerwy złota w celu zgromadzenia środków na pomoc finansową dla państw trzeciego świata, cena złota rozpoczęła swój odwrót. Spadała aż do sierpnia 1976 kiedy to zatrzymała się na wartości 100 US\$ za uncję (platyna 120 US\$). W tym momencie zmienił się trend i rozpoczął się następny cykl wzrostu. W 1978 cena przekroczyła już 200 US\$ za uncję latem zaś 300 US\$. Prawdziwy skok rozpoczął się od jesieni 1979 z 330 za uncję podwajając swą wartość w ciągu 3 miesięcy. Złożyło się na to kilka czynników. Spadek wartości dolara USA, dalszy wzrost cen surowców, dwucyfrowa inflacja, duże nadwyżki finansowe państw OPEC, które chętnie inwestują w kruszce metali szlachetnych, brak Rosjan sprzedających ten metal na międzynarodowych rynkach, natomiast obecność tych samych w Afganistanie co jak każde wzmocnienie napięcia międzynarodowego powodowało wzrost cen złota. Cena złota osiągnęła na początku 1980 rekordowo

wartość 840 US\$ za uncję (platyna 1050 US\$) aby natychmiast rozpoczął swój drastyczny spadek. W 3 miesiące później cena uncji złota wynosiła blisko 300 US\$ mniej. W końcu lata 1980 rozpoczął się wzrost cen jednak załamał się na wysokości 700 US\$ za uncję i rozpoczął odwrót trwający aż do czerwca 1982, kiedy to złoto spadło do poniżej 300 US\$ (296 US\$) za uncję, a platyna o prawie 40 US\$ więcej.

Na początku 1983 złoto kosztowało już o 50% więcej niż pół roku wcześniej, lecz wkrótce rozpoczął się ponowny cykl spadkowy trwający aż do dziś. W chwili gdy to piszę (20 IX) cena złota wynosi 344, platyny 324, a srebra 7,31 US\$ za uncję

Zasadniczym czynnikiem wpływającym depresyjnie na cenę złota jest wartość dolara USA, która nadal wzrasta. Dodatkowe czynniki to słaby urodzaj w ZSRR (obecnie szacowany na 175 mln ton co oznacza 65 mln ton poniżej planu i konieczność zakupu co najmniej 45 mln ton). Wprowadził Rosjanie potrafią już uroznorodnić swoje sprzedaż w zależności od popytu na dany surowiec. Lecz w tej chwili 2 (złoto i ropa naftowa) z 3 podstawowych materiałów dostarczanych przez ZSRR posiadają niskie ceny, zaś diamenty mogą spaść w cenie w każdej chwili, jeśli delikatny balans między podażą a popytem zostanie zachwiany. Ponadto państwa OPEC od 1983 posiadają deficyt budżetowy, brak im funduszy nie tylko na zakup kruszców, zanosi się wręcz, że same mogą wyprzedawać uprzednio zgromadzone zapasy co oczywiście dalej obniżyłby cenę. Czynniki, które zawsze wpływały wzrostowo na cenę złota były napięcie międzynarodowe i inflacja. To pierwsze trudne do przewidzenia zawsze może nastąpić, jednak powrót do inflacji dwucyfrowej jak w latach 70-tych na początku 80-tych nie wchodzi na razie w rachubę. Obecnie stopa inflacyjna w państwach uprzemysłowionych oscyluje od 1,5% (Szwajcaria do 8% Włochy) co nie wpływa dodatkowo na wzrost cen złota. Obniżenie zaś stopy procentowej wpływa dwutorowo na ceny kruszców, z jednej strony ułatwia ich posiadanie, jeśli były kupione za pożyczone pieniądze z drugiej strony oznacza nadejście okresu pozbawionego gwałtownego wzrostu cen zabezpieczeniem przed którym miało być inwestowanie w złoto. Należy pamiętać, że złoto jeśli nie następuje wzrost cen nie przynosi żadnych dochodów, natomiast, jeśli było kupione za pożyczone pieniądze, wymaga dalszego spłacania. Jeśli się jednak osiągnęło jakiś zysk przy sprzedaży kruszców, zarobek tego typu traktowany jest przez Revenue Taxation of Canada jako "capital gains", co oznacza, że tylko połowę osiągniętych zysków podaje się jako dochód na kwestionariuszu podatkowym. Przy obecnej relacji cen, gdzie platyna jest tańsza od złota (o ponad 5%), należy inwestować w tę pierwszą, gdyż ma ona większe szanse na szybszy wzrost cen. Jednak nie należy się spodziewać w obecnej sytuacji skoku cen złota ani na miarę 1976-78, 1982 nie mówiąc już o przełomie 1979-80

U W A G A
Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
2150 BLOOR ST. W.
 (Wejście od wschodniej części budynku)
TEL. 762-9523

Konta depozytowe	9 0/0	rocznie
Specjalne konta depozytowe (minimalny depozyt \$5000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)	8 1/2 0/0	rocznie
3-miesięczne certyfikaty	10 1/2 0/0	rocznie
6-miesięczne certyfikaty	10 1/2 0/0	rocznie
1-letnie certyfikaty	10 1/2 0/0	rocznie
3-letnie certyfikaty	10 1/2 0/0	rocznie
3-letnie certyfikaty Non-redeemable	11 0/0	rocznie
RRSP i RHOSP	9 1/2 0/0	rocznie
Pożyczki personalne	15 1/2 0/0	rocznie
Hipoteki	15 0/0	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE
CODZIENNIE od 12 do 2.30 po poł. i od 7.30 do 9 wiecz.
WTORKI tylko od 12 do 2.30 po poł. oraz **SOBOTY** od 10 do 12.30

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Jedn. Unii

CREDIT UNION
 SW STANISŁAWA
 i SW KAZIMIERZA

220 Roncesvalles Ave
 tel 537 2181

2987 Bloor Str W
 tel 236-1225

12 Denison Ave
 tel 863-0996

**PRAGNIESZ STAC SIĘ WŁAŚCICIELEM
 DOMU, DZIAŁKI BUDOWLANEJ,
 DOMKU LETNISKOWEGO?
 STAŃ SIĘ NIM PRZY POMOCY
 NAJWIĘKSZEJ NA ŚWIECIE PARAFIALNEJ**

**CREDIT UNION
 SW STANISŁAWA I
 SW KAZIMIERZA
 KTORA OFERUJE
 NA POWYZSZE CELE
 TRZY TYPY HIPOTEK,**

**O ZMIENNYM
 OPROCENTOWANIU 12 3/4 0/0**

ZAMKNIĘTE — 12 3/4 0/0

OTWARTE — 13 3/4 0/0

**WSZYSTKIE
 UBEZPIECZONE
 NA ZYCIE
 DO SUMY
 \$ 30 000 00**

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL ADDISON ON BAY LIMITED

PONTIAC, BUICK, CADILLAC

Szeroki wybór nowych i używanych samochodów. Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję na (Parts & Labour)

GENERAL MOTORS

pożyczka na samochód
 Specjalizujemy się w otrzymaniu pożyczki na samochód dla nowo przybytych minimalna wpłata niskie miesięczne spłaty

Specjalne ceny dla Rodaków oferuje tylko **ARNOLD PENK**

(Wyróżniony przez GM jako "Senior master salesman")
 PO WSZELKIE INFORMACJE NA TEMAT SAMOCHODÓW LUB UBEZPIECZEN PROSZĘ DZWONIĆ 964-3211 LUB DO DOMU W KAŻDYCH GODZINACH 731-0757 ZOSTAWIAJĄC NAZWISKO I NUMER TELEFONU
832 BAY ST., TORONTO (przy College St.).

PORADNIA ZAUFANIE

Izolacja

Pani Celina T pisze

"Choc jestem juz w Kanadzie od kilku lat wciąż brak nam bliskich znajomych Niektorzy mówią, że się izolujemy, ale to nieprawda Po prostu bardzo zraziliśmy się kilka razy do ludzi i teraz uważamy Jesteśmy ostrożni Od czasu do czasu mam dużą ochotę pogadać do kogos szczerze, ale boję się, że ow ktoś wpechnie mi się w zamian "z kopytami" w moje życie osobiste A może przesadzam?"

Nasza odpowiedz

Wielu Polaków, nawet po latach emigracji, narzeka na brak przyjaciół czy bliskich znajomych "W Polsce to ja miałem prawdziwych przyjaciół, od serca, którym mogłem się zwierzyć, poprosić o pomoc, poradę A tu - każdy żyje swoim życiem" - słyszy się utyskiwania

Z drugiej strony spora część Polaków prowadzi bujne życie towarzyskie - party w każdy weekend, wspólne wyjazdy, wspólne dancingi, wspólne wakacje Telefon dzwoni przez cały dzień Wszystko na ogół wyłącznie w obrębie grupy polonijnej

Jak jest więc naprawdę z tą polonijną samotnością i izolacją? Mit to czy rzeczywistość?

BYC IZOLOWANYM

Każda emigracja wyrwa człowieka z korzeniami ze środowiska społecznego - rodzinnego i towarzyskiego, w którym tkwił przez lata Choc w momencie decydowania się na emigrację obawa o utratę dotychczasowego systemu oparcia emocjonalnego - naszych bliskich i przyjaciół, odgrywa znikomą rolę, już wkrótce po wylądowaniu na Nowej Ziemi rodzi się uczucie żalu, że wszystko to utraciliśmy chyba już bezpowrotnie Tymczasem oparcia tego potrzebujemy **teraz** bardziej niż kiedykolwiek A nowych znajomości nie można stworzyć "na pniu" Na to trzeba lat

Istnieją w życiu ludzkim okresy **krytyczne** dla poznawania ludzi Okresy, gdy poznajemy ich dużo Okresy tworzenia przyjaciół dogłębnych i długotrwałych Okresy, gdy ludzie **jeszcze** nie obawiają się znajomości Są otwarci i chętni do kontaktów Tym bardziej ze wszyscy znajdują się w podobnej sytuacji

Są to okres szkolny, okres studencki, pierwsza praca oraz okres działania w organizacji, w której coś się ryzykuje lub coś poświęca w imię wyższego dobra Te krytyczne dla tworzenia się przyjaciół okresy życia, większość z nas pozostawiła w Polsce

Mozemy mieć jeszcze w życiu wielu przyjaciół Mozemy poznać wielu wspaniałych ludzi Ale nigdy już nie będziemy się czuli z nimi związani w ten sam sposób jak z kolegami z ławy szkolnej czy uniwersyteckiej, druhami z harcerstwa lub wojska, współpracownikami z "Solidarności" czy znajomymi, którym pomagaliśmy w podziemnej drukarni

Wspólne przeżycia, wspólne niebez-

pieczeństwa, wspólne porażki i sukcesy łączą ludzi głęboko Czasem na zawsze Obowiązuje przy tym swoiste PRAWO PIERWSZENSTWA Ci, których poznaliśmy **pierwej** i (z) którymi zaprzyjaźniliśmy się **wcześniej** mają w naszych sercach przewagę nad tymi, których poznaliśmy później

Dlaczego tak trudno wejść do kręgu zgranych przyjaciół? Dlaczego tak trudno nawiązać nową przyjaźń? Na ogół właśnie dlatego, że ludzie, z którymi mielibyśmy ochotę nawiązać bliższe kontakty zwykle **juz** mają swoich przyjaciół A PIERWSI przyjaciele mają swoje prawa Wyłączność Po co poznawać kogoś nowego, ryzykować rozczarowanie, gdy i tak już się ma przyjaciół? Znanych i wypróbowanych?

Dotyczy to nie tylko Polaków Także Kanadyjczyków Oni są tu przecież dłużej niż my Mają swoje grono znajomych, przyjaciół, bliskich Oni także nie chcą ryzykować nowych Gdybyśmy byli w ich sytuacji pewnie zachowywalibyśmy się tak samo Taka jest niestety prawda

Tak więc trudności w nawiązaniu nowych przyjaźni trzeba po prostu w kalkulować w nieuniknione ryzyko i koszt emigracji Nie ma innej rady

Przyjrzyjmy się jednak także i innym możliwym przyczynom **BYCIA IZOLOWANYM**

Brak możliwości - oto jedna z nich A więc niepracująca matka wychowująca małe dzieci, przebywająca głównie w domu A więc mężczyzna pracujący w małej grupie ludzi, niezainteresowany jakimikolwiek kontaktami towarzyskimi A więc każdy, kto w swych codziennych, rytunowych kontaktach nie znajduje nikogo, kogo uważałby za **PODOBNEGO DO SIEBIE** - w jakimkolwiek sensie To jest bowiem podstawą każdej bliższej znajomości czy przyjaźni

Paradoksalnie - także **wielosc możliwości** ograniczać może kontakty społeczne Kanadyjska mozaika - wielosc kultur, języków, norm społecznych, obyczajów, kolorów skóry działać może bowiem także oniesmielająco Przybysz z monolitycznej i mononarodowej Polski gdzie normy społeczne są jasne i określone, może czuć się zagubiony Żadnych wskazówek, żadnych drogowskazów Każda grupa wydaje się rządzić własnym systemem reguł, zakazów i nakazów Każda z nich wydaje się być zamknięta w sobie Nieprzystępna Jak przedrzeć się przez bariery kulturowe i językowe? Jak znaleźć wśród nich własną drogę? I nowych przyjaciół?

Dochodzi do tego obserwacja, że kontakty społeczne i przyjaźnie w Kanadzie są znacznie bardziej formalne i powierzchowne niż w Polsce Pisałam już wielokrotnie o psychologicznych i socjologicznych przyczynach tego zjawiska, głęboko zakorzenionych w strukturze i w oczekiwaniach społecznych obu naro-

Wszystko to działa na naszą, przybyszów, niekorzysć Jeśli ponadto mieliśmy "od zawsze" problemy z nawiązywaniem i podtrzymywaniem znajomości, czy to z racji naszej niesmiałości, czy trudności w komunikowaniu się czy też niecierpliwości, możemy doświadczyc autentycznego, emigranckiego **POCZUCIA IZOŁACJI**

IZOLOWANIE SIĘ

Bywa, że ludzie narzekają na "brak prawdziwych przyjaciół" na brak serdeczności i zyczliwości w kontaktach międzyludzkich, na zawodność ludzkich serc, gdy tymczasem to oni sami - mniej lub bardziej świadomie - izolują się od innych

Najczęstszą z nich jest **LĘK** Lęk przed kolejnym rozczarowaniem, lęk przed zranieniem naszych uczuć przez cudzą niedelikatność, wścibstwo i gruboskórność Lęk przed agresją Lęk przed odrzuceniem A także **lęk przed ingerencją** w naszą prywatność

Są ludzie, których **poczucie prywatności** jest bardzo silne Wszystkie kontakty społeczne postrzegają jako zagrożenie dla siebie Dlatego uważają, że lepiej się ich wystrzegać Większość z nich sparalizowana jest **LĘKIEM** przed ludźmi Może padli kiedyś ofiarą plotek? Może natrętnie wypytywano ich o prywatne sprawy? Może zawiedli się w przyjaźni, która miała być "wieczna"? Są nadwrażliwi i przeczułeni Trzeba bardzo uważać, by ich nie zranic Trzeba **CHCIEĆ, UMIEĆ** do nich trafić

Rzadszą znacznie przyczyną izolowania się jest **poczucie własnej wyższości** "nie mogę znaleźć nikogo równego sobie", "z byle kim się nie zadaję", "nie rzucam perel między wieprze" Osoby takie nie izolują się "od wszystkich" Izolują się tylko od niektórych Od tych, których spostrzegają jako "gorszych", nie dość inteligentnych, nie dość subtelnych, nie dość elokwentnych Zwykłych ludzi **Nie** izolują się natomiast od tych, których spostrzegają jako "równych sobie" Problem polega na tym, że nie bardzo potrafią ich znaleźć Deklarują więc na razie, że im po prostu nie zależy na kontaktach z innymi Że najlepiej czują się sami ze sobą

Osoby izolujące się od innych mają często bardzo **wysokie oczekiwania** wobec innych Ktos, kto owych oczekiwani (co do morale, inteligencji, poglądów, postaw) nie potrafi zaspokoić nie jest rozpatrywany jako kandydat na znajomego A jeśli już się nim stał, znajomość tę - po wstępnym rozpoznaniu terenu - uznaje się za skończoną

KONFLIKT

Wielu ludzi - podobnie jak Autorka listu - przeżywa nieustanny i bolesny kon-

flikt pomiędzy naturalną, ludzką potrzebą bycia i dzielenia się z **INNymi** ludźmi a - lękiem przed kontaktami, wynikłymi z dawnych, gorzkich doświadczeń

Konflikt ten wywołuje wewnętrzne napięcie i niepewność co do tego, jak powinno się postąpić Ilekroć zbliżamy się do ludzi, wchodzimy w głębsze z nimi kontakty, zawieramy im swoje myśli i uczucia - tylekroć rodzi się w nas lęk, że kontakty te okażą się dla nas zgubne, a ludzie owi - zawiodą nas i nasze zaufanie Tak, jak bywało to w przeszłości

Dlatego odsuwamy się od innych Izolujemy Ale - gdy tylko pozabawieni jesteśmy kontaktów przez dłuższy czas - czujemy się samotni i wyobcowani Cos pcha nas znowu ku ludziom Po to tylko, by - gdy już się z nimi bliżej zapoznamy - przerwać przyjaźń pod byle pretekstem Ot, choćby, że nie zgadzamy się w jakiejś sprawie lub - że przyjaźń zasła "za daleko" I wszystko zaczyna się od nowa

Nieprzerwany cykl dążenie - unikanie - dążenie - unikanie **Błędne koło**

PRÓBY I BŁĘDY

W kwestii stosunków międzyludzkich nie ma niezawodnych rad Nikt nikomu nie da recepty, jak poznać przyjaciela, jak zapobiec erozji przyjaźni

Po to, by odnaleźć kogoś, kogo będziemy mogli nazwać **PRZYJACIELEM**, trzeba poznać "po drodze" wielu, wielu różnych ludzi Ciekawych i nudnych Inteligentnych i nie Uczciwych i nie Przejsc przez własne próby i błędy Przejsc przez własne próby i błędy Przejsc przez własne próby i błędy Przejsc przez własne próby i błędy Wyciągnąć wnioski z rozczarowań

Szukać trzeba ludzi w jakimś sensie do siebie podobnych - to podstawowa zasada atrakcyjności interpersonalnej Ale nie - identycznych i - nie idealnych Takich nie znajdziemy Bądźmy więc bardziej realistyczni i bardziej na inność tolerancyjni Nie udawajmy, że nie zależy nam na ludziach, gdy mamy problemy w nawiązywaniu przyjaźni

Starajmy się zrozumieć nas samych Co w nas takiego jest, co przeszkadza nam w nawiązaniu długotrwałej i serdecznej przyjaźni? Może jesteśmy zbyt niecierpliwi? Zbyt krytyczni? Niesmiały?

Pamiętajmy, że **Ameryka** jest kontynentem ludzi niezwykle ruchliwych, przeprowadzających się z miejsca na miejsce kilka razy w ciągu życia To stwarza konieczność zerwania wszystkich starych znajomości i przyjaźni i zaczynania wszystkiego **po raz n-ty OD NOWA** Tak samo jak nam, emigrantom Nie czujmy się więc jako szczególnie poszkodowani przez los

Postarajmy się odnaleźć ludzi, którzy czują i myślą choć trochę podobnie jak my I są samotni, tak jak my Jest ich więcej niż nam się wydaje Mogą być cisi, niewidoczni i w cieniu Oni też nas mogą szukać I potrzebować nie mniej niż my ich

Dr. Zofia BOŃCZA

Jugoslav Vlabovic

MODA Berberyjskie inspiracje

Malownicze arabskie szaty dawno fascynowały turystów. W butikach Paryża sprzedawano w latach 70-tych galabije i boubou. Były to importowane autentyczne stroje z krajów północno-afrykańskich i poza kręgiem młodzi nie cieszyły się powodzeniem. Obecnie w modzie mamy do czynienia z twórczą inspiracją tymi ubiorami. Przetworzone kreacje współczesne zachowują pełen charakter i tajemniczość charakteru strojów Tuaregów i Berberów. Faldziste, obszerne oponcze w stonowanych kolorach "naturalnych" stały się jednym z bestsellerów rozsiadanych po Stanach Zjednoczonych domów mody Gianni Versace.

TYLKO DLA CIEBIE Kobieta czterdziestoletnia

Cz II

Często słyszy się pytanie, co jest lepsze dla skóry - kąpiel czy prysznic. Paniom po czterdziestce stanowczo zaleca się prysznic. Systematyczne bowiem kąpiele w mocno chlorowanej wodzie powodują wysuszenie, a czasem nawet bolesne ściąganie naskórka. A jeżeli już kąpiel, to tylko z dodatkiem ziół. Dokładnie przepisy na takie kąpiele podałam w poprzednich odcinkach.

Pielegnując nasze ciało nie wolno zapominać o twarzy i szyi. Skórę twarzy należy przede wszystkim prawidłowo myć i tak oczyszczać, aby przez noc mogła właściwie oddychać. Zawsze zmywamy cienie i tusz z

UTTHITA PADMASANA - Lotos uniesiony

Po długim trwaniu w lotosie jeśli chcemy się od razu ożywić, ćwiczymy lotos uniesiony. Ćwiczenie to wzmacnia ręce, mięśnie barków i klatkę piersiową, a także mięśnie brzucha. Ludzie o słabej budowie fizycznej nie powinni ćwiczyć tej asany ponieważ pozycja ta jest trudna i męcząca. Siedząc w lotosie operamy dłońmi koncami palców o podłogę po bokach ciała. Miejsce podparcia musi być z przodu ciała, mniej więcej w pobliżu kolan. Przenosimy ciężar ciała na dłoń, klatkę piersiową pochylamy do przodu, a głowę unosimy w górę. Głowy nigdy nie należy schylać - cała twarz, patrząc od przodu musi być widoczna. Robiąc wdech unosimy się w górę. Równocześnie z wydechem opuszczamy się w dół. Kiedy potrafimy już utrzymać się na rękach spróbujemy pozycję w uniesieniu wytrwać przez kilka oddechów. Możemy również, zamiast na końcach palców, oprzeć się na całych dłońiach lub na zacisniętych pięściach.

oczu przy użyciu specjalnego kremu lub - co tansze - zwykłej wazeliny. Jeżeli mamy cerę suchą czy nawet normalną, najlepiej zrezygnować z mycia jej zwykłym mydłem. Do tego celu natomiast doskonale nadaje się "Aapri Facial Scrub", kosmetyk produkowany na bazie naturalnych składników, który nie tylko oczyszcza skórę, ale także usuwa łuszczący się naskórek i czyszczy zatkane pory. Obecnie na rynku znajdują się dwa rodzaje tego kosmetyku - "Original Formula" i "Gentle Formula" - dla szczególnie wrażliwej i delikatnej cery.

Dobre rezultaty daje przemywanie skóry wodą mineralną. Następnie kładziemy na twarz i szyję warstwę odpowiedniego kremu. Niestety, trudno jest polecić jakikolwiek określony produkt, gdyż jego dobor zależy zarówno od stanu naszej cery, jak i naszych możliwości finansowych. Jedno jest pewne i dotyczy nie tylko pan po czterdziestce, jeżeli nie możemy sobie pozwolić na dobry krem, wybrany i zalecony przez kosmetyczkę, lepiej zrezygnować z iluzorycznych "okazji" i nie kupować tanich preparatów. Większość kobiet jest uczulona na składniki i olejki eteryczne używane przy produkcji tanich kosmetyków i z tego powodu nadmierną oszczędnością możemy spowodować wystąpienie trudnych do wyleczenia alergii, a często nawet uszkodzeń skóry. W żadnym wypadku nie wolno kupować kosmetyków przecenionych z powodu przeterminowania. Lepiej także zrezygnować z kupowania kosmetyków nowych i nie sprawdzonych firm.

Investycja w postaci 20 czy 30\$ dokonana jednorazowo, na pewno zapoczątkuje w przyszłości, a dobre, droższe kosmetyki zużywają się o wiele wolniej niż te kupione okazjnie.

Na koniec zas jeszcze jedna rada dla pan po czterdziestce nie zapominajmy o pielęgnacji rąk. W ciągu dnia trzeba kilkakrotnie wcierać w dłonie krem do rąk, a od czasu do czasu dobrze jest zrobić dłoniom "kąpiel" w soku ze świeżego ogorka. Dobrym preparatem służącym do pielęgnacji rąk jest "Prescriptives' Hand Smoother", zawierający odpowiednie enzymy i zapobiegający powstawaniu przebarwień skóry.

KLAUDYNA

ZLECENIE WYSYŁKI PACZKI
ZLECENIA PROSIMY PRZYSYLAĆ NA ADRES (tylko dla korespondentów)
SAP pomoc
1180 Mississauga Valley Blvd
Unit 24
MISSISSAUGA ONTARIO
L5A 3M9 Canada

ARTYKUŁY DO WYBORU

		5 Can	szk
1	Szynka konserwowa	900 g	6 20
2	Szynka konserwowa	450 g	3 20
3	Szynka mielona	340 g	1 80
4	Salami	900 g	6 10
5	Pasztet	200 g	1 20
6	Bekon	450 g	2 80
7	Wieprzowina w konserwie	300 g	1 90
8	Wołowina w konserwie	400 g	2 50
9	Sardynki w oliwie	125 g	0 90
10	Makrela w pomidorach	125 g	0 90
11	Filety śledziowe	200 g	1 50
12	Ser twarży w kawałku	500 g	4 90
13	Masło w puszcze	1 kg	6 20
14	Margaryna	500 g	1 40
15	Olej roślinny	1 litr	2 50
16	Dzemu pomarańczowy	450 g	1 50
17	Miód naturalny	450 g	2 90
18	Ananas w puszcze	750 g	1 30
19	Brzoskwinie w puszcze	750 g	1 20
20	Koktail owocowy w puszcze	750 g	1 30
21	Figi suszone	250 g	1 40
22	Rodzynek	200 g	1 20
23	Migdały	200 g	1 60
24	Orzeszki ziemne	200 g	1 40
25	Herbata w torbkach	25 szt	1 20
26	Herbata w wiórkach	500 g	4 30
27	Kawa ziarnista	500 g	3 50
28	Kawa instant typu Nesca	100 g	2 50
29	Kakao	250 g	2 50
30	Czekolada do picia w proszku	800 g	3 90
31	Czekolada mleczna	100 g	0 80
32	Czekolada z bakaliami	100 g	1 00
33	Czekolada z orzechami	100 g	1 00
34	Batonik czekoladowy	1 szt	0 25
35	Cukierki owocowe z witaminami	500 g	2 50
36	Guma do żucia miętowa	12 szt	1 00
37	Guma do żucia owocowa	12 szt	1 00
38	Guma balonowa	12 szt	1 20
39	Pieprz czarny	100 g	1 10
40	Koncentrat pomidorowy	50 g	0 30
41	Kostki rosółowe (z kury) na 5 litrów	100 g	1 00
42	Kostki rosółowe (wołowe) na 5 litrów	100 g	1 00
43	Mleko w proszku	400 g	3 10
44	Infant formula w proszku	1 kg	10 70
45	MILUPA z bananami	300 g	3 10
46	MILUPA z mieszankami owocami	850 g	7 70
47	Witaminy dla dzieci	100 szt	2 30
48	Aspiryna Bayer	20 szt	1 80
49	Wata	200 g	0 75
50	Pasta do zębów (duża)	150 g	1 40
51	Mydło toaletowe	100 g	0 50
52	Szampun do włosów	1 litr	2 50
53	Proszek do prania	3 kg	4 90
54	Proszek do szorowania	500 g	1 50
55	Płyn do mycia naczyń	1 litr	1 90
56	Zapalniczka gazowa	1 szt	0 90
57	Rajstopy damskie (małe)	1 szt	1 00
58	Rajstopy damskie (średnie)	1 szt	1 00
59	Rajstopy damskie (duże)	1 szt	1 30
60	Dziny Montana rozmiar	1 szt	13 00

OWOCE
Pomarańcze (świeże) 10 kg 16 40; 5 kg 9 00
Grejpfruty (świeże) 10 kg 17 40; 5 kg 9 50
Cytryny (świeże) 10 kg 17 40; 5 kg 9 50
Ananasy (świeże) 5 szt 12 00; 1 szt 2 60

Ponadto możecie Państwo wysłać przez nas do Polski samochód (nowy lub używany) oraz artykuły techniczne i odzieżowe a także świeże kwiaty z okazji ślubu imienin itp.
Oferujemy również sprowadzenie do Kanady na zamówienie samochodu lub innych artykułów z Europy
Ceny powyższych usług ustalamy indywidualnie

TEL (416) 273-5729

Paczki do Polski

- SPECJALIZUJEMY SIĘ W PACZKACH NA ZLECENIE
- PACZKI PAKOWANE SĄ W NIEMCZECH ZACHODNIICH I DOSTARCZANE DO DOMU ODBIORCY NA TERENIE CAŁEJ POLSKI W TERMINIE OK 15-25 DNI
- PACZKI EXPRESOWE DORĘCAMY W OK 7-10 DNI. Dodatkowa dopłata wynosi \$6
- CENY W DOLARACH KANADYJSKICH W CENACH ZAWARTY JEST KOSZT TRANSPORTU
- ANI ODBIORCA ANI NADAWCA DO NASZYCH CEN NIC WIĘCEJ NIE DOPLACAJĄ
- PRZESYŁAMY PISEMNE POTWIERDZENIE ODBIORU
- W RAZIE ZAGINIĘCIA PACZKI GWARANTUJEMY WYSŁANIE PACZKI O TEJ SAMEJ WARTOŚCI NA NASZ KOSZT
- NAJMNIEJSZE ZLECENIE \$20 LUB 5 KG
- PRZESYŁAMY RÓWNIEŻ TANIO PIENIĄDZE DO POLSKI

Dodatkowe informacje przysyłamy na życzenie
■ DATKI NA KOSZTOŁY W POLSCE PRZESYŁAMY BEZPŁATNIE

JAK WYSLAĆ PACZKĘ

1. Wytnij nasze ZLECENIE WYSYŁKI PACZKI
2. Zaznacz ilość zamawianych artykułów i zsumuj ich wartości
3. Na oddzielnej kartce wyraźnie napisz swój adres i telefon oraz adres odbiorcy w Polsce
4. Wyslij w zaadresowanej do nas kopercie ZLECENIE WYSYŁKI PACZKI kartkę z adresami oraz money order lub czek (płatny dla SAP) na kwotę równą wartości paczki

pomoc

pomoc

ZDROWIE

AMERYKAŃSKA SZKOŁA ZYWIENIA

W Polsce obowiązują zupełnie inne normy karmienia niemowląt niż w Kanadzie. Daje się to łatwo zauważyć przy pierwszych kontrolnych wizytach.

Co, już pani daje dziecku jarzynową zupkę - dziwi się pediatra. Proszę poczekać z podawaniem kaszki - dziecko jest za małe, mówi badając nasze kwartalne szczęście. Przyjrzyjmy się jego argumentom.

Ostatnio w Ameryce dominuje doktryna, że najlepszy jest pokarm matki. Jest najzdrowszym najłatwiej przyswajalnym pokarmem do 6 miesięcy i dlatego nie powinien być z zasady uzupełniany czy mieszany. Dzieci karmione piersią są bardziej odporne na alergię, infekcje, rzadziej przekarmione.

Większość pediatrów uważa, że należy podawać wyłącznie w uzupełnieniu witaminę D w ilości 400j w dziennie.

Dlatego (tutejsi) pediatrzy odradzają karmienie gęstymi

posiłkami przed ukonieczeniem połowy roku?

- Gęste pokarmy wypełniają żołądek, sycą i zmniejszają apetyt. Wyeliminowanie jednego mlecznego posiłku ogranicza dzienną dawkę mleka - pozywienia, które jest dla dziecka najlepsze.

- System pokarmowy nie jest przystosowany do trawienia innych niż mleko pokarmów. Stanowią one większe dla niego przeciążenie.

- Przed ukonieczeniem 4 miesięcy dziecko ma trudności z połykaniem nie płynnych pokarmów.

- Urazy psychiczne związane z przedwczesnym karmieniem lyżką są w tej chwili trudne do oceny.

Dzieci karmione kaskami rosną prędzej, wyglądają pełniej i może to nas zachęcić do zmiany systemu żywienia. Nie robmy tego zwłaszcza po ukonczeniu 2 miesięcy, gdy w związku ze skokiem rozwojowym

wzrasta apetyt dziecka - radzą lekarze Europejski, 3 godzinny cykl zastępujący częstszym karmieniem - nawet co 2 godziny. Dostosowaniem rytmu karmienia do biologicznego rytmu niemowlęcia. Można je karmić w odstępach 2 do 4 godzin.

Kiedy już nasze niemowlę zacznie jeść na dobre usłyszymy inne rady. Unikaj soli i cukru. Nie tylko cukierków, cukru także - w kaszkach mieszankach, deserach. Słodzic rodzynekami, odrobiną brązowego nieoczyszczonego cukru, miodem lub wcale.

Nie dodawaj do pokarmu masła, oleju czy margaryny. Większość dzieci instynktownie unika tłuszczu i nie należy ich oszukiwać.

Ale nie we wszystkich postaciach. Tutejsi lekarze zabraniają dzieciom do roku picia chudego i 2% mleka. Brak mlecznego tłuszczu w lekkostrawnej postaci dyskwalifikuje ten popularny w Polsce pokarm. Odradzają też jedzenie białek jajka (do ukonczenia roku jako odpowiedzialnych za powstawanie alergii).

Lekarze są przekonani, że błędy żywieniowe prowadzące do otyłości i chorób wywodzą się z dzieciństwa.

Urojona choroba

Od czasu do czasu, w szkołach lub na obozach dzieci zapadają masowo na chorobę, której symptomy wskazują na zatrucie lub infekcję. Choroba kończy się niemal tak nagle jak pojawia, a wszelkie badania nie potrafią odkryć przyczyny. Taka "choroba" jest wówczas określana jako zbiorowa historia, "zakazanie symptomami", które w istocie rzeczy odzwierciedlają stresi psychiczne. Typowymi objawami są zawroty głowy, omdlenia, bóle głowy, wymioty i często bóle żołądka, a wydają się "porażac" częściej dziewczęta niż chłopcy.

Tego typu ogólna choroba wybuchła 3 lata temu w jednej ze szkół w Bostonie wśród 224 uczniów w czasie poegnalnego przedstawienia przygotowanego przez absolwentów. Po badaniach psychologicznych okazało się, że dzieci najbardziej dotknięte chorobą były mniej

wytrzymałe psychicznie i na skutek trudnych przeżyć dzieciństwa bardziej podatne na niemoc fizyczną. Z 34 uczniów, których musiano skierować do szpitala 47% miało rozwiedzionych rodziców, a 74% przeżyło śmierć w rodzinie - w porównaniu z odpowiednio 10% i 39% wśród niehospitalizowanych.

W wypadku bostonskim prawdopodobnie perspektywa opuszczenia szkoły, odejście dyrektora lub rozstanie z rodzicami przed wyjazdem na oboz - a więc niecodzienny stres emocjonalny - mógł spowodować wybuch masowej choroby.

wycieczki w znane i nieznanne

Porozmawiajmy z Koko!

Badania nad poziomem inteligencji małp prowadzone są już od dawna. W 1978 roku we Frankfurcie zorganizowano wystawę abstrakcyjnych obrazów japońskiej malarki - Yamasaki. Wystawa została przyjęta niezwykle gorąco, krytycy śpiewali pieśni pochwalne na cześć "surowego prymitywizmu" i "dziecięcej naiwności barwnych plam". O samej autorce obrazów mowiono niewiele, dopiero na konferencji prasowej wybuchła bomba, kiedy okazało się, że uzdolnioną malarką okazała się szympanśca Barbelhen. Historyjka ta, aczkolwiek zartobliwa, jest tylko dowodem na to, że organizm małp człekokształtnych mniej różni się od naszego organizmu, niż moglibyśmy przypuszczać. Na przykład na 1065 charakterystycznych cech anatomicznych, z 753 nasze cechy są wspólne z cechami anatomicznymi szympansov.

Sposród zaś 104 aminokwasów, z których zbudowane jest białko, tylko jeden jest inny u

człowieka, niż u rezusa - małpy z rodziny koczokodanow. Może się to wydawać zabawne, ale jeżeli przedstawiciele obcej cywilizacji zechcieliby odróżnić człowieka od małpy wyłącznie na podstawie różnic biochemicznych, mieliby ogromne trudności. Łączy nas z małpami podobny sposób zachowania, podobne reakcje, podobne nawet choroby. Niestety, nigdy nie udało się nauczyć małp ludzkiej mowy, ma ona bowiem inaczej ukształtowaną krtan. Natomiast od dawna prowadzone są badania nad nauczaniem małpy języka symboli, obrazów lub gestów. Na Uniwersytecie w Nevadzie naukowo szympanśce Washoe języka głuchoniemych (ameslan). Wręcz nieprawdopodobnym okazało się to, że kiedy małpa urodziła syna - Sequoyah'a - małpy szympanśki także potrafił posługiwać się gestami ameslanu, a mama-szympanśca zaczęła uczyć dziecko ludzkiego języka znaków bez jakiegokolwiek zachęty ze strony opiekunów.

Zadziwiające są sprawozdania państwa Gardenow - opiekunów szympanśki. Piszą oni bowiem, że na przykład Washoe zapytana, kogo widzi w lustrze, odpowiedziała poka-

zując na siebie - "Ja, Washoe".

Druga mądra małpa - gorylica Koko mieszka w Californii i też zna ameslan. Kiedyś, kiedy jej opiekunka wróciła wieczorem Koko jej oznajmiła - "Dzisiaj byłam smutna i płakałam". Czyli Koko jest świadoma upływu czasu! Z badań nad Koko wynika, że gorylica potrafi nawet kłamać, gdy chce uniknąć kary. Przypuszcza się także, że Koko czuje uczucie litości i współczucia, potrafi nazwać nowy przedmiot, posługując się znanymi jej już znakami (maskę karnawałową nazwała "otworem na oczy"). Ocenia się, że możliwości Koko sięgają poziomu inteligentnego czteroletniego dziecka.

Inna małpa, szympanśca Lana, potrafi rozmawiać za pomocą komputera. Moja posługuje się rysunkami jako środkiem komunikacji.

Małpy - jak twierdzą naukowcy - mają olbrzymie potencjalne możliwości intelektualne. Trzeba tylko znaleźć klucz, dzięki któremu sięgnie się do ich psychiki. Badania ciągle trwają. Kto wie, może kiedyś przyjdzie taki moment, gdy będziemy zapraszać znajome gorylice na pogawędkę przy herbatce?

MARAA

JESTEŚMY NIEZALEZNI... DLATEGO NASI KLIENCI SĄ NA PIERWSZYM MIEJSCU

Tak jest. My się o klientów troszczymy. Jesteśmy niezależni, dlatego wyszukujemy na rynku ubezpieczenia dla naszych klientów najlepsze, dlatego też jesteśmy w stanie udzielać stałej, bieżącej, nie podlegającej uprzedzeniom informacji i świadczyć takie usługi.

Wyszukujemy na rynku najlepsze stawki za "Term Life Insurance - UBEZPIECZENIE NA ŻYCIE - 1, "INCOME REPLACEMENT" - zastępczy dochód. W tabelce przedstawiamy fundusze inwestycyjne, wybrane przykładowo spośród przeszło 60 tego rodzaju funduszy, dostępnych za naszym pośrednictwem.

\$ 10 000 ZAINWESTOWANE 2 I 1975 WRAZ Z ZAINWESTOWANYMI DYWIDENDAMI

Fundusz Inwestycyjny	Wartość 1 VIII 1984	Fundusz inwestycyjny	Wartość 31 VIII 1984
TEMPLETON CROWTH	\$ 79 940	CUNDILL VALUE	\$ 85 590
TAURUS FUND	\$ 112 530	AGF SPECIAL	\$ 107 590

DLA PORÓWNIANIA \$10 000 zainwestowane na 15% DAJE \$ 37 810

Oferty tylko za pośrednictwem prospektu lub "Summary Statement"

PROSZĘ PISAC LUB TELEFONOWAC

TP & Associates Head Office
194 Wilson Ave Suite G-8,
Toronto, Ont M5M 3A7

ANDREW SLEDZ TP & ASSOCIATES

Proszę o przysłanie bezpłatnej informacji
NAZWISKO
ADRES

Biurowo 482-0175
Dom 625-1529

KOD POCZT
Telefon W pracy Domowy

jive samba rumba cha cha cha

Toronto i okolice od 21 września do 21 grudnia
12 tygodni, 24 spotkania, 48 godzin

KURSY TAŃCA TOWARZYSKIEGO

Trzy lokalizacje, na wschodzie, zachodzie i północy Toronto, grupowo, indywidualnie organizacje prywatnie początkujący i zaawansowani program niedzielny

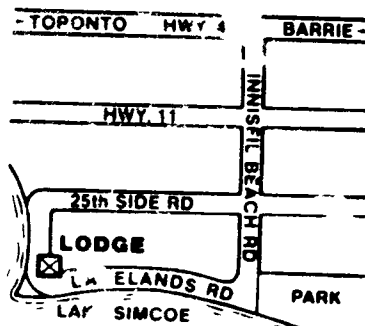
**NAUKA
PO POLSKU**

Dzieci 10-12 lat, młodzież 13-17 lat
Dorośli 18-40, 40-65, 65 i więcej lat

Ballroom Dancing '84 in English
Starting OCTOBER 1, 1984

TEL.: (416) 782 - 9776
Art of Dancing Place

disco break free style

DOGODNY DOJAZD 70 km OD TORONTO
SAVANNAH LODGE & HOTEL
NAD PIĘKNYM JEZIEM SIMCOE

Proszę pisać lub telefonować

TEL 705 - 436-3005

- MIEJSCE SPOTKAN DLA PRAGNĄCYCH SIĘ POZNAC
- WIECZORKI TANECZNO-ZAPOZNAWCZE
- HOTEL - ATRAKCYJNE CENY
- DUZY PARKING - BEZPŁATNY
- RESTAURACJA - DOSKONAŁA KUCHNIA MIĘDZYNARODOWA

SAVANNAH LODGE

Alcona Beach, Stroud, Ont.

HOROSKOP TYGODNIA Z TELESKOPU ESME RAIDY

29.IX. - 5.X.

BARAN (Aries) 21 03 - 20 04

W koncu wrzesnia najwazniejsze beda dla ciebie sprawy zwiazane z nauka, domem i decyzja. Byc moze zdecydujesz sie aby odgrodzic sie od swiata zewnetrznego i zamknac sie w sferach literackiej fikcji. Nie bedzie to zle wyscie ale tak czy owak czeka cie wazna rozmowa z nieznanym ktorego walory bardzo sie zainteresuja. Pocza tek nowego miesiaca zas bedzie stosunkowo przyjemny i beztrioski. Dopiero w koncu tygodnia moze spietrzyc sie troche problemow zawodowych.

BYK (Taurus) 21 04 - 21 05

W pierwszych dniach tygodnia warto wybrac sie po zakupy aby w nowy miesiac wejsc w dobrym nastroju. W pazdzierniku bowiem czeka cie wiele spraw i zamieszania. Bedzie co nie mi i. Przed wszystkim juz na poczatkum miesiaca trzeba bedzie ustosunkowac sie do rodzinnej transakcji dotyczacej sprzedazy lub kupna nieruchomosci. Musisz sie liczyć z tym ze skumuluja sie stresy i napięcie a wszystko spadnie na twoja biedną głowę. Warto więc uważać na to co się mówi i wazyc kazde slowo dokładnie.

BLIZNIAKI (Gemini) 22 05 - 21 06

Nadchodzący tydzień znowu pełen będzie pracy obowiązków i niewiele czasu poświęć będziesz mógł dla siebie. Ważne będzie abyś dyskutował z otaczającymi cie ludźmi a rady przyjaciół i bliskich okazały się być niesłychanie pomocne. Spróbuj być bardziej otwarty na nowe projekty i nie poddawaj się stresom. W żadnym wypadku nie wbić aj się teraz w podroz, szczególnie 2 ego. Nie wszystkie twoje plany dadzą się zrealizować. Uwaga na dzieci mogą przysporzyć wielu kłopotów.

RAK (Cancer) 22 06 - 23 07

W ostatnich dniach wrzesnia stanie sie cos co przekonac cie ze wakacje naprawde juz sie skonczyly i trzeba sie zabrac ostro za prace. Nowy miesiac bowiem przyniesie wiele nowych obowiązków i ciężko ci będzie znaleźć czas na cokolwiek co nie związane będzie z pracą. Nie warto zaczynać teraz niczego nowego i lepiej opierać się na starych doświadczeniach. Pomoga ci nowo odkryte zdolności i talenty kogos z twojego bardzo bliskiego otoczenia i kto wie czy w wolnym czasie dokonacie jakiegoś odkrycia.

LEW (Leo) 24 07 - 23 08

Dwa nadmierna aktywnosc i z nie dozwolacz zadragnienie kłopotow w najbliższym otoczeniu. Nad twoim małżeństwem idź się chmury oraz grozba napięć i kłotni. Sporo w tym twojej własnej winy. Doskonale zapamiętaj sobie jednak układy zawodo i a także to wszystko co ci wazne z kontaktami za granicami. Możesz się spodziewać pomocy ze strony przyjaciół przy rozwiązaniu nekajnych cię problemow. 5 ego czeka cie jakies niespodziewane spotkanie.

PANNA (Virgo) 24 08 - 23 09

Więcej wyrozumalosci dla partnera! Jego kondycja psychiczna nie jest najlepsza. W miłości i przyjazni niebezpieczeństwo konfliktow staraj się je załagodzic. W perspektywie spore profity zachowaj jednak ostroznosc jezeli przyjdzie ci rozpozrac powierzonymi ci w zautaniu pieniedzmi. Najwięcej satysfakcji czeka cie teraz w miejscu pracy otwieraja sie szarsie awansu nagrody i wyrazow uznania. 2 ego uzyj swoich wpływow aby przekonac do swoich planow wszystkich swoich opozycjonistow.

WAGA (Libra) 24 09 - 23 10

Zastanow sie czy przywiazujesz dostateczną wage do jakosci swojej pracy. Od tego przede zalezy twoja przyszlosc. Troche kłopotow materialnych. Ktos bliski pomoze ci jednak zwiazac koniec z koncem. Zarówno w dziedzinie uczucia jak i materialnej trzeba będzie stowic czola konkurencji, coz misz rywali z tym sie trzeba pogodzic. Nie zamieđbuj jednak najblizszej ci osoby bo skutki mogą sie okazac powazne. Uwaga za kierownica szczególnie w pierwszych dniach pazdziernika.

SKORPION (Scorpio) 24 10 - 22 11

Przed tobą bardzo korzystny tydzień i chociaż bliscy będą usilowali hamowac twoja ekspansywnosc droga do awansu stoi otworem. Nie zabraknie rowniez w najbliższym czasie romantycznych przeżyć a nawet sposobow nosci do jakis szalenstw. Warto troche skorygowac swoje postępowanie czy aby nie za wiele jest w nim niepotrzebnej przesady? Pod względem materialnym rokowania niezle poza tym szansa wygranej na loterii lub wysciągach. Okaz więcej zainteresowania swoim partnerowi.

STRZELEC (Sagittarius) 23 11 - 1 12

Słuszenie postąpisz zajmując się teraz domem przyjmowając gości. troska o utrzymanie milej atmosfery. Ale jezeli zakochasz się w tym tygodniu, miej się na baczności. Moze to byc uczucie gwałtowne, grozne dla twojego malzenstwa lub chocby twojej wolności. Nawet jezeli nie masz tego w zwyczajju zagraj na loterii podobnie jak Skorpion mozesz liczyc teraz na szczescie w grze. Nadchodzący tydzień sprzyjac będzie ponadto refleksjom nad sensem zycia i nad samym sobą.

KOZIOROZEC (Capricorn) 22 12 - 20 01

Koziorozce powinny teraz tak jak i Strzelcy skoncentrowac sie na sprawach własnego domu i jego urzadzenia. Pomyśl też nad zapewnieniem rodzinie poczucia większego bezpieczeństwa i stabilności. Czekaja cie w najbliższym czasie interesujące flirt lub romans w którym serce moze wziac gorę nad rozsądek. W ogole zbliza sie okres troche niespokojny. Będziesz mieć wkrótce mnostwo nowych planow i pomyslow. Strzez się jednak chaosu. Staraj się zachować ład umiar i koncentrację we wszystkich przedsięwzięciach.

WODNIK (Aquarius) 21 01 - 19 02

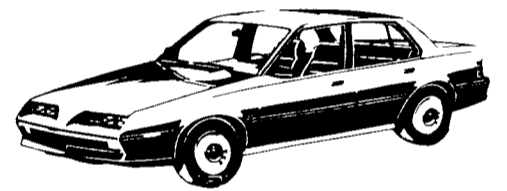
Będziesz w nadchodzącym tygodniu bardzo zaabsorbowany kwestiami materialnymi ale twoje wysilki przyniosą dobre rezultaty. A moze ktos przyjdzie ci z pomocą? Rozetrzyj się dobra bylaby rada Lwa. Nadmierna ruchliwosc i duze napięcie nerwowe sprawa ze poczujesz się troche rozkojarzony. Zachowaj więc większą ostroznosc za kierownicą. Na płaszczyźnie zawodowej mozesz osiągnąc niebawem wielkie sukcesy o ile nie zepsujesz wszystkiego brakiem taktu i dyplomacji. Finansowo coraz lepiej!

RYBY (Pisces) 20 02 - 20 03

Możesz znalezc się nagle w centrum uwagi. W kręgu spraw zawodowych nalezy się teraz liczyć z prawdopodobienstwem duzych zmian. Nowa sytuacja wymagac będzie jednak ostroznosci i rozmyslu. W zyciu osobistym zwłaszcza zas w małżeństwie groza ci kontrowersje a nawet powazne powikłania. W dziedzinie materialnej natomiast mozesz oczekiwac korzyści jesli tylko nie przyjmiesz postawy biernego obserwatora. Nie unikaj podrozy odpisywania na listy kontaktow z zagraniczy mi przyjaciolmi. Czekaja cie z ich strony jakas mila niespodzianka.

ZŁOTO I BRYLANTY OD PRODUCENTÓW I IMPORTERÓW 21 DUNDAS ST, SUITE 1601, TORONTO, ONT M5B 1B7. HOLDER DIAMONDS Inc Diamond Importers. Pierścioni z brylantami, Złote łańcuszki 14 i 18 karatowe, Kółczyki i wisorki, Perły, Bizuteria wykonywana na zamówienie. TEL. (416) 368-7186. Od poniedziałku do srody 9-5, czwartki 9-8 30. lub proszę telefonowac w sprawie terminu wizyty.

WSPANIĄŁA OKAZJA! UNITY TRAVEL 100 University Ave Suite 807 Toronto Ont Canada M5J 1V6 Telephone (416) 595 1244 Telex 06 22186 PWT.

TANIE LOTY DO KOPENHAGI I POLSKI. Od lot 27 wrzesnia Czas pobytu od 1 do 8 tygodni. Ceny KOPENHAGA \$ 499 WARSZAWA lub SWINOUJSCIE \$ 649.

Firma nasza specjalizuje się tez w innych wycieczkach i przelotach do krajow całego swiata. Prosimy Panstwa o zainteresowanie się naszymi OBNIŻONYMI CENAMI do innych miast Europy, jak BERGEN, BRUKSELA, GOETEBORG, OSLO, SZTOKHOLM, HELSINKI, BELGRAD, ZAGRZEB, WIEDEN, MALTA oraz wycieczki do RIO JANEIRO W BRAZYLII.

Po dalsze informacje i rezerwacje prosimy telefonowac - TORONTO 595-1244. prosić p Krystynę. Od osob spoza Toronto akceptujemy "collect calls" tylko w sprawie rezerwacji.

Najlepiej kupisz lub sprzedasz nieruchomosc korzystajac z firmy EVA FIRLA Tel. 237-0137 A E LePage RE Services Ltd. Realtor W51176

SWISTA PARCEL SERVICE 49 Roncesvalles Avenue Toronto, Ontario M6R 2K5 TEL 534-9864. Jedyne Firmie Wysylajaca Do Polski Towar Na Zlecenie!

- POLECA: ARTYKULY SPOZYWCZE, SAMOCHODY I CIĄGNIKI, LEKARSTWA, ARTYKULY GOSPODARCZE, ALKOHOL I SOKI, OWOCE CYTRUSOWE, DYWANY, FIRANKI ITP, BILETY LOTNICZE DO POLSKI. NAJMNIEJSZE ZAMOWIENIE \$ 30 ALBO PACZKA 5 KG MINIMUM. KAWA ZIARNISTA NAJTANSZA - \$ 6 ZA KG, DZINSY 3 PARY \$ 39. WSZYSTKIE PACZKI DOSTARCZANE SA DO RAK ODBIORCY. oferujemy NAJNIZSZE CENY W AMERYCE POŁOČNEJ OPIATY W DOLARACH KANADYJSKICH. Najnowsze ograniczenia w Polsce dla firm wysylajacych paczki naszej firmie nie dotyczą!

14TH ST AUTO BODY AND COLLISION LTD 74-14th Street, TEL 251-2892

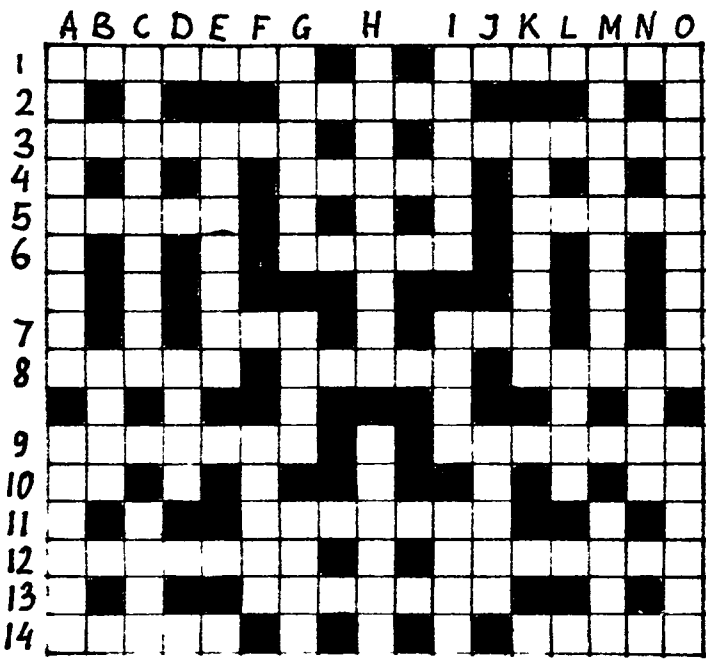
Wszelkie naprawy karoserii i lakierowanie samochodow. Bezpłatna wycena. Prowadzimy oddział samoobsługi. wynajęcie stanowiska naprawczego 1 godzina - \$ 3, cały dzien \$ 25, tydzień - \$ 120. Komora lakiernicza - \$ 35. Klient przygotowuje samochod - my lakierujemy - \$ 130

Peter Burdon PONTIAC BUICK LIMITED Przedstawiciel General Motors 348 Danforth Ave. E. Toronto, TEL. (416) 469-5531 ext 281

- Posiada dla panstwa bogaty zestaw fabrycznie nowych i uzywanych samochodow. Najlepsze ceny, Niskie miesieczne splaty, Udzielamy dlugoterminowych pozyczek, Ułatwiamy otrzymanie ubezpieczenia na bardzo dogodnych warunkach, Udzielamy gwarancji na 60 000 km (Acadian, Skylark, Phoenix), Kazdy kupujacy otrzymuje bezplatnie olej na 100 tys km, Specjalna zniżka na samochody Pontiac 2000. Wszystkie sprawy załatwiamy w języku polskim.

- 27 C Amadeusza, Damiana, Kosmy, Mirabeli, Wincentego. 28 P Luby, Marka, Wacława, Salomona. 29 S Michała, Michaliny, Rafala. 30 N Hieronima, Honorusza, Wery, Zofii. 1 P Danuty, Heloizy, Malwina, Ludwina, Remigiusza. 2 W Dionizego, Dionizji, Rustyka, Stanimira, Teofila. 3 S Gerarda, Helodora, Jozefy, Teresy.

Nr 102

Poziomo

- 1-A bzdura
- 1-I kompozytor rosyjski XIX w
- 2-G wzor szkockiego tartanu
- 3-A urządzenie sygnalizujące dla pociągów
- 3-I jadowita kpina, złośliwa ironia
- 4-G płonie w czasie olimpiad
- 5-A polski poeta XIX w
- 5-K nadzienie
- 6-G sławna opera
- 7-E choroba nowotworowa
- 7-I urządzenie lub budowla w stoczni do konstrukcji i remontu statków
- 8-A imię zenskie
- 8-G zadaszona budowla bez 1-2 scian

- 8-K dawny zwyczaj ludowy kolarzenia małżeństw
- 9-A w mitologii greckiej nieubłagana sprawiedliwość
- 9-I jeden z dwunastu uczniów Jezusa
- 10-A siły zbrojne w Polsce w czasie II wojny
- 10-N symbol chem sodu
- 11-F instytucja kredytowa udzielająca pożyczek pod zastaw
- 12-A ma niedobor barwnika w skorze i włosach
- 12-I lotnictwo
- 13-F kat
- 14-A wyspy koralowe w kształcie obwarzanków
- 14-K wyprowadzasz na niej psa

- 1-I okrągła wieża średniowiecznych fortyfikacji
- 1-M przysłona w przyrządach optycznych
- 1-O stare monety lub medale
- 3-E rachunek lub powierzchnia materiału
- 3-K odbicie, odbłask, błyskawiczna reakcja
- 7-G jeden z typowych związków chemicznych
- 7-I karciana figura
- 8-B mieszkaniec Peloponezu lub wysp Morza Egejskiego
- 8-D ogon sukni
- 8-L sumiaste u sumy
- 8-N paradne krzesło monarchy
- 9-A wzajemna konsultacja
- 9-F dom ze sniegu
- 9-H dawniej wierzchnie okrycie
- 9-J uniwersyteckie miasto we Włoszech w czasach Renesansu
- 9-O wg Nowego Testamentu wskrzeszony przez Jezusa
- 11-C rzeka w Hiszpanii
- 11-G choroba zakaźna
- 11-I pocisk ogni bengalskich
- 11-M organ wzroku

Praca

DIEMASTER TOOL, Inc
 MISSISSAUGA 160 Watline Ave
 (okolice Hwy 401 Hwy 10)
ZATRUDNIMY operatorów pras (punch press operators) Na początek \$5 na godz Wszystkie świadczenia łącznie z Dental Plan Praca na 2 zmiany
 TEL 621 7378 od 10 3 po poł lub 273 7111 od 4 23 po poł

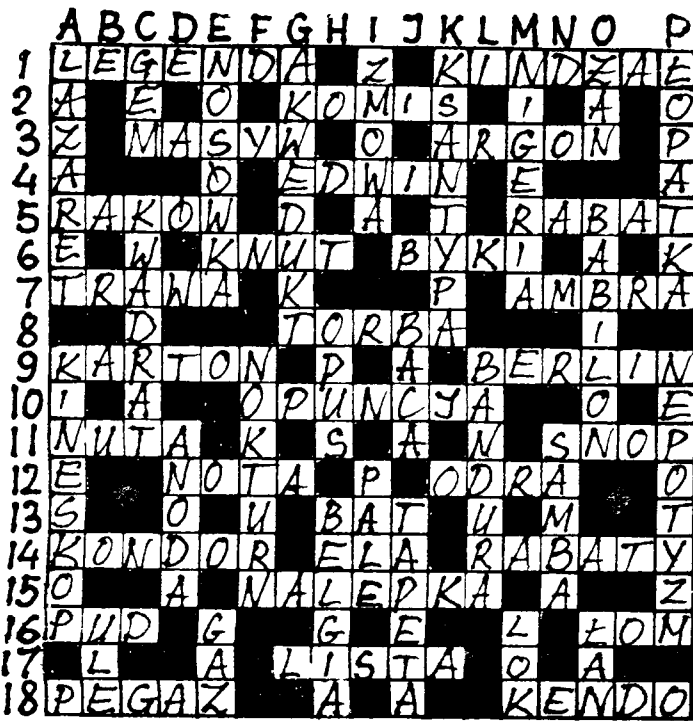
NOWO PRZYBYŁA z dobrą znajomością angielskiego i umiejętnością pisania na maszynie szuka pracy w Toronto
 TEL Toronto 423 9083

MECHANIK samochodowy 40 lat praktyki w Europie i Ameryce Płn szuka pracy
 TEL 624 0598

CHCĘ ci pomóc dobrze zarabiać Jesteś rzemieślnikiem w branżach remontów i napraw mieszkań Pracujesz na własną rękę lub masz zamiar się usamodzielnic Pokieruję Tobą, mam przeszło 30 lat doświadczenia na rynku pracy i potrafię sprzedać Twoje usługi **bardzo** korzystnie
NIE PRZESPIJ PRZEDZWON
 Bronisław Łukaszewski 92 103
 TEL 823 7458

ZAOPIEKUJĘ SIĘ dzieckiem u siebie w domu
 TEL 767 5871 po 6 wieczor

Nr 101

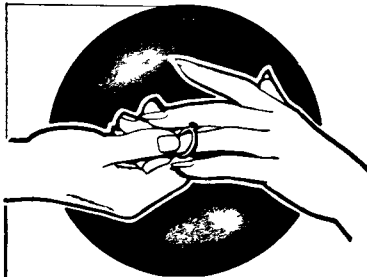

POTRZEBNI zręczni pracownicy "HANDYMEN" w dziedzinie napraw i remontów mieszkań oraz kobiety do sprzątnia
 Angielski, chociaż trochę, potrzebny
 TEL 823 - 8985

DRIVER wanted for delivering food South Etobicoke area English spoken Must have own car Part time help wanted
 TEL 233 5886 - ask for Dominic

Pionowo

- 1-A tęsknota za ojczyzną
- 1-C mianowanie, powołanie na stanowisko
- 1-G krasnoludek
- 1-H surogat, ersatz

KAWALER 34 wysokiego wzrostu, przebywający w Kanadzie z wizytą, pozna panią w odpowiednim wieku młodą, kubicą, z poczuciem humoru i optymistycznym nastawieniem do życia, zdecydowaną na zawarcie małżeństwa TEL 762 7070 w godz od 18 00 20 00

KAWALER, lat 30, od 3 lat w Toronto, ustablizowany, interesujący się poezją, muzyką klasyczną, filmem, z bardzo dobrą aparacją, pozna Panią do lat 30 w celu nawiązania kontaktów towarzyskich, najchętniej z nowo przybyłą emigracją, z kulturalnym obyczajem i minimum średnim wykształceniem Poważne foto-oferty kierować na adres E T Dla A 334 87-89

Uczciwy kulturalny emeryt, właściciel posiadłości w kramie lasów i pol, pragnie poznać miłą prawego charakteru panią domatorkę lubiącą życie wśród przyrody, w celu matrymonialnym Fotooferty proszę przesyłać do E T dla B001 lub dzwonic (705) 645-4898

KAWALER lat 28, na stałe w Kanadzie bardzo samotny, pogodnego usposobienia, pozna panią do lat 30 o podobnym zainteresowaniu w celu matrymonialnym

NIEZALEŻNIE materialna, 34 lata, 2 dzieci, pogodna, szczupła, poszukuje bratniej duszy Tel (519) 728-6808 A 11

PANNA lat 29/164 Szatynka oczy niebieskie z dobrą aparacją Poważnie myśląca o życiu Wykształcenie średnie Od kilku miesięcy zamieszkała w Kanadzie Pozna kawalera do lat 30, z kulturalnym obyczajem, dobrej powierzchowności Minimum średnie wykształcenie Zdjęcie mile widziane Poważne oferty proszę kierować na adres redakcji E T

♠ BRYDŻ ♡

CZY MUSIAŁEŚ LEŻEĆ?

Północ
 21-CP ♠ xxx
 ♣ xx
 ♠ KQJ10xx
 ♣ Ax

Wschód
 ♠ xxx
 ♣ Ax
 ♠ Ax
 ♣ xx
 ♠ QJ10 ♣ Kxxxx

Deklarant
 ♠ AK
 ♣ KQJxxx
 ♠ xx
 ♣ xxx

Gdy Z ruszył Damą trefl, D popadł w zadumę Czy wygrać pierwszą lewą Asem czy też przepuścić? Gdy zaduma przeciągnęła się nieco dłużej, musiał przecieć zrobić plan gry, padło z ust gracza W zniecierpliwione "jak długo można się zastanawiać nad tak prostą sytuacją? Czy jeszcze nikt Ci nie powiedział, że As bierze tylko raz?" Tęgo rodzaju uwagi stanowią okrasę towarzyskiego brydża, odbywającego się w kółku koleżeńskim Nie wdź w tym nic złego, owszem, sam lubuję się w takiej szermierce słów, pod warunkiem, że nie udzielam w ten sposób informacji o mojej karcie

Plan D polegał na tym, żeby przebić jedno trefl na stole, co zapewniłoby kontrakt Kiedy przeciwnicy go ponagliłi, szybko postawił Asa - "bo rzeczywiście, ile można zdobyć lew przy pomocy jednego Asa?" - pomyślał Po Asie zagrał błotkę trefl ze stołu Niestety, niecierpliw W wykorzystał sytuację, którą sam spowodował, wsiadł Królem trefl i odegrał Asa kier i błotkę kier Plan D spalił na panewce, bo zabrakło atuta na stole, żeby przebić 3 trefl Wyrobienie kar również się nie udało, bo Z zabił Asem dopiero w drugiej turze kar

Zgadamy się wszyscy, że na Asa można zdobyć tylko jedną lewą Ale moment, w którym użyjemy Asa, nie zawsze jest obojętny Zbadajmy co by się stało, gdyby D przepuścił pierwszego trefla Są dwie możliwości, i obydwie prowadzą do zrealizowania kontraktu

Pierwszy wariant W przejmie Damę trefl Królem i zagra Asa i błotkę kier (jak uprzednio) Ale grając w ten sposób As trefl pozostanie na stole Po ściągnięciu atutu, D wyrobi karę, do których dojdzie Asem trefl

Dруги wariant W nie przejmie Damę trefl Królem Z zagra Waleta trefl (zadne inne zagranie nie położy kontraktu), którego D zabije Asem, poczym przejdzie do ręki Asem pik, i przebiję trefla na stole!

Czynnik czasu, jak "tempo" w znaczeniu muzycznym, odgrywa niesłychanie ważną rolę w rozgrywce brydżowej Mądry dziadunio E Culbertson, twórca pierwszych naukowych zasad brydża, powiedział "Wyrabianie kolorów i wygrywanie lew zależne jest od ilości czasu, jakim dysponujemy" Każdy posiadany przez nas stoper to "tempo", czyli element, którym się posługujemy dla zdobycia czasu To też naszym największym problemem w rozgrywce jest kwestia kiedy zagrać daną kartę, kiedy zrobić impas, kiedy przepuścić, kiedy wpuścić przeciwnika do ręki, czy zdażę wyrobić mój kolor, zanim przeciwnicy wyrobią ich kolor KIEDY? KIEDY? CZY MAM CZAS? CZY ZDAŻĘ? Te pytania krążą bezustannie nad naszym planem rozgrywki

Dzisiejsze rozdanie zawiera kilka przykładów, ilustrujących czynnik czasu Kiedy miał D zagrać Asa trefl? Kiedy miał W zagrać Asa a potem błotkę kier? Kiedy miał Z wygrać lewą Asem Karo, gdy nie było już dojść do stołu? Również, gdybyśmy grali BA i Z ruszył Damą pik, zdobyliśmy 8 lew Jeśli ruszy Damą trefl, zdobędziemy tylko 7 lew Dlaczego? Bo w pikach mamy 2 stopery, a więc więcej czasu na wyrobienie kar As to nie tylko lewa, ale także stoper Nie należy nim szafować lekkożylnie Powiedzonko "As bierze raz" - nie służy najmniejszą pomocą!

INFORMATOR TURYSTYCZNY

TAM I Z POWROTEM

Z TORONTO

do

FRANKFURTU

GENEWY

PARYŻA

\$ 599

Cena obejmuje ubezpieczenie

ŻYCZYMY PAŃSTWU PRZYJEMNEJ PODRÓŻY

COLODY TRAVEL

598 - 3337

Uwaga!

TORONTO - WARSZAWA - TORONTO
CENA \$649

Po szczegółowe informacje prosimy zgłaszać się do

EMPRESS
TRAVEL AGENCY Ltd.

185 Roncesvalles Ave., Toronto M6R 2L5
(naprzeciw Credit Union)
Tel. (416) 536-3554, 536-6991

PACZKI DO POLSKI
NAJSOLIDNIEJ NAJTANIEJ
CHCESZ NAPRAWDĘ POMOC RODZINIE W POLSCE
WYSYLAJ PACZKI TYLKO ZA POSREDNICTWEM FIRMY

TransCanPol

jedyną firmę posiadającą kanadyjski serwis w Polsce

GWARANTUJEMY:

- dostawę paczki do drzwi odbiorcy • ubezpieczenie przesyłki
- potwierdzenie odbioru przez odbiorcę na czwartej kopii dowodu nadania • uprzejmą i miłą obsługę w Kanadzie i w Polsce • rzetelną informację

UNIKACIE PAŃSTWO:

- dodatkowych kosztów i opłat (portowych, lotniskowych i za serwis w Polsce, którego faktycznie firmy nie rozwożące paczek w Polsce nie wykonują)
- rozkradnięcia paczki przez nieuczciwych magazynierów, którzy w firmach nie dowożących paczek do domów, mają czas na "kontrolowanie" zawartości paczki, zanim zgłosi się odbiorca
- oszczędzicie swoim najbliższym straty czasu i dodatkowych kosztów związanych z podróżą po odbiór paczki

PORÓWNAJCIE PAŃSTWO RODZAJ OFEROWANEGO
SERWISU - PEWNOŚĆ CENY, A PRZEKONACIE SIĘ, ŻE

TransCanPol

393 Roncesvalles Ave
Toronto, Ont M6R 2N1, tel 535-9944

OFERUJE PAŃSTWU NAJTANISZY I NAJSOLIDNIEJSZY
SERWIS

Posiadamy materiały do pakowania paczek
SZCZEGÓLOWYCH INFORMACJI UDZIELAJĄ NASZE BIURA TERENOWE
I DEALERZY

SREBRZONA LUB ZŁOCONA GALWANICZNIE

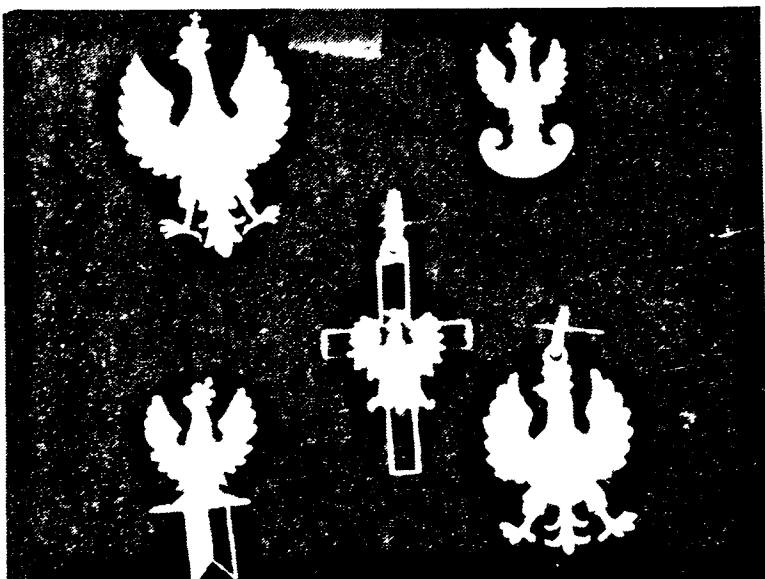
KOLEKCJA

ORŁÓW POLSKICH

juz do nabycia w "TOLA'S GIFT"

176 Roncesvalles Ave.

Między innymi Orzeł Legionów Piłsudskiego, krzyż
żałobny noszony po klęsce Powstania Styczniowego,
Orzeł z Matką Boską Ostrobramską lub Częstochowską
Zamówienia i informacje "Mark's Creation's"
TEL 532 - 3865 po 18 00

SPORT

SPORT

Polscy koszykarze, po zwycięstwie nad Szwecją 103 102 (53 49) w przedostatniej serii spotkań turnieju "Challenge Round" w Linköping, zapewniłi sobie awans do przyszłorocznych finałów mistrzostw Europy. Premię taką zdobyli także reprezentanci Czechosłowacji wygrywając z Finlandią 109 88 (45 43). Zarówno Polska jak i Czechosłowacja w sześciu spotkaniach zaliczanych do puli finałowej turnieju w Linköping odniosły po pięć zwycięstw. Kolejne dwa miejsca premiowane awansem do finałów ME obsadzone zostaną dopiero po ostatniej serii spotkań

POLSCY KOSZYKARZE W FINALE MISTRZOSTW EUROPY

W tabeli prowadzi Polska przed CSRS - po 11 pkt przed Szwecją, Rumunią i Węgrami - po 9 pkt Bułgarią i Belgią - po 8 pkt oraz Finlandią - 7 pkt

W ostatnim swym występie w turnieju "challenge round" polscy koszykarze przegrali w Linköping z Czechosłowacją 91 106 (51 52)

Reprezentacja Kanady wygrała Canada cup pokonując w finale rewelację tegorocznego turnieju, drużyną Szwecji 6 4. W półfinale Kanada wyeliminowała po dogrywce ZSRR, a Szwecja rozgromiła USA 9 2

Mistrzostwa w Triathlonie

Pisaliśmy niedawno w Echu Tygodnia o nowym sportowym szaleństwie ogarniającym świat Triathlon - mordercza konkurencja wymagająca od uczestników wypełniania jeden po drugim trzech maratonów - pływackiego, kolarskiego i biegowego. Trasa zawodów ustalana jest przez organizatorów i odległości poszczególnych wyścigów nie są jeszcze standardowe. Pływanie waha się od 1 do 15 km - aczkolwiek jest tendencja do nieprzekraczania 8 km, kolarstwo rozgrywa się na 70 do 220 km, ale tu dla odmiany przeważają dłuższe dystanse, a bieg to na ogół klasyczny maraton czyli 42,2 km. Niezła porcja

Najlepsi triathloniści Europy, którzy w liczbie 84 stanęli w Koeln na starcie mistrzostw Starego Kontynentu. Po przepłynięciu 2,5 km, przejechaniu na rowerze 180 km i przebiegnięciu klasycznego maratonu, jako pierwszy linię mety minął niezagrożony 25-letni reprezentant Finlandii Risto Hietanaro, uzyskując czas 9 godz 28 min 20 sek. Wyprzedził on o prawie pół godziny Belga Mariusa Hyusa - 9 55,27, oraz 44-letniego Dunczyka Tornoda Holma 10,01 15. Zawody ukończyło 70 najwytrwalszych z wyrwałych

W Nicei natomiast odbyły się w tydzień później mistrzostwa

ZABRZE, zakończył się tu drugi rzut I ligi lekkoatletycznej, decydujący o tytule drużynowego mistrza Polski. Wygrał zespół Legii Warszawa 510 pkt wyprzedzając Zawiszę Bydgoszcz 475,5 i AZS Wrocław 370,5. Kolejne miejsca zajęły drużyny 4 AZS Warszawa 335, 5 Gornik Zabrze 324, 6 Skra Warszawa 290, 7 Gwardia Olsztyn 287, 6 Olimpia Poznań 261, 9 Wawel Kraków 250, 10 AZS Kraków 165

GORZÓW WLKP. W 36-letniej historii finałów indywidualnych mistrzostw

Polski na zuzlu tylko Andrzejowi Wyglendzie i Florianowi Kapale udało się wywalczyć to trofeum czterokrotnie. Tak jednak było do niedzieli, teraz dołączył do nich Zenon Plech, który zdobył w sposób bezapelacyjny czwarty tytuł mistrzowski w swej karierze. Wprawdzie nie wywalczył kompletu punktów, jednak bez wątpienia był najlepszym zawodnikiem gorzowskiej imprezy

Liderem wyścigu dookoła Bułgarii jest reprezentant gospodarzy Nenczo Stajkow. Polak Sławomir Kaczmarek zajmuje trzecie miejsce

Tu dominowali Amerykanie. Zwyciężył Mark Allen. Jego czas - 6 05,22

Z 24 kobiet, które rozpoczęły zawody, najlepiej spisały się Amerykanki Colleen Cannon - 7 05,15 i Julie Moss - 7 07,01, które zajęły 16 i 17 miejsce

W mistrzostwach uczestniczyło ponad 400 zawodników i zawodniczek. Agencje nie podały trasy tego maratonu

LARRY MYRICKS

- 8 m 59 cm

Na lekkoatletycznym mityngu w Rhede (RFN) Polacy odnieśli tylko jedno zwycięstwo. Dosc niespodziewane w biegu na 3 tys m triumfował Jerzy Kowol (8 04,80). W biegu na 100 m Marian Woronin zajął drugie miejsce, podobnie jak Jacek Wszola w skoku wzwyż

Najlepsze wyniki osiągnęli Larry Myricks (USA) w skoku w dal - 8,59 m oraz Dietmar

Tour de l'Avenir

Bardzo silnie obsadzony kolarski wyścig Tour de l'Avenir, w którym startowali zawodowcy i amatorzy, zakończył się zwycięstwem Francuza Charlesa Motteta z grupy "Renault". Wyprzedził on o 1 minutę i 47 sekund Czechosłowaka Jirzego Skodę. Najlepszy z Polaków, Andrzej Mierzejewski, zajął 18 miejsce (19 56). W czołowej dziesiątce większość stanowili profesjonalisci (6 1)

X etap (Lourdes - Tarbes) 1 Miguel Indurain (Hiszpania - "Reynolds") 30,5 km ind na czas w 39 21, 2 Jean-Francois Bernard (Francja - "La Vie Claire") 0 20, 3 Milan Jurco (CSRS) 0 22, 4 Lech Piasecki (Polska) 0 27, 8 Mierzejewski - 1 02

Klasyfikacja łączna 1 Motet - 39,20 23, 2 Skoda - 1 47, 3 Philippe Bouvatier (Francja - "Renault") - 2 27, 4 Iwan Iwanow (ZSRR) - 3 28, 5 Bernard - 5 52, 18 Mierzejewski - 19 56

Az pięciu polskich reprezentantów wycofało się na pierwszych czterech etapach tego arcytrudnego wyścigu

NIKI LAUDA ZNÓW NAJLEPSZY

Grand Prix Włoch formuły 1 wygrał na torze w Monza austriacki kierowca Niki Lauda jadący samochodem McLaren Porsche. Jego czas - 1,20 29. Drugie i trzecie miejsce zajęli Włosi Michele Alboreto na Ferrari i Riccardo Patrese na Alfa Romeo. Po tym wyścigu liderem mistrzostw świata kierowców jest Niki Lauda - 63 pkt wyprzedzając Alaina Prosta (Francja) - 52,5 pkt i Włocha Elio de Angelisa - 29,5 pkt

Wygrana w Monza była 24 sukcesem Laudy w historii jego startów w zawodach formuły 1. Do końca tegorocznego cyklu pozostały już tylko 2 wyścigi i wszystko wskazuje, że Austriak zdobędzie kolejny tytuł mistrza świata

Moegenburg (RFN) w skoku wzwyż - 2,34 m. Oto ciekawsze wyniki mityngu

Mężczyźni 100 m 1 Larry Myricks (USA) - 10 43 2 Marian Woronin (Polska) - 10 49 200 m 1 James Butler (USA) - 20 73 400 m 1 Mark McCo (USA) - 45 52 w dal 1 Larry Myricks (USA) - 8 59 2 Jaime Jefferson (Kuba) - 8 11 dysk 1 Luis Delis (Kuba) - 68 18 2 Juan Martinez (Kuba) - 66 32 wzwyż 1 Dietmar Moegenburg (RFN) - 2 34 2 Jacek Wszola (Polska) - 2 27 3 Carlo Thraenhart (RFN) - 2 24

SPORT

SPORT

SPORT

P i ł k a n o ż n a

WIDZEW W NATARCIU

Prawdziwym szlagierem szóstej kolejki rozgrywek ekstraklasy był bez wątpienia mecz Pogon Szczecin - Widzew Łódź 30 tysięcy widzów oglądało interesującą, dobrą grę obydwu drużyn Kibice Pogoni przeżyli jednak rozczarowanie, mecz na szczycie zakończył się bowiem sukcesem łodzian

Szczecińska Pogon na własnym boisku nie potrafiła zmusić do kapitulacji piłkarzy Widzewa Łódź Gdyby rywale wygrali jedną bramką, można by mówić o szczęściu łodzian Ale zwycięstwo 2 0 nie może być przypadkowe

Dzięki zdobyciu obu punktów w Szczecinie Widzew objął prowadzenie w tabeli, spychając Pogon na drugie miejsce Przebieg gry nikogo nie zaskoczył Gospodarze atakowali, mieli zdecydowaną przewagę, nie umieli jednak wymanewrować Dziuby i Wojcickiego Gdy im się udało sforsować parę stoperów Widzewa, na drodze stał Bolesta, a raz pomógł gościom słupek

Bramka jednak należała się Pogoni Miał zresztą znakomity temu okazję Adam Kensy nie wykorzystał szansy Jego

strzał z 11 m Bolesta obronił W tym momencie Widzew prowadził już 2 0 Łodzianie wykorzystali okres zbytnej pewności siebie gospodarzy, którzy - po zejściu z boiska kontuzjowanego Romana Wójcickiego - czuli się panami sytuacji Dwie kontury zakonczony celnymi strzałami Jaworskiego i Smolarka przesądziły o wyniku

Legia straciła nieco w Krakowie ze sławy pogromcy gospodarzy Jeden punkt jednak w bezbramkowym meczu z Wisłą jest także cennym osiągnięciem Niezadowoleni byli tylko kibice gdyż obie drużyny nie dosyć, że nie zdobyły gola, to jeszcze robiły wszystko, aby go nie strzelić

Po 56 minutach gry w tym sezonie zdobył bramkę ŁKS Łódź Jest w tym stwierdzeniu trochę ironii, gdyż piłka wpadła wprawdzie do bramki Motoru, ale po samobójczym strzale Modesta Boguszewskiego

Nadal daleki od formy z ubiegłego sezonu jest poznanski Lech W sobotę mistrz Polski zremisował zaledwie z Lechią Gdansk Bardzo byśmy chcieli, aby była to zasłona dymna przed pucharowym meczem z Liverpoolem

FINLANDIA — POLSKA 0-2

W środę rozegrano na europejskich boiskach pięć spotkań eliminacyjnych do mistrzostw świata i kilk meczów towarzyskich Grała m in nasza reprezentacja, która na Stadionie Olimpijskim w Helsinkach pokonała Finlandię 2 0 (1 0)

"To było chyba najlepsze spotkanie polskiej reprezentacji od dwóch lat - powiedział trener Antoni Piechniczek Polski zespół zaprezentował dojrzały futbol, przewyższając gospodarzy pod każdym prawie względem i sądząc po sytuacjach podbramkowych, mógł wygrać jeszcze wyżej Pierwsza bramka padła po akcji Smolarek - Kusto - Buncol Ten pierwszy celnie dosrodkował Buncol piłkę przez puszcil, a nadsięgający Dziekanowski ze stoickim spokojem, piasowanym strzałem w róg nie dał szans bramkarzowi Olli Huttunenowi Drugą bramkę Finowie stracili w zamieszaniu podbramkowym Po strzale Smolarka piłka odbiła się od obrońcy, dopadł jej Andrzej Pałasz i było 2 0 Do końca spotkania polscy piłkarze kontrolowali grę Bezbłędnie grał Władysław Zmuda, udany występ zanotował w obronie Dariusz Wdowczyk Bardzo aktywny był Włodzimierz Smolarek w ataku, zaś Marek Kusto też wykazał sporo waleńców, chociaż po grze piłkarza Beveren znac było przerwę spowodowaną kontuzją Z oceną jego przydatności do drużyny narodowej należy się jeszcze wstrzymać

Jestem bardzo zadowolony z postawy całej drużyny i z tego zwycięstwa, które było nam bardzo potrzebne, także z psychologicznych względów"

GORĄCZKOWY RUCH NA BOISKACH PIŁKARSKICH

Na europejskich stadionach wre walka o awans do finałów mistrzostw świata w Meksyku W środę rozegrano pięć spotkań eliminacyjnych Chyba największą sensacją była porażka Walii z Islandią (grupa VII) w Reykjaviku 0 1 (0 0)

Ale niespodziewanych wyników było znacznie więcej Na starcie potknęła się reprezentacja ZSRR Radzieccy piłkarze przegrali w Dublinie z Irlandią 0 1 (0 0) W grupie tej rozegrano jeszcze jeden mecz w którym Norwegia uległa w Oslo Szwajcarii 0 1 (0 1) Z ciekawością grę rywali obserwowali Dunczycy, występujący w tej grupie

Portugalia potwierdziła swą wysoką pozycję w europejskim futbolu, zwyciężając w Sztokholmie Szwecję 1 0 (0 0) W tej grupie zapowiada się arcyciekawą rywalizacją, są w niej jeszcze RFN i CSRS

Finowie grali z nami towarzyski mecz, ale w ich grupie toczyła się walka na całego W Belfascie Irlandia Ptn z wielkim trudem pokonała Rumunię 3 2 (1 1)

Rozegrano także kilka spot-

SOPOT Wojciech Kowalski został najmłodszym mistrzem kraju w historii polskiego tenisa Niespełna 17-letni tenisista inowrocławskiej Goplani pokonał w finale 20-letniego Lecha Bienkowskiego, zawodnika gospodarza mistrzostw - Sopotkiego Klubu Tenisowego Już sam wynik 5 7, 7 5, 3 6, 6 1, 7 5, mówił o zaciętości pojedynku Początkowo zanosiło się raczej na sukces faworyta miejscowej publiczności Kowalski, odczuwający wyraźnie trudy sobotniej ciężkiej walki półfinałowej z Waldemarem Rogowskim, grał bez normalnej u niego werwy, a w dodat-

rywale rzucili na szalę wszystkie pozostałe jeszcze zasoby siły i ambicji Do stanu 5 5 obaj wygrywali swoje serwisy, ale w 11 gemie Kowalski ku ogólnej konsternacji przełamał podanie przeciwnika na 'sucho' W następnym gemie (serwis Kowalskiego) junior dzięki świetnym zagranom szybko uzyskał prowadzenie 4 0 - trzy piłki meczowe Ale to jeszcze nie był koniec emocji

Pierwszego meczbola obronił Bienkowski atakiem po którym passing Kowalskiego ugrzązł w siatce Identyczna sytuacja powtórzyła się przy drugim meczbola Już tylko 40 30 Ko-

Nadzieja polskiego tenisa

ku popełniał sporo prostych błędów Po starcie pierwszego seta, z najwyższym trudem wywalczył drugiego, w którym do stanu 5 4 cały czas prowadził jego przeciwnik Wydawało się, że to już wszystko na co juniora star - trzeciego seta oddał bowiem dość łatwo, sprawiając wrażenie zupełnie wyczerpanego

Po 10-minutowej przewidzianej regulaminem przerwie, o dziwo wszystko się zmieniło Kowalski w ciągu 21 min wyrównał stan meczu na 2 2 w setach!

W decydującej partii poziom gry był najlepszy, bowiem obaj

walski niespodziewanie zaszerwował z dołu, tuż za siatkę Bienkowski był czujny, dobiegł do piłki i odegrał skrótem po czym nastąpiła krótka wymiana piłek przy siatce w której lepszy był Kowalski i on zdobył tytuł mistrza Polski Drugim tenisistą, który zrobił bardzo dobre wrażenie był również 17-latek Ryszard Major Przegrał co prawda w ćwierćfinale po zaciętej grze z Kowalskim, ale grał po niedawno przeżytej poważnej chorobie

Wygląda na to, że wreszcie i Polacy dochowują się tenisisty na światowym poziomie W każdym razie nadzieja jest

WALDEMAR MARSZAŁEK tym razem trzeci

W niedzielę na małym Jeziorze Zniskim zakończyły się mistrzostwa Europy w motorowodnej klasie OA (250 ccm) Złoty medal zdobył bezapelacyjnie Włoch Maurizio Darai, który zapewnił sobie pierwsze miejsce już po trzecim wyciągu, mając trzy zwycięstwa Srebrny medal zdobył Herbert Lasch (RFN), a brązowy Polak Waldemar Marszałek

Marszałek dowiedział się o fakcie, że został po raz dziesiąty medalistą mistrzowskiej imprezy dopiero półtorej godziny po zakończeniu wyciągu Okazało się bowiem, że komisja techniczna prowadząca badania łodzi znalazła uchybienie w łódce Szweda Maxa Johanssona W związku z tym Szwed który

jako pierwszy minął linię mety ostatniego czwartego wyciągu nie został w tym biegu sklasyfikowany i nie zdobył również punktów w mistrzostwach Europy Tak więc Szwed mając w dorobku 600 pkt przesunął się w oficjalnej klasyfikacji na czwarte miejsce za Waldemara Marszałka

Choc zdobycie kolejnego medalu mistrzostw Europy jest sporym sukcesem polskiego motorowodniaka nie był on z tego wyniku zadowolony W rozmowie z dziennikarzami podkreślał, że jego silnik wymaga już generalnej naprawy lub po prostu wymiany na nową jednostkę, bardziej nowoczesną i mogącą skuteczniej rywalizować ze sprzętem czołówki

kan towarzyskich Największe zainteresowanie wzbudził mecz RFN z Argentyną Debiut Franza Beckenbauera w roli selekcjonera zachodniemieckich piłkarzy wypadł fatalnie Argentyna wygrała w Duesseldorfie 3 1 (2 0) Bramki dla zwycięzców zdobyli Ponce (w 4 i 36 min) oraz Falkenmayer (w 58 min - samobójcza), dla RFN - Jakobs (w 78 min)

niemal zdeklasowali rywala Prowadzili już 3 0 W innych meczach towarzyskich Anglia wygrała na Wembley z NRD 1 0 (0 0) - bramkę zdobył Brian Robson, Szkocja rozgromiła Jugosławię 6 1 w Edynburgu, a Dania pokonała w Kopenhadze Austrię 3 1 (1 0) W rozgranym awansem pierwszym meczu I rundy Pucharu UEFA Rabat Ajax (Malta) przegrał na własnym boisku z Partizanem Belgrad 0 2 (0 0)

- ŁKS — Motor 1 0
- Lech — Lechia 1 1
- Pogon — Widzew 0 2
- Wisła — Legia 0 0
- Bałtyk — Górnik Zabrze 1-0
- Zagłębie — Katowice 2:1
- Górnik Włb — Śląsk 2:1
- Ruch — Radomiak 2-1

TABELA I LIGI

1 Widzew Łódź	4	2	0	10	2	8-2
2 Pogon Szczecin	4	1	1	9	3	8-4
3 Legia Warszawa	3	2	1	8	4	8-4
4 Lech Poznań	2	4	0	8	4	8-5
5 Górnik Zabrze	3	2	1	8	4	4-1
6 Zagłębie Sosnowiec	3	2	1	8	4	10-8
7 Bałtyk Gdynia	3	2	1	8	4	4-4
8 Radomiak	2	2	2	6	6	7-6
9 Ruch Chorzów	2	2	2	6	6	7-8
10 Motor Lublin	2	1	3	5	7	6-7
11 Górnik Wałbrzych	1	2	3	4	8	6-8
12 AKS Katowice	1	2	3	4	8	4-6
13 ŁKS Łódź	1	1	4	3	9	1-4
14 Lechia Gdańsk	0	3	3	3	9	4-8
15 Śląsk Wrocław	1	1	4	3	9	5-10
16 Wisła Kraków	1	1	4	3	9	1-6

GRUPA I

GRUPA II

- Olimpia — Szombierki 3 1
- Stal Stocznia — Gwardia 1 4
- AKS Niwka — Piast 1 0
- Odra — Moto-Jelcz 0 3
- Victoria — Stilon 0 0
- Śląza — Zawisza 1 1
- Chemik — Zagłębie L. 0 0
- Zagłębie Włb — Chrobry 3 0
- 1 Zagłębie Włb 7 3 9-3
- 2 Odra 7 3 10-5
- 3 Moto-Jelcz 7 3 8-4
- 4 Szombierki 7 3 7-5
- 5 Gwardia 6 4 8-6
- 6 Zawisza 5 5 6-6
- 7 Olimpia 5 5 6-7
- 8 Piast 5 5 4-5
- 9 Stilon 5 5 3-4
- 10 Zagłębie L. 5 5 1-2
- 11 Chemik 4 6 5-4
- 12 Śląza 4 6 4-5
- 13 AKS Niwka 4 6 4-6
- 14 Chrobry 4 6 3-5
- 15 Victoria 4 6 1-3
- 16 Stal Stocznia 1 9 2-12

- Avia — Górnik 0-0
- Polonia B — Polonia W 1-0
- Błękitni — Cracovia 0:0
- Bałuty — Resovia 2-0
- Stal Rz. — Włókniarz 1-0
- Stal St W — Jagiellonia 0:0
- Hutnik — Korona 0-0
- Igloopol — Stal M 1 1
- 1 Hutnik 7 3 6-2
- 2 Górnik 7 3 5-3
- 3 Igloopol 7 3 5-3
- 4 Avia 6 4 5-3
- 5 Cracovia 6 4 4-2
- 6 Stal M 6 4 4-4
- 7 Polonia B 5 5 5-3
- 8 Bałuty 5 5 4-3
- 9 Stal St W 5 5 3-3
- 10 Włókniarz 5 5 2-2
- 11 Jagiellonia 4 6 5-5
- 12 Stal Rz. 4 6 4-6
- 13 Polonia W 4 6 3-4
- 14 Korona 4 6 3-7
- 15 Resovia 3 7 2-7
- 16 Błękitni 2 8 2-7

OGŁOSZENIA

**KURSY TAŃCA
TOWARZYSKIEGO**
Toronto w lipcu lub sierpniu
młodzież dorosli

Miesięcznie 24 godz
Poniedziałki i srody lub
wtorki i czwartki w godz 7pm 10pm
TYLKO \$3 za godz
Rejestracja i informacje
TEL. 416 - 782-9776

**THOMAS ALUMINUM
PRODUCTS**
TEL Toronto 239-6476
po 6 wieczorem

TANIO I Z GWARANCJĄ wykonujemy aluminiowe obicia domów (siding) Thermal Windows, rynny, krycie dachów ("Shingle" i płaskie dachy) oraz roboty elektryczne
Metro Licenc B 1390

**ADAM'S SHOE REPAIR
AND DRY CLEANER**
REPERACJA WSZELKIEGO
RODZAJU I TYPU OBUWIA ORAZ
SYSTEMU MONTAŻU

Wymiana obcasów i całych spodów obuwia. Wymiana uszytych stalowych i prawidłowe dopasowanie wysokości obcasu do skłonu obuwia. Zmiana koloru obuwia. Renowacja ze skór zamuszowych welurowych
● Pranie odzieży (dry cleaning) ● Renowacja czyszczenie i reperacja odzieży skórzanaj
SPECJALIZUJEMY SIĘ w reperacjach butów kowbojskich ortopedycznych i damskich torebek

3096 DUNDAS STR W
(przy Quebec na zachód po prawej stronie)
OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU 9-6
SOBOTA 9-5
TEL 767 - 5966

PRZESZŁO \$20 NA GODZINĘ
zarabna wykwalifikowany spawacz
SWIADECTWO SPAWACZA
W 5 TYGODNI

można uzyskać w
**INSTITUTE OF TECHNICAL
TRADES**
który szkoli specjalistów już 25 lat z góra

**WĘDZONE NA MIEJSCU
SLYNNE NA CAŁE TORONTO
I ONTARIO
POLSKIE KIEŁBASY**
Szynki, kabanosy, wędliny, mięsa,
różne delikatesy

Superior Sausage Co.
1004 DUNDAS ST W
TEL 531 8422
Konkurencyjne ceny!

TP & ASSOCIATES Ltd
Niezależni specjaliści w zakresie ubezpieczeń (Life Insurance) R R S P i R H O S P oraz funduszy inwestycyjnych
Prosimy telefonować lub pisać, wysyłamy bezpłatnie
FINANCIAL PLANNING REVIEW
ANDREW SIEDZ
194 Wilson Ave Suite G-8
TORONTO, ONT M5M 3A7
TEL 482 - 0175, dom 625-1529

WEST YORK CHEV OLDS
Przedstawiciel Ted MOSZYNSKI
polecza duży wybór nowych i używanych samochodów
Dogodne warunki finansowe
1785 St Clair Ave W przy Keele Str
TEL 656 - 1200

OGŁOSZENIA

F 4 T R 4 Restauracja
3832 A Bloor St West,
TEL 233 - 9898
Podajemy alkohole
Polskie i europejskie dania

**DIVORCE AID
K. BELDOWSKI**
Rozwód \$155
226 Queen St W suite 200
Toronto, Ont M5V JZ6
tel (416) 598-1127

dermatone
ZAKŁAD
KOSMETYCZNY

- Pielęgnacja twarzy rąk i stóp
- Usuwanie zbędnego owłosienia
- Specjalistyczna aparatura
- Jakościowe kosmetyki
- Wizyty prosimy zamawiać telefonicznie

2285 DUNDAS ST W Toronto
TEL 537 - 0542

Mamy zaszczyt zawiadomić Państwa o otwarciu firmy
MASTER PRINTING
251 Sorrauren Ave.
Toronto,
TEL. 536 - 6638

Oferujemy pełny zakres usług i konkurencyjne ceny

**Dr V T, BLOK
GŁOWCZYŃSKA, M A , O D**
OPTOMETRYSTA OKULISTA
Badania i leczenie oczu okulary contact lenses
2391 - A Bloor St W (Jana Sobwa.)
TEL 766 - 5580
Codziennie z wyjątkiem wtorków

**DENTYSTYCZNE PROFETY
G RYTWIŃSKI D T**
z 25-letnim doświadczeniem
404 A Roncesvalles Ave
Toronto (obok km1 Revue)
TEL 531 - 8545

DENTURE THERAPY CLINIC
Jan M Wisniewski D T
Pierwsza Polska Protezownia
Dentystyczna
2337 Dundas St W Toronto Ont
(Bloor Dundas Square Bldg.)
TEL (416) 533 8811 M6P 1W7

Nowy Gabinet Lekarski
otworzyła młoda polonijna lekarka,
Dr MARY DONNA PIETRASZEK w
budyńku Jane-Bloor Centre, 2 Jane St
suite 203 Tel 763-5956
Poprzednio pracowała w St. Joseph's
Health Centre

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
ANKA & PETER
2374 Bloor Street West,
Toronto, M6S 1P5
TEL 769 - 4488
Zdjęcia i portrety
na różne okazje

THE FUTURE BAKERY
NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHŁEB
Dostarczamy do sklepów i domów
739 Queen St W - Toronto, Ont TEL 368 - 4235

ONTARIO BREAD Co Ltd
178 Ossington Ave Toronto, Ont
TEL 532 - 4929

Pyszny świeży chleb do nabycia
we wszystkich sklepach

OGŁOSZENIA

**KWIATY
NA WSZELKIE OKAZJE
JASMIN FLORIST**
Dostarczamy kwiaty
na wesela pogrzeby itp
Ceny konkurencyjne
97 Roncesvalles Ave
Toronto, Ont M6R 2K9
TEL 536-2440, po godzinach 536-2440

Jolanta interiors
POLSKA FIRMA
specjalizująca się w architekturdzie
wnętrza udziel Ci porady jak urządzić
gustownie i wygodnie Twoje mieszkanie
lub dom
Sprzedajemy nowoczesne zastawy
okienne tzw VERTICAL
HORIZONTAL BLINDS po bardzo
dogodnych cenach
Szeroki asortyment prezentów
na każdą okazję
2368 Bloor Str W Toronto
Ont M6S 1P5 TEL 762 - 9638

COPERNICUS MEAT PROD
79 Roncesvalles Ave
TEL 536 - 4054

Postadamy świeże mięso wykrojone na
zwanie szynki boczek balerony
kiełbasy na sposób polski oraz wędlin
wędlin i delikatesów ogorki kiszone
kapuśni z beczki śledź pikorny
I S PAKUJSKI

KARL S BUTCHER & GROCERY
Właściciel Karol Jarząbek

Posiadamy na składzie zawsze świeże
mięsa wędliny własnego wyrobu
smaczne i świeże oraz importowane
z Polski i Europy artykuły spożywcze

105 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531 1622

**ONTARIO
MEAT PRODUCTS LTD**
783 Queen St W TEL 364-7720
157 Roncesvalles Av TEL 535-4648

świeże mięso wędliny wędzone
domowe delikatesy

Bayer's Delicatessen
2988 Dundas St West
(Skrzyżowanie Dundas i Pacific)
Domowe wyroby smaczne dania
pierogi gołąbki flaczki naleśniki
salatki i inne europejskie na miejscu
i na wynos
Specjalizujemy się w przygotowywaniu
wszelkich uroczystości
Otwarte 6 dni w tygodniu od ponie-
działku do soboty od godz 9 do 6
TEL 767 2018

**ANNA'S
TAILORING**
KOŻUCHY I ODMIĘZ SKORZANA
Damskie kostiumy suknie płaszcze
zimowe wykonujemy na miarę według
projektów własnych lub zleconych
REPERACJE (wymiana podszewek)
POSIADAMY FUTRA Ceny bardzo
atrakcyjne 87 Roncesvalles Ave
TORONTO, tel 532 4060

'PLUMBER'
Naprawy, przeróbki oraz montaż
nowych instalacji hydraulicznych, wraz z
centralnym ogrzewaniem, wykonuje
rzemieślnik z licencją i długoletnią
praktyką
TEL Toronto 533-5543 (po 6 wieczer)
89 100

**POLSKA KSIĘGARNIA
WYSYŁKOWA**
posiada słowniki francuskie angielskie
techniczne i inne książki do nauki
języków kulinarne młodzieżowe
bajki religijne karty świąteczne

MONTREAL P Q
Postal Box - 647
N D G H4A 3R1 Canada
TEL (514) 489-0396

Malowanie / zewnątrz i wewnątrz do
mów biur pomieszczeń przemysłowych
i handlowych cyklinowanie
podłóg oraz wszelkie prace stolarskie i
remonty Lamotachow
TEL 530-1246 TORONTO
rano do 8:30 i po 9 wieczer

BIKOL CONSTRUCTION
Instalacja i wymiana okien (Thermal)
drzwi aluminiowe siding rynny
dachy budowa garaży Praca wykonywana
przez ekspertów i z gwarancją
Wycena bezpłatna Proszę kontakto-
wać się z u anną TEL 251-4466
Metro Licencja B-3229

**HUMBERTVIEW
INSURANCE**
STEFAN BORYS
AUTA - DOKŁADY - SKLEPY
337 Roncesvalles Ave
Toronto, Ont TEL 531-4647

**Dom i wyposażenie domu do
\$120 000 - TYLKO \$182 rocznie**
Ubezpieczenia chorobowe dla
gości na wizycie

PREMIER AUTO SALES
Wyjątkowa okazja
2376 Dundas St W Toronto
Tel (416) 537-2437
STAN MAZUR

SOLID AUTOREPAIR
WŁADYSŁAW DAKOWICZ
wszelkiego rodzaju naprawy samocho-
dowe dożywotnia gwarancja na za-
instalowane hamulce oraz tłumiki

201 Schell Ave Toronto
(kolo Caledonia i Shell 2 blok na
północ od Eglinton) Tel 787 2702

**INTERNATIONAL
CAMERA
REPAIR COMPANY LTD**
Kupujemy wszelkich marek
sprzęt fotograficzny
● Sprzedaz ● Reperacje
● "Trade-ins" ● Wypożyczanie
Bezpłatne wyceny
3351 BLOOR St W Toronto
TEL 239 - 1882

WAWROW FOODS
POLSKIE DANIA
przygotowujemy przyjęcia na wszystkie okazje
sprzedajemy pierogi, gołąbki, barszcz,
patyczki, itp
po cenach hurtowych
570 Annette St., TORONTO,
TEL 767 - 7323

**M-C DAIRY Co Ltd
PRODUCTS**
Dostarczamy wszystkie znane
produkty mleczne do każdego
sklepu w Toronto, Wyrobiamy
kwasną śmietanę Yogourt, hus-
lanek, sery białe i topione
Żądajcie naszych wyrobów w
swoich sklepach
Godziny otwarcia 7 00 do 4 00
212 Mavety St - TEL 766-6711

KOMIS
305 Roncesvalles Ave Toronto
Ont M6R 2M6
TEL 531-8872

Polecamy
odwiedzić nasz KOMIS' wielobran-
zowy Przyjmujemy rzeczy do sprzeda-
zy i sprzedajemy po cenach przystęp-
nych dla każdego

WSTĄP DO KOMISU
A PRZEKONASZ SIĘ

POLISH CONSUL IN BUREAU
618 Queen Str West
TORONTO, ONT M6J 1E4
TEL (416) 864 - 1182, godz 4-7 po poł
Udzielanie porad i pomocy we wszel-
kich sprawach oraz załatwianie ich na
terenie Polski, m.in małżeńskich (mal-
żeństwa przez pełnomocnika) rozwo-
dowych w Polsce majątkowych kup-
na i sprzedaży nieruchomości i miesz-
kań spadkowych
PONADTO pełnomocnictwa do Pol-
ski sprawy paszportowe odwołania od
odmowy paszportów sprowadzanie
krewnych pisma do polskich urzędów i
sądów
Długoletnia praktyka adwokacka w
Polsce

J DZIWIŃSKA, LL M

**ADWOKAT, NOTARIUSZ
RICHARD E KULIS**
B A B Ed M A LL B
uprzejmie zawiadamia ze biuro
czynne jest codziennie od 9 rano i
wieczorami po porozumieniu telefo-
nicznym
2991A Bloor Street West Toronto
(przy Royal York Road obok Credit
Union) TEL 231 0327

**ADAMS CARPET
CLEANING SERVICE**
Oferuje czyszczenie dywanów i tapi-
cerki meblowej najnowszą metodą
Steam Brush Praca fachowa
Gwarantowana Ceny konkuren-
cyjne TEL 537-5089 całą dobę

**HOMETARIO
REAL ESTATE LTD
& insurance brokers ltd**

- KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI WSZELKIEGO RODZAJU
- UBEZPIECZENIA NA SAMOCHODY ODOGNIA KRADZII I INNE

171 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531 - 3506

**SOLARSKI
PHARMACY Ltd**
(Naprzeciw kościoła św Kazimierza)

Właściciel
J SOLARSKI'S SAIAPATEK

Szybka i tania wysyłka lekarstw do
Polski ● Agencja Petkar ● Wysyłka
paczek i pieniędzy do Polski ● Polskie
karty i czasopisma ● Ziola Zakonnika
● Urząd Pocztowy ● Sprzedaz biletów

149 RONCESVALLES Ave
TEL 536 - 5452

**J P CONSTRUCTION
COMPANY
GENERAL CONTRACTOR**
WYKONUJEMY ROBOTY
BETONIARSKIE KŁADZENIE
ASFALTU PRACE MURARSKIE I
WYKOPY Instalujemy aluminiowe
okna i siding Wycena bezpłatna
Plany i zezwolenia wykonuje architekt
TEL 252 8492

**DOSKONAŁY WYROBY
MIĘSNE I WĘDLINIARSKIE**
Sprzedaz detaliczna i hurtowa -
dostarczamy do sklepów
Ceny konkurencyjne
**PACIFIC WHOLESALE
MEATS LTD**
JUREK ZOCHNIAK
STEVE PAKIOS
2986 DUNDAS St W Toronto
TEL 767 - 0000
Sprzedaz detaliczna tylko w czwartki
piątki i soboty

JERZY SZOZDA
uprzejmie informuje wszystkich swoich klientów
o zmianie adresu
CHECKPOINT DATSUN NISSAN
to solidna i znana firma którą mam przyjemność
przedstawiać Państwu Szeroki wybór nowych i
używanych samochodów NISSAN DATSUN
Aranzuje pożyczki dla nowych przyszłych
Minimalna wpłata korzystne ceny
Prosimy kontaktować się
JERZY SZOZDA tel (416) 239-1217
(posiadam znajomość języków słowiańskich)
udzielę porady bezpłatnie

**CHECKPOINT 548 DUNDAS STR.W
SSINGTON ONT M9B 1B4**